

- **Napovedano povišanje podpor narodnim manjšinam. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 2**

Na Dunaju je prisegla nova zvezna vlada

<https://www.novice.at/featured/napovedano-povisanje-podpor-narodnim-manjsinam/>

Od torka naprej ima Avstrija vlado, ki jo sestavljajo ljudska stranka (ÖVP) in Zeleni. 17-člansko vlado vodita kancler Sebastian Kurz in podkancler Werner Kogler.

Dunaj Na Dunaju je položaj uradno prevzela prva turkizno-zelena vlada. Eden poglavitnih ciljev vlade bo, da Avstrija do leta 2040 postane ogljično nevtralna država, visoko na seznamu pa so še davčne razbremenitve in boj proti nezakonitim migracijam. Zvezni predsednik Van der Bellen je povedal, gojijo Avstrijci in Avstrijke do vlade velika pričakovanja in vlada naj bi se »hitro, mirno in vestno« lotila dela in zlasti naj bi poskrbela za zaupanje državljanov. Prvič v zgodovini druge republike so v zvezni vladi tudi Zeleni in prvič je v vladi več ministric kot ministrov.

Novi ministri so posle prevzeli od prehodne vlade pod vodstvom kanclerke Brigitte Bierlein, ki je po propadu koalicije med (ÖVP) in svobodnjaki (FPÖ) vlado vodila od junija lani.

Z novo vlado si obetajo pozitivnih premikov koroški Slovenci, ki načeloma pozitivno ocenjujejo koalicijski dogovor med ljudsko stranko in Zelenimi. Napovedi iz programa da so obetavne in predstavniki krovnih političnih organizacij slovenske narodne skupnosti si obetajo boljše čase.

Predsednik Narodnega sveta Valentin Inzko od bodoče avstrijske vlade marsikaj pričakuje, tudi glede na to, da so v novem sklicu parlamenta trije pripadniki manjšin – ob koroški Slovenki Olgi Voglauer še gradiščanska Hrvata Niki Berlaković in Kristof Carić. Optimističen je mdr. tudi glede napovedi, da naj bi se manjšinska vprašanja preselila k podkanclerju. Kogler je, kot je dejal Inzko,

že izkazal večji posluš za manjšinska vprašanja. Tudi predsednik Sadovnik (SKS) je optimističen. Predsednik Zveze slovenskih organizacij Manuel Jug je izrazil zadovoljstvo, da prihaja nova vlada, a je previden glede pričakovanj. Moramo še počakati, kako se bodo stvari razvile, je dejal.

- **Sosveti za narodne skupnosti. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 2**

<https://www.novice.at/politika/sosveti-za-narodne-skupnosti/>

Dunaj. Predsedstvo sosveta za slovensko narodno skupnost pri Uradu zveznega kanclerja je v novi periodi prevzel predsednik zbora narodnih predstavnikov Narodnega sveta (NSKS) Nanti Olip. Olip od novega državnega zbora in nove zvezne vlade pričakuje pozitivne premike, saj so na položaju tudi ljudje, ki poznajo vprašanja manjšin. Predstavniške organizacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem bodo

kot sogovornice in sogovornike imele tudi osebnosti, ki prihajajo iz vrst narodnih skupnosti in iz lastnih izkušenj poznajo poglavitna prizadevanja za uresničevanje narodnostnih pravic in njihovih zahtev. Ob oceni aktualnih izzivov predsednik sosveta opozarja še posebej na poglavje vzgoje. Ob napovedi povišanja podpor, poglavju, ki spremlja narodne skupnosti že desetletja, predsednik sosveta za slovensko narodno skupnost Olip opozarja na celotno poglavje vzgoje in izobraževanja in pričakuje, da bo nova vlada z zakoni in drugimi oprijemi zagotovila izobraževanje v jezikih

narodnih skupnosti – od otroškega vrtca do univerze. Olip je naložil dolžnosti in obveznosti tudi predstavniškim organizacijam avstrijskih narodnih skupnosti. V tem pogledu še posebej glede na poglavje, ki se nanaša na ustanovitev delovne skupine za preverjanje oblik modernizacije zastopstva.

- **Avstrijske manjšine. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 2**

<https://www.novice.at/politika/avstrijske-manjsine/>

Dunaj. Vladni sporazum na področju vseh avstrijskih manjšin je prvi velik korak v pravilno smer, je pozdravil predsednik Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS) ter podpredsednik Sosveta za slovensko narodno skupnost, župan Bernard Sadovnik, pred nastopom nove vladne koalicije vladni sporazum na področju varstva avstrijskih manjšin. Predvsem na področju financiranja vseh avstrijskih manjšin si Sadovnik pričakuje najmanj podvojitve doslejšnjih podpor avstrijske zvezne vlade ter zagotovitev upoštevanja letnega indeksa. Zagotovitev kakovosti ter pospeševanje in izoblikovanje dvojezičnega varstva otrok ter dvojezičnih vrtcev je prioritetenega pomena. Predvsem pa bo potrebno, da bodo vzpostavljeni pravni in finančni okviri za dvojezično izobraževanje in šolstvo v urbanih centrih, kot sta Dunaj (tam med drugim šola Komensky) in Gradec. Sadovnik je izjavo ob začetku novega leta sklenil z ugotovitvijo, da je vprašanje modernizacije zastopstva narodnih manjšin sicer izključna zadeva posameznih avstrijskih narodnih skupnosti, kljub temu pa da bi bilo pomembno, da se krepí delovanje sosveta in omogočijo pravni okviri za Konferenco predsednikov in podpredsednikov sosvetov vseh avstrijskih manjšin.

- **Pripravljenost pomagati se je žal spremenila. Intervju: Paul Lendvai. Pogovarjal se je: Janko Ferk. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 3**

Paul Lendvai v pogovoru za Novice

<https://www.novice.at/brez-meja/ozadja/pripravljenost-pomagati-se-je-zal-spremenila/>

Lendvai sodi med najbolj profilirane avstrijske novinarje, publiciste in politične komentatorje zadnjih desetletij. Rodil se je v Budimpešti za tako imenovano železno zaveso in je po madžarski vstaji leta 1957 pobegnil iz Madžarske ter postal leta 1959 avstrijski državljan. Lani je praznoval svojo 90-letnico. Z njim se je pogovarjal Janko Ferk.

Dragi profesor Lendvai! Ste strokovnjak za Evropo, vključno za jugovzhodno Evropo. Kdaj ste prvič slišali o koroških Slovencih?

Paul Lendvai: Leta 1957 sem 4. februarja prišel v Avstrijo. Poleti pa sem prvič slišal o koroških Slovencih.

Kancler Bruno Kreisky vam je – česar v svojih knjigah nikoli niste zamolčali – pri vašem delu vedno znova pomagal, nemara vas je celo podpiral. Kakšen je bil vaš odnos do tega izrednega državnika?

Bruna Kreiskega sem spoznal leta 1960, ko sem začel delati kot dunajski korespondent za Financial Times. V svojih spominih – v knjigah Auf schwarzen Listen (Na črnih seznamih) in nato v Mein Österreich (Moja Avstrija) – sem o tem veliko pisal. Spoštoval sem ga, ga ljubil, kritiziral, obžaloval in ga nikoli nisem pozabil. Njegovi podpori se imam deloma zahvaliti za ORF in za format Europäische Rundschau.

Se je pripravljenost Avstrijk in Av- strijcev pomagati beguncem po letih 1945, 1956, 1968 in po jugoslovanskih vojnah spremenila? Je čoln tako rekoč poln in gre Avstrijcem danes tako dobro, da je šla empatija v izgubo?

Pripravljenost pomagati se je popolnoma spremenila. Žal! Za to so krivi FPÖ od Haiderja do Kickla, združenja Burschenschaften, pa tudi bulvarski časopisi in od leta 2016 »izžarevanje« Orbana.

V vaši najnovejši knjigi »Die verspielte Welt«, na katero sem že opozoril, ocenjujete Perta Handkeja zelo kritično. Se je vaše mnenje po podelitvi Nobelove nagrade spremenilo?

Ne. Njegova drža, trdovratno vztrajanje na svojih neumnostih in napadi na kritike kažejo, da se ne bo spremenil. In bližajoče se zmagoslavno potovanje v Beograd ne obeta nič dobrega.

- **Tradicionalni ples z mladimi Avseniki. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 4-5**

68. Slovenski ples - Slovenski ples, ki ima pionirske zasluge za slovensko plesno kulturo na Koroškem, sta letos popestrila Ansambel Saša Avsenik in VOXON Music Academy & Hauptmann Trio.

<https://www.novice.at/novice/zabava/tradicionalni-ples-mladimi-avseniki/>

Vrba. Prvi Slovenski ples je bil 10. februarja 1952 v nekdanji Kolpingovi dvorani v Celovcu. Pobudo zanj je dal Milan Breznik, katerega oče Štefan Breznik je imel v Pliberku gostilno. Pred vojno in več let tudi po njej je veljala za središče slovenskega kulturnega, narodnopolitičnega in gospodarskega življenja v kraju pod Matjaževo Peco. Štefan Breznik je za svojo narodno zavest hudo plačal: postal je žrtev nacističnega »pravosodja« in je leta 1943 umrl v Berlinu.

Ko je njegov sin Milan leta 1952 organiziral prvi Slovenski ples ob zvokih Simfoničnega orkestra radia Ljubljana pod vodstvom glasbene legende Bojana Adamiča, so mu stali ob strani Mirt Zwitter, Katrica Petritsch in Franc Brežjak. Takrat niso bili deležni samo odobravanja. V Našem tedniku-Kroniki so o prvem plesu celo pisali, da pomeni »pogubo naroda«, vendar so se nato duhovi polagoma umirili.

Danes so pionirji Slovenskega plesa že več let med rajnimi. Tudi udeleženci prve ure so bolj ali manj zgodovina. Med redkimi, ki so neposredno doživeli začetke Slovenskega plesa, je bivši predsednik Slovenske prosvetne zveze (SPZ), organizatorke Slovenskega plesa, Hanzi Weiss (83) iz Šentjanža v Rožu. Še danes se skoraj redno udeležuje Slovenskega plesa – tako tudi minulo soboto, 4. januarja, v vrbskem Casineumu.

Na prvem Slovenskem plesu sicer nisem bil. Mi ni bilo do tega. Nato pa sem se udeležil skoraj vsakega plesa. To velja zlasti če za čas, ko sem kot predsednik SPZ bil odgovoren za njegovo organizacijo. Hanzi Weiss

Bivši predsednik SPZ je prepričan, da Slovenski ples slej ko prej služi svojemu prvotnemu namenu ter zamisli, ki je botrovala njegovim pionirjem: nuditi pripadnikom slovenske narodne skupnosti možnost, da se poveselejo v prijetni domači družbi ob zvokih (narodno)zabavne glasbe. Na vprašanje, kako ocenjuje sedanjo lokacijo plesa v Casineumu, pa je Hanzi Weiss odgovoril: »Na začetku sem bil skeptičen. Sedaj sem zelo vesel, da se odvija v Vrbi.«

- **Zahvala organizatorja 68. Slovenskega plesa. Willi Ošina. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 5**

Willi Ošina, organizator plesa

<https://www.novice.at/forum/komentar/zahvala-organizatorja-68-slovenskega-plesa/>

Po 22 letih organiziranja Slovenskega plesa je najbrž že čas za zahvalo in mogoče tudi za trezno analizo. Najprej bi se vsem zvestim obiskovalkam in obiskovalcem rad iskreno zahvalil za obisk in prijaznost. V dveh desetletjih smo skušali Slovenski ples, ki je namenjen vsem pripadnikom in prijateljem koroških Slovencev, narediti čim bolj zanimivega in privlačnega tako za staro kot mlado! Nekajkrat smo zamenjali lokacijo in na koncu našli primeren in prijazen prostor v kazinu v Vrbi. Program in izbor glasbe smo morali zmeraj prilagajati finančnim zmožnostim. Vsekakor smo pazili, da nismo sredstev za organizacijo plesa jemali iz kulturnega piskra!!! Večinoma nam je uspelo, da smo ples s pomočjo sponzorjev speljali brez primanjkljaja. Najbolj razveseljivo pa je, da v

zadnjih desetih letih Slovenski ples v vse večjem številu obiskujejo tudi mladi. Manj razveseljivo pa je, da nam k obisku Slovenskega plesa ni uspelo bolj množično pritegniti slovenskih kulturnih in prosvetnih društev!? Kot organizator moram na žalost omeniti, da niti en ples ni zadovoljil vseh obiskovalcev. Tudi ne, kadar je v veliki dvorani igral Big Band, v manjši pa Avseniki. V naravi koroških Slovencev je – žal – da raje jamramo in godrnjamo, kot pa da bi kdaj koga ali kaj tudi pohvalili.

Ob koncu bi se rad zahvalil vsem sodelavcem, pomočnikom, sponzorjem in prijateljem za vso pomoč in podporo. Upam, da se na 69. Slovenskem plesu 8. januarja 2021 srečamo v malo večjem številu.

- **Stoletje ob mejah in njegove – ne vselej – boleče zarez. Avtor: Bojan Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 6**

Novoletno srečanje v Tinjah

<https://www.novice.at/kultura/zgodovina/stoletje-ob-mejah-in-njegove-ne-vselej-bolece-zareze/>

Tinje. V 20. stoletju je slovenski narod postal državotvorni narod, precejšen del pa manjšina – najbolj v Italiji in v Avstriji, pa tudi na Madžarskem. Novoletno srečanje v Tinjah je tokrat obravnavalo minulo »stoletje ob mejah«, pozornost pa namenilo tudi aktualnim izzivom na Koroškem in v Evropi.

Trije dogodki so leta 1920 korenito zarezali mejne črte v slovensko narodno ozemlje – koroški plebiscit 10. oktobra, Trianonska pogodba, ki je določila meje Madžarske in s tem razmejitveno črto na slovenskem vzhodu, ter Rapalska pogodba med Kraljevino SHS in Italijo. 1920 – 2020, stoletje ob novih mejah je bila tema Novoletnega srečanja minuli konec tedna v Domu prosvete Sodalitas v Tinjah, ki ga je soorganizirala Katoliška akcija.

Tretjino slovenskega narodnega ozemlja s 300.000 Slovenci si je po koncu prve svetovne vojne prisvojila Italija. Zavezniki so ji leta 1915 z londonskim paktom, po katerem je Italija vstopila v vojno proti centralnim silam, obljubili ozemeljske pridobitve, med njimi Tirolsko do Brennerja, a z rapalsko pogodbo si je polastila na Slovenskem še precej več od tega, tudi dele Notranjske do Postojne in še Kanalsko dolino, ki je bila do leta 1918 del vojvodine Koroške, je razložil Ivo Jevnikar, bivši vodja slovenskega programa italijanske RAI. Slovenci so izgubili tudi morsko okno v svet, Trst, do tedaj osrednje pristanišče avstroogrške monarhije, pa je postal obrobno mesto. Brž so se začeli raznarodovalni ukrepi, že 13. julija 1920 je pogorel Narodni dom v Trstu, dodatno ostrino so dobili s prihodom fašistov na oblast. Poitalijančili so slovenska imena in priimke, izbrisali slovenska krajevna imena in ukinili slovenske organizacije, »zlasti v mestih pa je veliko ljudi klonilo in se asimiliralo«, je dejal Jevnikar in dodal, da »priključitev Italiji ni bila samo ločitev od preostalih slovenskih ozemelj, temveč predvsem vstop v povsem drugo kulturo.«

Leta 1910 je od 100.000 prebivalcev Trsta bila tretjina slovenska (Trst je bil sicer italijanski otok sredi povsem slovenske okolice), danes je slovenska prisotnost v mestu komaj še zaznavna. »Ko sem bil mlad, sem lahko mirno izhajal samo s slovenščino, imeli smo slovenske trgovine in male obrtnike,« je razvoj ponazoril Jevnikar. Iz slovenskih in hrvaških krajev pod Italijo se je izselilo 100.000 ljudi. Namesto njih so naselili Italijane, ki so jih številčno okrepili italijanski begunci iz Jugoslavije po drugi svetovni vojni.

Del Primorske je po letu 1945 bil priključen Jugoslaviji, vendar razočaranj tudi tedaj ni manjkalo: »Če so Hrvati dobili vse, kar se je dalo, pa so velika slovenska središča ostala zunaj Jugoslavije.« Italija je z ukrepi za manjšinsko varstvo dolgo zavlačevala, »prišli so šele, ko je bila manjšina utrujena in zdesetkana.« Med Slovenci v Italiji se je spremenila tudi narodna zavest, »identiteta je

danes veliko bolj zapletena,« večina otrok v slovenskih šolah je danes iz mešanih zakonov. »Razdalja med matico in zamejstvom pa se je povečala, četudi so danes vsi pogoji, da bi bilo obratno,« je zaključil Jevnikar.

Bilo bi jih le še za vzorec

Na drugi strani slovenskega ozemlja, na vzhodu, pa je pridobila. Po 900 letih pod ogrsko oblastjo je namreč Prekmurje prišlo leta 1919 pod slovansko upravo. Bistvene zasluge za to je imel Matija Slavič, štajerski duhovnik, ki je v Narodnem svetu za Štajersko v Mariboru bil referent za Prekmurje in je na pariški mirovni konferenci o slovenskosti Prekmurja prepričal predvsem Američane. Do tedaj namreč mnogi niti v osrednjih slovenskih krajih niso vedeli, da tudi vzhodno od reke Mure živijo Slovenci, je v svojem predavanju v Tinjah pojasnil Vinko Škafar, bivši kapucinski provincial, doma iz Prekmurja.

Opozoril je tudi, da »Prekmurje ne bi nikoli pripadlo Sloveniji, če ne bi tam razvili svojega slovstva.« Knjige v prekmurski slovenščini so v 18. stoletju najprej pisali protestanti, potem tudi katoličani. Kasneje pa je bilo »pomembno, da so v Prekmurje prihajale iz Celovca slovenske Mohorjeve knjige, naročnikov je bilo v Prekmurju 9.138,« je razložil Škafar in dodal, da so bile »te knjige in njihovi razširitelji pod ostrim udarom madžarskih oblasti.« Če Prekmurja ne bi uspelo priključiti Jugoslaviji, bi tam »bilo danes le še za vzorec ljudi, ki bi govorili slovensko,« je prepričan Škafar. Njegove besede potrjuje slovensko Porabje, ki je po trianonski pogodbi bilo dodeljeno Madžarski.

O vindišarjih šele po plebiscitu

O usodnih ločnicah za koroške Slovence v letih 1918 do 1920 je predaval zgodovinar Štefan Pinter in dejal, da se je podrejenost Slovencev na Koroškem kazala že v 19. stoletju, saj niso imeli »socialnega, kulturnega in ekonomskega kapitala,« kar se je posebej odražalo v šolstvu. In četudi je v plebiscitni coni A bilo po uradnih štetjih 70 odstotkov slovensko govorečega prebivalstva, resnični delež pa je znašal vsaj 85 odstotkov, se je 59 odstotkov volilnih upravičencev na plebiscitu 10. oktobra 1920 izreklo za Jugoslavijo – med njimi vsaj 12.000 slovensko govorečih. Pinter, ki se pri tem sklicuje na ugotovitve zgodovinarja Andreja Moritscha, kot razloge za takšno odločitev navaja zlasti socialne in gospodarske nagibe, ki jih je avstrijska propaganda znala bolje nasloviti kakor jugoslovanska. In še en detalj je omenil Pinter: o vindišarjih je nemška propaganda začela govoriti šele po plebiscitu, prej so nagovarjali Slovence.

V sobotnem popoldanskem delu novoletnega srečanja se je v Tinjah predstavila iniciativa SKUP – Slovenski konsenz za ustavne pravice, ki se razume kot »poskus prebuditve civilne družbe, ki je v zadnjih letih med koroškimi Slovenci zamrla, pri čemer so prepričani, da se »v osrednje organizacije ne spleča dregati, saj tam vlada mrtvilo.« V nedeljo dopoldne pa je v Tinjah o evropskih perspektivah razglabljal teolog Ivan Štuhec.

- **Z latinskoamerškimi melodijami in »novim trendom« v novo leto. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 7**

Novoletni koncert v Pliberku

<https://www.novice.at/kultura/z-latinskoameriskimi-melodijami-in-novim-trendom-v-novo-leto/>

Pliberk. Prireditelji letošnjega pliberškega novoletnega koncerta so poskrbeli za lepo doživetje. Manjkali pa so na žalost občinski predstavniki, čeprav je bila občina soprirediteljica.

Leta 2008, 5. januarja, je bil v Pliberku prvič novoletni koncert, ki ga je iniciiral tedanji kulturni referent pliberške mestne občine Jurij Mandl. Takrat so se dogovorili, da ga občina priredi vsako leto izmenično skupaj s Kulturnim domom oz. z društvom Grenzlandheim. Na prvem koncertu v

Kulturnem domu je gostoval Johann Strauß Orchester iz Solnograda; pevsko sta spored olupšala sopranistka Margot Loibnegger in tenorist Johannes Muchar.

Medtem je minilo več kot deset let, pliberški novoletni koncert pa se je razvil v stalnico na nadvse visoki ravni. Tudi letošnji novoletni koncert minulo nedeljo, 6. januarja, v Kulturnem domu se je izkazal kot prava poslastica. Organizatorji so povabili Komorni orkester NOVA, ki združuje učence, dijake in študente ter mlade profesionalne in ljubiteljske glasbenike iz okolice Nove Gorice, Tolmina, Vipavske doline in zamejske Slovenije (Tržaška, Goriška).

Navdušili z ritmi Latinske Amerike

Komorni orkester NOVA se je po sedmih uspešnih letih vrnil k svojim koreninam homogene godalne komorne glasbe. Mladi glasbeniki igrajo brez dirigenta, za ubranost pa z umetniškim vodenjem skrbijo akademske glasbenice Godalnega kvarteta NOVA Mojca Batič (1. violina), Ana Cotič (2. violina), Barbara Grahor (viola) in Polona Soban (violončelo).

Na novoletnem koncertu v Pliberku so se mladi primorski glasbeniki odločili, da s programom BOSSA NOVA usmerijo težišče v izvajanje latinskoameriške ritmične glasbe. V prevodu pomeni bossa nova nov trend, prav tako pa je nastopajoči godalni orkester z aranžmaji Barbare Grahor in Sama Vovka izvajal sambo ter druge latino ritme, ljudske melodije in zimzeleno uspešnico Jožeta Privška.

Samo Vovk, ki je sodeloval mdr. tudi v znani skupini Perpetuum Jazzile, prav tako pa piše aranžmaje za skupino VOXON, je navdušil tudi kot pevec in kitarist. Enako Primož Podobnik (bobni in tolkala), Carlos Valderrama (tolkala), Blaž Pahor (klavir), Ilj Pušnik (kontrabas) in Damjana Srednik (vokal).

Koncert z latino ritmi in »novim trendom« v novo leto v Kulturnem domu (udeležence je pozdravil predsednik KD Jurij Mandl) je bil enkratno doživetje. Kdor je ostal doma, mu je lahko zelo žal.

- **Na krilih metulja in laboda. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 7**

18. mednarodni literarni natečaj v Schwanenstadtu

<https://www.novice.at/kultura/na-krilih-metulja-in-laboda/>

Schwanenstadt. Od leta 1997 naprej poteka mednarodni natečaj za najboljšo otroško in mladinsko knjigo; v sodelovanju s furlansko občino Bordano: Sulle ali delle farfalle e dei cigni, z občino Sacile/Furlanija, s študijskim centrom za mladinsko literaturo »Alberti« v Trstu, s Circolo Athena v Belpassu in Cataniji, z občino Belpasso ter Univerzo v Salzburgu (Inštitut za romanistiko) pa poteka v gornjeavstrijskem mestu Schwanenstadt za leto 2020 osemnajsti mednarodni natečaj za najboljšo otroško in mladinsko knjigo pod naslovom NA KRILIH METULJA IN LABODA. Simbol metulja je povezan z mestom Bordano in simbol laboda z mestom Schwanenstadt. Okvirna tema letošnjega natečaja »O rekah, jezerih in morjih« vabi literarne ustvarjalke in ustvarjalce, da se pustijo navdušiti za slovstvene tradicije mitov. Kot primer lahko služi izročilo Odiseja ali klasični pustolovski romani kot raziskovalna ekspedicija Jamesa Cooka v Pacifiku, »Otok z blagom« škotskega književnika Roberta Louisa Stevensona, »Moby Dick« Hermana Melvillea oziroma dela književnika Julesa Vernea in Ernesta Hemingwaya. Rok za oddajo: do petka, 19. junija 2020, do 12. ure na mestni urad Schwanenstadt. Podelitev nagrad: v soboto, 26. septembra 2020, ob 15.00 uri, v Mestni dvorani v Schwanenstadtu.

- **Božični obisk Zgornjsavske doline. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 11**

Ogledali so si tudi Žive jaslice v ledenem gozdu

<https://www.novice.at/kultura/bozicni-obisk-zgornjsavske-doline/>

Mojstrana. Podjunčani, Rožani in Ziljani so se po božiču med prazniki odpravili čez Korensko sedlo do prijateljev v krajih med Ratečami na zahodu in med Mojstrano na vzhodu Zgornjsavske doline ter si ogledali zanimivosti kot tudi skrite koticke takoj za mejo.

Na Korenskem sedlu je skupino pričakal vodnik in domačin Matjaž Podlipnik. Na zabaven način, z veliko primerjavami s koroškim načinom življenja, predvsem na področjih govora, narečja in izgovorjave besed, je udeležence popeljal pod skakalno velikanko Planico, do izvira Save s turkiznimi in božansko lepimi Zelenci, pa skozi turističen center Kranjska Gora in v Slovenski planinski muzej v Mojstrano. Kot vrhunec dneva je sledil ogled božične predstave Živih jaslic v lednem gozdu okoli Mojstrane, ki je na ogled le nekaj dni v letu.

Obisk je organizirala Katarina Wakounig-Pajnič v sodelovanju s Simonom Trießnigom, ki je zbral obiskovalce okoli Baškega jezera. Pobuda za opisan obisk se je razvijala na obeh straneh meje sicer kar nekaj časa, sodelovanje pa se je intenziviralo letos jeseni s pohodom na Dobrač, ki bo naslednje leto v soboto, 20. junija 2020, in z odprtjem prve tromejne Alpske tržnice v Mojstrani, kjer sta številne znane in kakovostne koroške ponudnike organizirala in predstavila pobudnika obiska. Alpska tržnica je na ogled v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani vsaj do 5.1.2020.

- **Pravi teater v teatru. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 12**

Premiera KPD Planina Sele

<https://www.novice.at/kultura/pravi-teater-v-teatru/>

Sele. S satirično komedijo Marjetka, stran 89 je starejša gledališka skupina v Selah na štefanovo dodala piko na i minule gledališke sezone med koroškimi Slovenci.

Zanesljivo kakor švicarska ura vabi starejša gledališka skupina Katoliškega prosvetnega društva Planina Sele tik pred koncem leta na štefanovo ob treh popoldne v selski farni dom na premiero gledališke predstave. Staro leto so tokrat sklenili s satirično komedijo Lutza Hübnerja Marjetka, stran 89 (v izvirniku: Gretchen 89 ff), ki jo je režiral že dolga leta Selanom zvesti režiser Niko Kranjc. Predstava prave zgodbe niti nima, dogajanje se vrti okoli Marjetkinoga monologa iz Fausta in različnih interpretacij dogajanja. V vseh desetih prizorih nastopa Martin Dovjak, v vlogah Marjetke – oziroma njenih gledaliških interpretk – ter dramaturginje pa Vesna Stern, Petra in Maria Dovjak ter Magda Sukalia. V posameznih prizorih je mogoče doživeti različne podobe režiserja, od »frajerja« do mučenika in črtavca, torej tistega, ki se dramskega besedila loti precej svobodno in samovoljno, dokler po nešteti posegih od vsebine ne ostane nič. Doživeti je mogoče tudi poigravanje nadute dive z neizkušenim režiserjem, nastop začetnice ali pa »staro sabljo,« ki se med svojim režijskim delom izgublja v pestri ropotarnici svojih spominov.

Vsak prizor je s tem svoja zgodba, igralke so s svojimi nastopi občinstvo odlično nasmejale, blestel pa je Martin Dovjak – ne samo z nadvse zanesljivim interpretiranjem, temveč tudi z bliskovitim menjavanjem svojih vlog. Kdor pa je sam kdaj igral na odru ali je bil in je z gledališčem tesneje povezan, pa bo med predstavo prav gotovo prepoznal marsikateri znani pripetljaj – in se bo smejal še bolj.

- **Najdalj sem potreboval s slovenščino, ker mi je najbolj blizu. Intervju: Tonč Feinig. Pogovarjal se je: Bojan Wakounig. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 13**

Nova in obenem prva plošča Tonča Feiniga

<https://www.novice.at/kultura/najdalj-sem-potreboval-s-slovenscino-ker-mi-je-najbolj-blizu/>

Celovec. Tik pred božičem je Tonč Feinig predstavil novo ploščo – prvo, na kateri sam poje in interpretira lastna besedila.

Na svojih koncertih je jazzovski pianist Tonč Feinig v zadnjih letih čedalje pogostje sam zapel, po navadi standarde iz jazza, soula ali rocka. Kakšen krat pa je bilo slišati tudi že kakšno lastno skladbo ali pa vsaj njegovo občuteno interpretacijo narečne skladbe Ko bi jaz šuštar bil Mira Kernjaka. Končno pa je luč sveta ugledala njegova prva plošča s skladbami na lastna besedila s programskim naslovom Shine, po slovensko sijaj (več o tem v intervjuju). Sredi decembra jo je javnosti predstavil v celovški knjigarni Heyn, zgoščenska je na voljo tudi v slovenskih knjigarnah v Celovcu.

Na glasbeni sceni ste dejavni že desetletja, razmeroma pozno, v srednjih, zrelih letih tako rekoč, pa ste sedaj izdali prvo ploščo, na kateri se predstavljate tudi kot interpret lastnih besedil. Kako, da šele sedaj?

Tonč Feinig: Že vedno sem želel peti. Med študijem klavirja v Den Haagu sem študiral tudi jazz petje, ampak še nisem bil tako daleč. V zadnjih letih sem videl, da to deluje in sem se upal pa naredil ta korak, da sem šel s petjem in z lastnimi pesmimi tudi na oder.

Besedila so v slovenščini, angleščini in nemščini. Se v vseh treh jezikih lahko izražate enako neposredno?

Angleška besedila sem začel pisati, ker so lahko blizu, pa tudi malo oddaljena, saj pesem v angleščini takoj dobi drugo dimenzijo. V njej lahko kaj poveš, česar v slovenščini ali nemščini ne moreš, ker z vsakim jezikom posreduješ kaj drugega. Najdalj sem potreboval s slovenskim jezikom, ker mi je najbolj blizu.

- **Letos pobratena s SPD »Borovlje«. Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec, št. 1, 10. 1. 2020, str. 14**

Slovenska gimnazija in društva

<https://www.novice.at/kultura/letos-pobratena-s-spd-borovlje/>

Celovec. Leto 2020 ni le leto številnih obletic, ki so tako ali drugače zaznamovale usodo in razvoj koroških Slovencev, ampak je tudi leto tesnega sodelovanja med Slovensko gimnazijo v Celovcu in Slovenskim prosvetnim društvom »Borovlje«. Simboličen pričetek stikov je bila božičnica 22. decembra 2019 na gimnaziji.

V avli gimnazije so Trio Drava ter dva šolska zbora, in sicer Mladinski zbor iz nižje stopnje pod vodstvom Sandre Lampichler in zbor višje stopnje, ki ga vodi Roman Verdel, izvedli glasbeno in instrumentalno bogat spored, ki so ga obogatili recitatorke in recitatorji iz 4.d. razreda in zbor letošnjih maturantk in maturantov. Skratka, slušno in vidno potrdilo, da je prostovoljno zborovsko petje med dijakinjami in dijaki Slovenski gimnaziji slej ko prej zelo priljubljeno in seveda kakovostno.

Ravnateljica gimnazije Zalka Kuchling je sploh pozdravila sodelovanje med gimnazijo in krajevnimi društvi, izrecno pa s SPD »Borovlje« in mu zaželela veliko uspeha. Hkrati pa je v okviru božičnice »odpustila« v pokoj dva kolega, to je Romana Vouka in Lojzeta Dolinarja in se jima zahvalila za njuno dolgoletno pedagoško delovanje na gimnaziji. Oba sta dijakom položila na srce, naj ohranijo srčen odnos do slovenstva in do gimnazije. Personalna zastopnica Magdalena Kulnik je Lojzetu Dolinarju predala sliko kolega Kristijana Sadnikarja.

Roman Verdel, profesor na gimnaziji in predsednik SPD »Borovlje«, je poudaril pomen sodelovanja med gimnazijo in krajevnimi društvi, ker tako »bogatimo in krepimo kulturno in siceršnje dejavnost koroških Slovencev in dvigamo ugled Slovenske gimnazije, ki dijakinje in dijake, med katerimi je veliko pevskih in igralskih talentov, pripravlja tudi na delo v društvih.« Priličnih stikov med gimnazijo in društvom je med tem bilo že kar nekaj. Gimnazijski zbor se je v Borovljah že predstavil lanskega meseca novembra, ko je sodeloval na dobrodelnem koncertu za Angolo, dva razreda pa sta si ogledala KD Cingelc in muzej domače hranilnice.

Vsakoletna zaključna akademija Slovenske gimnazije pa bo meseca maja 2020 v Borovljah.

Primorski dnevnik, Trst

- (maj) S krvjo prepojeni robci: zgodovina – poziv Livia Sirovicha v zvezi z žrtvami tržaških procesov. Primorski dnevnik, št. 1, 3.1.2020, str. 5.
- Jezikovnim manjšinam je treba zagotoviti minimalni standard zaščite v vsej EU: Pobudo Minority Save Pack bodo v kratkem izročili Evropski komisiji. Primorski dnevnik, št. 4, 5.1.2020, str. 14.
- Bojan Brezigar, Sandor Tence. Furlani so bili "motor", Slovenci sprva nezaupljivi: zaščitni zakon 482/1999 – pogovor z Bojanom Brezigarjem. Primorski dnevnik, št. 5, 7.1.2020, str. 3.
- (bm/nm) Dvojezične šole odpreti tudi na Videmskem: Čedad – na Dnevu emigranta občuten nagovor ravnatelja Davida Clodiga. Primorski dnevnik, št. 5, 7.1.2020, str. 5.
- Igor Gabrovec, Peter Verč. "Tatjana me je poklicala, govorila sva deset minut": intervju – vodja SSK Igor Gabrovec o majavem sodelovanju z DS. Primorski dnevnik, št. 8, 10.1.2020, str. 3.
- Maja Smotlak. Navdihujoča in bodrilna zgodba: prebrali smo – Bogomila Kravos: Slovensko gledališče v Trstu. Primorski dnevnik, št. 9, 11.1.2020, str. 14.
- Štefan Čok. V bioarhivu Nabergoj, Ferluga, Kuret, Spacal ... pa tudi Berlusconi: Odsek za zgodovino in etnografijo NŠK. Primorski dnevnik, št. 10, 12.1.2020, str. 13.
- Pokrajina Trento na manjšinski konferenci potrdila finančna sredstva in napovedala nove pobude. Primorski dnevnik, št. 10, 12.1.2020, str. 12.
- Peter, Verč. Samo od kulture in športa manjšina ne more (pre)živeti: Slovenija – predstavniki slovenskih zamejskih organizacij pri Marjanu Šarcu. Primorski dnevnik, št. 11, 14.1.2020, str. 3.
- Franc Fabec, Aljoša Gašperlin. Kadrovanje največji izziv: Kmečka zveza – predsednik Franc Fabec. Primorski dnevnik, št. 12, 15.1.2020, str. 4.
- Peter Verč, Albert Voncina. Ta članek gotovo bere Martina: FJK – katera so najbolj priljubljena ženska in moška osebna imena med Slovenci v Trstu in Gorici. Primorski dnevnik, št. 13, 16.1.2020, str. 1/3.

LA VOCE DEL POPOLO, Reka

- **Etnične skupnosti. Boj za pridobljene pravice. La Voce del Popolo, Reka, 3. januar 2020, st. 4-5**

<https://www.lavoce.hr/attualita/etnie-lotta-per-i-diritti-acquisiti>

V pogovoru z Aleksandrom Tonauerjem, predsednikom Sveta za narodnih manjšin Republike Hrvaške

Na področju narodnih manjšin na Hrvaškem so bili v letu 2019 doseženi številni cilji, med katerimi sodi izvajanje operativnih načrtov. Aleksander Tolnauer je v pogovoru z novinarjem časnika La Voce del Popolo izpostavil, da je bilo leto 2019 posebno leto tako za Svet kot za narodne manjšine. Uspeli so namreč dokončati projekte, ki so jih že leta izvajali. S pomočjo pripadnikov narodnih manjšin se je uspelo uveljaviti nov Zakon o volitvah v Svet za narodnih manjšin in za predstavnike narodnih manjšin. Cilj za tekoče leto je povečati kakovost programov in preprečiti ozračje

nestrpnosti, ki vlada v naši družbi. Že lani smo izdali sporočilo za javnost, s katerim obsojamo povečanje nestrpnosti in etnocentrizma na Hrvaškem.

Predsednik Tolnauer je končal z mislijo o pomembnosti kako ne smemo nikoli pozabiti, da je več-etnična pripadnost značilnost skoraj vseh držav v Evropi in v svetu. Upravljanje raznolikosti je v rokah večine, ki ima posledično večjo družbeno odgovornost in breme izvajanja večkulturne doktrine, pri kateri pa je pomembno to, da so vključeni tudi pripadniki nacionalnih manjšin za boljše delovanje družbe.

- **Italijanska narodna skupnost hvaležna Veleposlaniku Adriano Chiodi Cianfarani, La Voce del Popolo, 4. januar 2020, st. 2**

<https://www.lavoce.hr/attualita/radin-e-tremul-salutano-e-ringraziano-lambasciatore-chiodi-cianfarani-e-il-console-palmitteri>

Podpredsednik hrvaškega parlamenta Furio Radin in predsednik Italijanske Unije Maurizio Tremul sta uradno pozdravila odhod italijanskega veleposlanika Adriano Chiodi Cianfarani, ki končuje svoj mandat v Zagrebu. Zahvalila sta se za pozornost in občutljivost s katerimi je spremljal položaj italijanske narodne skupnosti na Hrvaškem. V obvestilu, ki ga je objavila Italijanska Unija, je za italijansko skupnost bistvenega pomena, da se dvostranski italijansko-hrvaški odnosi čedalje bolj utrjujejo in krepijo, ter da se ustvarijo priložnosti za splošni razvoj.

- **Slovenija. Lahko govorite tudi italijansko. La Voce del Popolo, 8. januar 2020, st. 4**

Predsednik Italijanske Unije, Maurizio Tremul, je poslal inštitucijam italijanske narodne skupnosti vodnik z informacijami o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikov. Glavni cilj listine je varstvo in spodbujanje regionalnih in manjšinskih jezikov v Evropi. Predsednik Italijanske Unije Maurizio Tremul je opozoril vse inštitucije, da listina varuje in promovira italijanski jezik v Sloveniji, ampak sama listina in določbe niso dovolj, če posamezniki oz. pripadniki italijanske narodne skupnosti sami se ne zavedajo svojega maternega jezika in ga uporabljajo.

- **Dvojezičnost. Boleča točka. La Voce del Popolo. Reka, 16. januar 2020, st. 3**

<https://lavoce.hr/attualita/radin-bilinguismo-punto-dolente>

Fulvio Radin, podpredsednik hrvaškega parlamenta in poslanec italijanske narodne skupnosti je podal vprašanje ministru za javno upravo, Ivanu Malenici, o nezadovoljivem izvajanju italijansko-hrvaškega sporazuma o manjšinah.

Radin je opozoril na pomanjkljivo rabo italijanskega jezika v dvojezičnih občninah v Istri, od prometnih znakov do pravosodnega sistema.

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **»Idejo o samostojni Sloveniji so podpirali tudi v zamejstvu«. –dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 2. januarja 2020 - Leto XXX, št. 1, str. 2**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_1.pdf

Lani je minilo 29 let od prelomnega 23. decembra 1990, ko se je na plebiscitu 88,5 odstotka vseh volilnih upravičencev odločilo za samostojno Republiko Slovenijo. Na vprašanje »Ali naj Slovenija postane samostojna in neodvisna država?« je torej pritrnilno odgovoril skoraj vsakdo, ki je oddal svoj glas, rezultate plebiscita pa so uradno razglasili tri dni pozneje.

V spomin na to zgodovinsko odločitev praznujemo Slovenci po vsem svetu dan samostojnosti in enotnosti 26. decembra, ki je v Sloveniji tudi dela prost dan. Ob osrednjih slovesnostih v matici prireja tudi Generalni konzulat RS v Monoštru vsako leto v dneh pred božičem tradicionalni

sprejem, katerega gostiteljica je letos 16. decembra bila slovenska generalna konzulka Metka Lajnšček.

- **»Jeziki so različni, misel pa je lahko ena«. -dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 2. januarja 2020 - Leto XXX, št. 1, str. 3**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_1.pdf

»Med drugim sta v njegovo telo prišla tudi bakterija Rija in virus Rus. 'Hé, te meg ki vagy?' kérdezte egy nap Ria. 'Én Rus vagyok, a vírus. És te?' 'Me sem bakterija Rija. Kaj lan tut te žas?' 'U ovom tijelu moram napraviti čim više štete.' 'Te pa lejko vküper delava, či ščeš. 'Z veseljon,' je pravo Rus ...«

Z zgornjim mozaičnim odlomkom smo želeli ponazoriti, kako je v novi publikaciji Dvojezične srednje šole Lendava in Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja otroška zgodba o pomenu čistoče povedana v petih govoricah, ki so materni jeziki dijakov na prej omenjeni izobraževalni ustanovi. Knjižica »Rija & Rus« pa seveda ni tako kaotična, v njej najdemo besedilo smiselno, vzporedno razporejeno v odstavke v knjižni slovenščini, prekmurskem slovenskem narečju, madžarščini, hrvaščini in romščini, in sicer s priloženimi barvnimi ilustracijami.

»Dvojezična srednja šola Lendava je stičišče različnih jezikov in kultur. [...] Te jezikovno- kulturne različnosti ne le sprejemamo in spoštujemo, ampak jih skušamo v sodelovanju z okoliškimi šolami in organizacijami združevati v ustvarjalne skupne zgodbe,« v svojem uvodniku h knjigi pojasnjuje ravnateljica lendavske srednje šole Silvija Hajdinjak Prendl.

To prizadevanje je tudi pripeljalo do kulturnega projekta, katerega rezultat je obravnavana slikanica. Publikacijo so premierno predstavili lani 13. decembra v razstavnem prostoru Slovenskega doma v Monoštru, kjer so obenem priredili tudi sestanek članov območnega slavističnega društva. Petjezično izdajo je najprej predstavil vodja projekta, pisatelj in profesor na lendavski dvojezični srednji šoli Štefan Kardoš.

- **»Ali boš junak ali pa boš z menov šau v vauzo«. Silva Eöry. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 2. januarja 2020 - Leto XXX, št. 1, str. 4**

Edvard Mihalič - župan Občine Rogašovci

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_1.pdf

Rogašovci je gorička občina, vsteroj žive okauli 3300 ljudi in tau v enajsti vesnicaj: Fikšinci, Kramarovci, Nuskova, Ocinje, Pertoča, Ropoča, Serdica. Sotina, Večeslavci, Sveti Jurij in vesnica, po steraj je občina dobila ime, se pravi Rogašovci.

Edvard Mihalič je rogašovski župan, in tau nepoklicni, od leta 2006. Tau pa zavolo toga, ka je že od leta 2002 v penziji.

- **Tudi gornjeseniški učenci so pričakovali božič. LRH. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 2. januarja 2020 - Leto XXX, št. 1, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_1.pdf

Veselo je bilo v gornjeseniškem kulturnem domu 20. decembra na božični proslavi, ki so jo pripravili učenci in učitelji DOŠ Jožefa Košiča. Proslavo so počastili generalna konzulka v Monoštru Metka Lajnšček, predsednica ZSM Andrea Kovács, predsednik DSS Karel Holec, višja svetovalka za porabsko šolstvo Valerija Perger in domači župnik Tibor Tóth.

Učenci so se predstavili z deklamacijami v madžarskem in slovenskem jeziku, med pesmimi smo pa poslušali soliste na raznih instrumentih.

Ples škratov nižjih razredov in rock and roll večjih v Miklavževih oblekah sta popestrila več kot uro trajajoči program. Prav tako živalska pravljica v slovenskem jeziku, ilustrirana z videoposnetki.

- **Devetsto evrov za stavbe iz medenjakov. LRH. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 2. januarja 2020 - Leto XXX, št. 1, str. 6**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_1.pdf

V soboto, 21. decembra, je v monoštrski gledališki dvorani potekala zaključna prireditev projekta „Medene ulice“, ki ga je izvajalo Muraba EGTC. Na dobrodelni dražbi so udeleženci lahko licitirali za značilne stavbe monoštrskega in lendavskega mestnega centra. Dražbo je vodil umetnostni zgodovinar iz Lendave Attila Písnjak. Na njej se je zbralo 900 evrov, denar je namenjen Karitas v Lendavi in v Monoštru.

Izvedeli smo, da sta bili dve stavbi kupljeni za božično darilo. Stavbo monoštrskega generalnega konzulata je odkupila slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss in jo je podarila generalni konzulki Metki Lajnšček. Slovenska diplomatka je odkupila Vinarium, ki ga je namenila občini Lendava.

- **Na pohodu Trej kralov ogromno ljudi. M. Sukič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 2**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

Menda tudi sami organizatorji – člani KUD-a Budinci – niso upali, da se bo na letošnjem pohodu Trej kralov na pauti po dolaj in bregaj zbralo toliko pohodnikov. Registriralo se jih je več kot 350, toda po naših ocenah nas je bilo okrog 400, saj se vsako leto najdejo tudi taki, ki se ne registrirajo. Kako prav je imel eden od pohodnikov, ki je med prijetnim klepetom omenil, da bi Goričko ponovno zaživel, če bi se v te kraje vrnili vsi pohodniki z goričkimi koreninami.

Organizatorji so bili veseli, da je na pohod prišla tudi večja skupina pohodnikov iz Monoštra, člani DU iz Monoštra. Čeprav oni niso tako zvesti pohodniki, kar se je videlo tudi na njihovi opremi, so večinoma bili navdušeni. »Če bi ostala doma, bi sedela med štirimi stenami, zdaj pa uživam v lepi pokrajini na svežem zraku, pridem tudi naslednje leto,« je rekla ena od udeleženk iz Monoštra.

- **Kip medžugorske Marije tudi na Gornjem Seniku. M. Sukič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 2**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

Kip medžugorske Marije, ki je romal po župnijah soboške škofije, je prejšnji petek, 3. januarja, prispel tudi na Gornji Senik. Kot smo izvedeli pri sveti maši, se je to zgodilo na pobudo markovskega župnika Dejana Horvata, ki mesečno enkrat daruje sv. mašo na Gornjem Seniku. Kot je sam povedal, ko je gledal razpored romanja kipa po soboški škofiji, se mu je porodila ideja, da bi lahko kip medžugorske Marije bival nekaj ur tudi med porabskimi verniki, s katerimi je že tudi sam romal v Medžugorje.

Ker je pri župniku Tiborju Tóthtu naletel na pozitiven odziv, je kip Marije prispel na Gornji Senik prejšnji petek ob 17. uri, ko je mašo daroval dolenski župnik Vili Hribernik. Cerkev je bila polna, saj so ob domačih vernikih prišli tudi verniki iz ostalih porabskih vasi, celo iz sosednjih avstrijskih in slovenskih župnij.

- **»Rad man Porabje« in Porabski koledar. –dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 3**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

»Stou pa stou porabski src je skriti v velkom porabskom srci. Šteri ne da valati, aj pride v Andovce. Aj stoupi do redečoga porabskoga srca, aj pogledne skouz srce pa počaka, ka se prebidi pravi vöter. Gda de vöter fudo - nej nut v srce, liki samo vö s srca -, te te vidli na stotine porabski src, kak sem je vüdo tistoga popodneva, gda je sijalo sunce, gda so ftiči na drejvaj okouli domačije počivali, gda je Gospodni Boug na slovensko porabsko zemlou sipo puno prgišče svoji darov ...«

S temi mislimi v prekmurskem slovenskem narečju je svoj prispevek za Porabski koledar za leto 2020 z naslovom »Porabsko srce« zaključil generalni vikar Škofije Murska Sobota Lojze Kozar ml. Avtor v svoji lirski pripovedi opiše svoj sprehod po s soncem obsijanih Andovcih, kjer v zraku zagleda »leteča srca porabskih župnikov«. In čeprav to razmišljanje ni uvodnik za najnovejši letopis Slovencev na Madžarskem, si je - že od leta 2010 - urednik Porabskih koledarjev Karel Holec na platnicah zamislil prav »Porabsko srce«, turistično znamenje, ki na dvorišču pred andovsko Porabsko domačijo od lanskega leta vabi vse obiskovalce od blizu in daleč. »Prave« uvodne misli za letošnji koledar je prispeval novinar RTV Slovenija Bojan Peček, ki je leto 2019 označil kot leto sprememb (na čelo Zveze Slovencev na Madžarskem, Državne slovenske samouprave in Generalnega konzulata RS v Monoštru so stopile nove osebe), leto 2020 pa posledično kot leto novega upanja. Tudi ilustracije h koledarskemu delu letopisa so v skladu s pozitivnimi pričakovanji: vse risbe so stvaritve učencev porabskih dvojezičnih osnovnih šol in narodnostnih vrtcev.

Letošnji koledar prinaša znane razdelke, kot so: »Razprave in študije«, »Ljudje in usode«, »Literatura«, »Za duge zimske večere«, »Cerkveno življenje«, »Paut po dolaj in bregaj« in »Za otroke«. (Malce pogrešamo morda le tradicionalni poglavji »Nika za smej« ter gastronomsko »Za vertinje«.) Na začetku letopisa prinaša svežino prispevek Goričanca Aleša Ropoše, ki se zanima in navdušuje za porabsko narečje in Porabje samo, natančen bralec pa lahko kasneje v koledarju zasledi še njegovo lirsko izpoved o lastnih porabskih koreninah. Publicist, gledališčnik in režiser Milivoj Miki Roš ugotavlja, da mu je bilo po žarometih festivalov v Locarnu in Portorožu najbolj toplo pri srcu na predstavitvi filma »Oroslan« na domačem Gornjem Seniku.

- **Koncert na koncu leta. L.R. Horváth. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 5**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

Na koncu leta 2019 so v gornjeseniškem kulturnem domu organizirali koncert v slovo staremu letu. Predsednik Športnega društva Srebrni breg Szabolcs Andrejek je povedal, da je to tretji tovrstni koncert, ki je ob glasbi namenjen tudi druženju. Ob glavnih akterjih Patriku Kóborju in Zsóki Polgár so na njem nastopili tudi člani skupine Seniške sinice, ki deluje pod okriljem Zveze Slovencev na Madžarskem.

Glasbeni duet je s svojo pesmijo „Valamiért“ (Za nekaj) bil izbran v show javne televizije „Pesem leta“ („A dal“). »Že od leta 2006 spremljam ta program in sem po tihem zmeraj upal, da bova enkrat med izbranimi glasbeniki in bova svojo pesem zapela v javni produkciji. Želja se mi je izpolnila in februarja bova na ekranu,« je povedal Patrik. Posebnost koncerta je bila, da je na njem nastopilo pet učencev gornjeseniške šole, ki v prvi vrsti negujejo porabsko glasbeno tradicijo, zato sodelujejo v skupini Seniške sinice. Štefania Dravec, Mate Labritz, Eliza Nagy, Levente Nagy in Vanesa Šulič so bili na začetku malce restrašeni, toda kasneje so se kar (kot zbor) suvereno vključevali v zapete pesmi. Za zaključek prvega dela koncerta je nastopil kitarist Dávid Ropoš, ki je požel velik aplavz.

- **Nova stavba na monoštrskem seznamu kulturne dediščine. LRH. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 6**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

Na predlog in na podlagi raziskovalnega dela Ice Talabér (Talabér Lászlóné) iz Slovenske vesi, ki je članica Monoštrskega domoznanskega društva, so kapelo Svete trojice v Rábfüzésu, predmestju Monoštra, uvrstili na seznam občinske stavbne kulturne dediščine.

»Zgodovina Rábafüzesa je zelo razgibana, zelo pisana je tudi verska in narodnostna struktura vasi,« je povedala Ica Talabér.

Kapelo so leta 1888 skupaj zgradili katoliški in evangeličanski verniki in jo vse do leta 1921 skupaj uporabljali. Po tem letu je imela evangeličanska skupnost svoje božje službe v šoli, tako so kapelo uporabljali le katoliki. Prvotni oltar kapele je do leta 1980 bil uničen, na njegovo mesto so namestili oljno sliko. Kapela je bila obnovljena leta 1990.

- **Z materjo je s karavle gledala, kak so staro mater nesli na cintor. Silva Eöry. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 9. januarja 2020 - Leto XXX, št. 2, str. 9**

http://www.porabje.hu/pdf/2020/2020_2.pdf

Etelka Korpič Horvat – nekdešnja ustavna birovnka, stera mati je bila doma z Verice

Ustavna birovnja (alkotmánybíróság) je tak kak v dosta drugih rosagaj tudi v Sloveniji najvišiša birovnja. Med devetimi eričnimi birovi, stera na predlog predsednika rosaga izvoli državni zbor, je bila devet lejt (od 2010 do 2019) tudi Prekmurka Etelka Korpič Horvat, stera ma tudi porabsko korenje, vej pa je bila njena mati Marija rojena na Verici.

Po Etelkinih rečaj je mejla njena mati, stera se je dekljško pisala Žokš, dva brata, s sterima se je tü in tam vidla te, gda je v Búdincaj, gé so pouleg granice eno gauško meli, delala, porabska žlata pa je tam pouleg, na drugi strani granice, na njivi delala.

Eden mamin brat je nej biu oženjeni, drugi pa je biu in je meu pet mlajšov, tak ka se naša sogovornica s svojo porabsko žlato gnesden rada srečavle in vüpa, ka do tej stiki ostali ške naprej živi. Živi pa so tudi spomini na očo Kolomana, steri je biu predsednik občine Gornji Petrovci, pod stero so spadnoli tudi Šalovci in vse druge vesnice v tom tali Goričkoga.

Delo, Ljubljana

- **Čemu odrekanje avtonomije javnih raziskovalnih zavodov. Igor Muševič, Roman Jerala. Delo, Ljubljana, 04. januar 2020**

Sprejem novega zakona o raziskovalni dejavnosti je prelomnega pomena, saj bo v naslednjih desetletjih uravnaval delovanje in razvoj znanosti v Sloveniji.

prof. dr. Igor Muševič, Institut Jožef Stefan in Fakulteta za matematiko in fiziko, Univerza v Ljubljani, prof. dr. Roman Jerala, Kemijski inštitut

<https://www.delo.si/sobotna-priloga/cemu-odrekanje-avtonomije-javnih-raziskovalnih-zavodov-264659.html>

Po desetletju razprav in neizpolnjevanju Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije, ki jo je potrdil državni zbor leta 2011, se zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZRID) bliža obravnavi na vladi in v državnem zboru. Zakon je dolgo pričakovan in znanstvena sfera od njega pričakuje zaveze o rasti vlaganj v znanost, vendar tudi ureditev nekaterih pomembnih vprašanj, predvsem financiranja po učinku, da bodo imela povečana vlaganja rezultat v znanstvenih prebojih. Poglavitni namen novega zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti je razvoj Slovenije kot družbe znanja.

Podpora večjim vlaganjem v znanost vedno glasneje prihaja tudi iz gospodarstva. Pri pomembnih slovenskih znanstvenih prebojih so imeli ključno vlogo javni raziskovalni zavodi (JRZ), kot sta ta, iz katerih prihajata avtorja prispevka. Po javni razpravi in opravljenem medresorskem usklajevanju pa je raziskovalna sfera znova revoltirana predvsem zaradi dveh vsebin novega predloga zakona, ki omejujeta avtonomijo JRZ in raziskovalcev.

Prvi predmet spora je vprašanje lastnika premoženja (JRZ). To je v nedavnem predlogu urejal 58. člen osnutka zakona, dosežen s soglasjem raziskovalne sfere in ministrstva za izobraževanje,

znanost in šport (MIZŠ). Ta člen je določal, da so JRZ lastniki vsega premoženja, pridobljenega iz javnih ali zasebnih sredstev, s tem premoženjem lahko upravljajo in razpolagajo. Premoženje lahko odtujijo samo s soglasjem MIZŠ, sredstva iz prodaje pa lahko namenijo zgolj za investicije in s tem za razvoj znanosti. To je bila odlična in pravična rešitev, ki je v celoti sledila modelu lastnine javnih in zasebnih univerz v Sloveniji in je podprla avtonomijo JRZ glede infrastrukture, s katero izvajajo raziskave.

- **V tekmi za Pantovčak najbrž tesen izid. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 04. januar 2020 Kljub splošnemu vtisu, da bo Milanović zmagal na predsedniških volitvah, ni še nič odločeno.**

<https://www.delo.si/novice/svet/v-tekmi-za-pantovcak-najbrz-tesen-izid-265247.html>

Čeprav ima **Zoran Milanović** v javnomnenjskih raziskavah prednost pred **Kolindo Grabar-Kitarović**, je izid nedeljskih predsedniških volitev na Hrvaškem negotov. Po relativni zmagi v prvem krogu so njegove možnosti v tekmi za Pantovčak s sedanjo predsednico izenačene.

V prid Grabar-Kitarovićeve je dejstvo, da je na Hrvaškem občutno več volivcev desnice. Ta vključuje nezanemarljive glasove iz hrvaške diaspore in Hrvatov iz BiH, ki so tradicionalno naklonjeni HDZ. Sedanja predsednica lahko v tekmi za nov petletni mandat na Pantovčaku delno računa tudi na disciplinirani volilni stroj HDZ. Brez podpore HDZ Grabar-Kitarovićeve ne bi imela možnosti za zmago, zagata pa je v tem, da vse več članov in volivcev HDZ ne mara prvaka stranke in premierja **Andreja Plenkovića**. To se bo odrazilo tudi na predsedniških volitvah.

- **Avstrijski Zeleni potrdili koalicijski dogovor. STA. Delo, Ljubljana, 04. januar 2020 V novi vladi bo ob Sebastianu Kurzu in Wernerju Koglerju še 13 ministrov - deset iz vrst ÖVP in trije iz vrst Zelenih.**

<https://www.delo.si/novice/svet/avstrijski-zeleni-potrdili-koalicijski-dogovor-265626.html>

Avstrijski Zeleni so danes na kongresu stranke v Salzburgu potrdili koalicijski sporazum s konservativno ljudsko stranko (ÖVP), ki ga je predsednik stranke **Werner Kogler** v sredo sklenil z bodočim kanclerjem **Sebastianom Kurzem**. Od 276 delegatov stranke jih je za sporazum glasovalo 93,18 odstotka. [Potrdili so tudi svoje kandidate za položaje v vladi](#), za kar je glasovalo 99,25 odstotka delegatov.

[Turkizno-zelena vlada](#) pod vodstvom Sebastiana Kurza je tako premagala še zadnjo oviro, potem ko je koalicijski dogovor in člane vlade soglasno potrdilo vodstvo ÖVP. Nova vlada bo pred predsednikom republike **Alexandrom Van der Bellnom** po napovedih prisegla v torek.

»Bili smo izvoljeni, da prevzamemo odgovornost,« je v nagovoru na kongresu pred glasovanjem poudaril Kogler, bodoči podkancler. Kurz pa je takoj po glasovanju Zelenih čestital Koglerju.

»Veselim se sodelovanja v vladi,« je še tvitnil.

[V novi vladi bo ob Kurzu](#) in Koglerju še 13 ministrov - deset iz vrst ÖVP in trije iz vrst Zelenih.

Stranki bosta imeli še vsaka po enega državnega sekretarja oz. državno sekretarko. V vladi bo prvič več žensk kot moških.

- **Politična stava Sebastiana Kurza. Luka Lisjak Gabrijelčič. Delo, Ljubljana, 04. januar 2020 Avstrijski kancler ni privolil v pravila igre, ki so jih diktirali drugi. Izvedel je operacijo, s katero je dokazal, da je mojster politične strategije.**

<https://www.delo.si/mnenja/komentarji/politicka-stava-sebastiana-kurza-260600.html>

Preden je rožljanje z orožjem na Bližnjem vzhodu zasenčilo vse druge novice iz tujine, je za majhno politično senzacijo poskrbela novica iz bližnjega sosedstva. Avstrija je po jesenskih volitvah, ki so potekale v znamenju afere Ibiza, končno dobila novo vlado. [Oblikovanje črno-zelene koalicije](#), ki bo v parlamentu imela udobno večino, za poznavalce avstrijske politike ni posebno presenečenje, vendar je kljub temu pomemben simbolni premik ob vstopu v novo desetletje.

Premier **Sebastian Kurz**, ki je zaradi paktiranja s svobodnjaki veljal za *bête noire* evropskega liberalnega javnega mnenja, je postal prvi voditelj pomembne evropske države, ki tvega politični eksperiment, ki je že dlje časa na obzorju, a še ni bil preizkušen v praksi: strateško sodelovanje med krščansko demokracijo in novimi ekološkimi gibanji. [Mladi konservativni voditelji](#), ki so mu mnogi očitali »normalizacijo« skrajne desnice in v njegovi koalicijski vladi s svobodnjaki videli model za radikalizacijo tradicionalne srednjeevropske desnice (Orbánovega trojanskega konja, tako rekoč), bo zdaj postal pionir nekega drugega projekta – vključevanja novih ekoloških gibanj, ki v zadnjih letih postajajo vse pomembnejši akter širom po zahodni Evropi, v politični mainstream. Paradoksi zgodovine.

Obrat, ki je logična posledica preloma s svobodnjaki zaradi njihove prokremeljske usmeritve (to je bilo glavno ozadje afere Ibiza, čeprav so volivci Stracheju obrnili hrbet zaradi korupcije in ne toliko zaradi njegove geostrateške usmeritve), daje prav tistim, ki že dlje časa zagovarjamo tezo, da je bilo Kurzevo sodelovanje z radikalno desnico taktične, ne strateške narave. Da ni bilo odraz preusmeritve avstrijske krščanske demokracije k orbanizmu, temveč, ravno nasprotno, poskus, kako ohraniti lastno, sredinsko identiteto pod pritiski ideološko vse bolj polarizirane javne sfere. Spomnimo, leta 2016 je avstrijsko volilno telo povsem razpadlo na dvoje skoraj enako močnih zoperstavljenih blokov na kulturno identitetni podlagi: »urbano«, »kozmpolitsko«, »proevropsko« Avstrijo, zbrano okoli ideala človekovih pravic, in »podeželsko«, »nacionalistično«, »evroskeptično« Avstrijo, zbrano okoli modrega glavinca. Ta razkol – ki se je s skoraj identičnimi odstotki ponovil dvakrat zaporedoma – je grozil, da bo politične ponudbe, ki se težko umeščajo v koordinate dvopolne ideološke konfrontacije, sčasoma potisnil na rob relevantnosti. Da bo v tej ločitvi duhov prej ali slej vsakdo prisiljen izbrati enega izmed dveh okopov: podobno, kot se je zgodilo v ZDA, na Poljskem in kot se zadnja leta z vrtoglavo naglico dogaja v Veliki Britaniji.

- **Novi hrvaški predsednik je Zoran Milanović. A. I., STA. Delo, Ljubljana, 05. januar 2020**
Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Zoran Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov glasov.

<https://www.delo.si/novice/svet/na-najbolj-nepredvidljivih-volitvah-bi-lahko-odlocali-glasovi-hrvatov-v-tujini-265703.html>

Na Hrvaškem je na več kot 6400 voliščih danes potekal odločilni krog na sedmih predsedniških volitvah od osamosvojitve. V tesni volilni tekmi sta moči merila (zdaj očitno že nekdanja) predsednica države in kandidatka HDZ **Kolinda Grabar-Kitarović** ter nekdanji premier in kandidat SDP **Zoran Milanović**. [Volišča so se zaprla ob 19. uri.](#)

Nekdanji predsednik hrvaške vlade in SDP ima več kot 100.000 glasov prednosti pred aktualno predsednico Kolindo Grabar-Kitarović, kažejo delni neuradni izidi, ki jih na spletni strani objavlja hrvaška državna volilna komisija. Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov glasov. Volilna udeležba je bila glede na podatke z volišč, kjer so glasove že prešteli, skoraj 55 odstotna, kar je nekoliko več kot v prvem krogu predsedniških volitev 22. decembra, ko je bil Milanović relativni zmagovalec s tremi odstotki prednosti pred Grabar-Kitarovićevo.

V Milanovičevem volilnem štabu so izrazili zadovoljstvo z izidi vzporednih volitev, a opozorili, da je treba počakati uradne rezultate. Pričakujejo pa, da bo Milanović novi hrvaški predsednik. Kandidat socialdemokratov in še 12 političnih strank Milanović se je na svoji facebook strani na kratko zahvalil vsem, ki so ga podpirali, odkar je pred pol leta napovedal predsedniško kandidaturo.

- **Koliko politike prenese znanost? Jasna Kontler Salamon. Delo, Ljubljana, 06. januar 2020**

Svet za znanost in tehnologijo s pridržki podprl osnutek zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti.

<https://www.delo.si/novice/znanoteh/koliko-politike-prenese-znanost-265949.html>

Ljubljana – Znanstvenorazvojna sfera se je za velik korak približala dolgo pričakovanemu krovnemu zakonu. Na današnji izredni seji vladnega sveta za znanost in tehnologijo (SZT) so v nadaljevanju razprave o osnutku zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti tega podprli, a pri tem od vlade zahtevali, da preveri »možnosti ustrežnejše ureditve izpostavljenih vprašanj«.

- Znanstveniki so kljub pomislekom podprli predlog zakona.
- Sporna ostajata predloga upokojevanja in poddržavljanja premoženja.
- Še vedno ni jasno, kakšno bo financiranje znanosti v primeru recesije.

Pri tem so imeli člani sveta za oporo dve besedili; danes jim je svoj predlog mnenja, ki so ga v razpravi še v marsičem preoblikovali, posredovala predsednica SZT dr. Andreja Gomboc, 3. januarja pa sta naša največja raziskovalna inštituta, Inštitut Jožefa Stefana in Kemijski inštitut, objavila skupno izjavo o tistih zakonskih predlogih, ki so, kot so zapisali, nastali brez predhodnega soglasja in bi lahko imeli »uničujoče posledice«.

- **Milanović je novi hrvaški predsednik. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 06. januar 2020**
Zmaga Milanovića je znak upora ljudi proti vladi in koruptivnosti države ter posledica razcepa na desnici.

<https://www.delo.si/novice/svet/milanovic-je-novi-hrvaski-predsednik-265522.html>

Po oceni hrvaških medijev je vse gotovo. **Zoran Milanović** je postal novi hrvaški predsednik. Poraz je priznala tudi **Kolinda Grabar-Kitarović**. Državna volilna komisija je sinoči preštela glasove na 99 odstotkih volišč, kandidat SDP pa ima pred kandidatko HZD prednost skoraj 100 tisoč glasov. Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov ali 1,2 milijona glasov. Volilna udeležba je bila glede na podatke z volišč, kjer so glasove že prešteli, skoraj 55 odstotna, kar je nekoliko več kot v prvem krogu predsedniških volitev. Milanovićevo zmago z več kot šest odstotki prednosti so napovedale tudi vzporedne volitve agencije Ipsos. Milanović je premagal Grabar-Kitarovićevo v vseh štirih največjih mestih in sicer v Zagrebu, Reki, Splitu in Osijeku.

- **»Val sprememb« bi Evropi prinesel bogatejšo Istro. Boris Šuligoj. Delo, Ljubljana, 07. januar 2020**

Kandidaturo Pirana oziroma Istre, skritega evropskega dragulja, za EPK podpira sedem občin hrvaške Istre, Opatija in Trst - Dipiazza: »Istra je taka kot Toskana, zato nisem podprl ljubljanske kandidature, čeprav je Janković moj prijatelj.«

<https://www.delo.si/novice/slovenija/val-sprememb-bi-evropi-prinesel-bogatejso-istro-266583.html>

Koper - Niso pomembni milijoni, ki bi jih morali porabiti za uresničitev projekta Piran (z Istro in Trstom) za Evropsko prestolnico kulture (EPK), niso pomembni programi, novi kulturni hrami in pobude. Pomembnejša je nastajajoča strategija skupnega razvoja kulture v Istri in predvsem sporočilo kandidature (slogan je Val sprememb), ki pravi, da je Istra skrit evropski dragulj, ki bi z uresnitvijo svojih potencialov pomembno obogatil Evropo in bi leta 2025 vsaj v kulturnih glavah dokončno odpravil meje.

Poleg piranskega župana **Denia Zadkovića** (ki je dal pobudo za kandidaturo) in treh ostalih županov slovenske Istre (**Aleš Bržan** iz Kopra, **Gregor Strmčnik** iz Ankarana in **Danilo Markočič** iz Izole), so se predstavitve kandidature knjige udeležili tržaški župan **Roberto Dipiazza**, predstavniki občin Umag (**Mauro Jurman**), Poreč (**Nadia Štifanić Dobrilović**), Buje (**Fabrizio**

Vižintin) in Istrske županije (**Giuseppina Rajko** ter **Vladimir Torbica**). Sicer pa je piransko EPK podprlo 7 občin hrvaške Istre in celo Opatija, ki je turistično povezana s Portorožem. Vsak od teh je poudaril, da je Istra skupen in izrazito bogat prostor, v akcijo pa sta vsi pripravljeni ponuditi vse svoje moči, da bi prepričali ocenjevalce o vrednotah tega prostora. Predvsem je to neformalna evroregija, ki povezuje narode treh držav, prostor, ki združuje dediščino številnih kultur, gre za ljudi, ki govorijo vsaj tri jezike, pa se vseeno razumejo med sabo, je poudaril Mauro Jurman iz Umaga. V bistvu so zgled Evropski uniji, ker živijo skupaj, in že zdaj v mnogočem spontano presegajo meje. S projektom EPK pa bi radi najprej v kulturi dokončno odpravili z mejami in dali prednost neizkoriščenemu potencialu, ki bi pomagal zadržati mladino v domačem okolju.

- **Prisegla je nova turkizno-zelena avstrijska vlada. STA. Delo, Ljubljana, 07. januar 2020**
17-članska vladna ekipa, na čelu katere je Sebastian Kurz, je prisegla pred predsednikom države Alexandrom Van der Bellnom. Ta je dejal, da imajo Avstrijci od vlade velika pričakovanja.
<https://www.delo.si/novice/svet/prisegla-je-nova-turkizno-zelena-avstrijska-vlada-266328.html>

Na Dunaju je položaj uradno prevzela prva turkizno-zelena vlada. Pred predsednikom države **Alexandrom Van der Bellnom** je prisegla 17-članska vladna ekipa Avstrijske ljudske stranke in Zelenih, na čelu katere je **Sebastian Kurz**. Kot je dejal Van der Bellen, imajo Avstrijci od vlade velika pričakovanja.

Vlada bi se morala »hitro, mirno in vestno« lotiti dela in zlasti poskrbeti za zaupanje državljanov. »To zaupanje državljanov ni samoumevno,« je dejal Van der Bellen.

»Moč je oblast in ne cilj«

Vlada bi se morala »hitro, mirno in vestno« lotiti dela in zlasti poskrbeti za zaupanje državljanov. »To zaupanje državljanov ni samoumevno,« je dejal Van der Bellen. »Moč je oblast in ne cilj,« je vladi po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA še položil na srce.

ÖVP ima v novi vladi v skladu z volilnim izidom največ ministrov, in sicer deset, ter še kanclerski položaj. Zelenim pa so pripadli štiri ministrski položaji. Predsednik Zelenih **Werner Kogler** bo postal podkancler, vodil pa bo tudi ministrstvo za šport.

Gre za prvo turkizno-zelena koalicijo na zvezni ravni, poleg tega je danes pred predsednikom države prvič priseglo več žensk kot moških – osem od 15 ministrskih položajev namreč zasedajo ženske.

- **HDZ išče krivca za poraz na volitvah. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 08. januar 2020**
Vrh vladajoče HDZ je soglasno podprl usmeritev in temeljne vrednote stranke.
<https://www.delo.si/novice/svet/hdz-isce-krivca-za-poraz-na-volitvah-266904.html>

- **Zelo zaželen zakon, a le, če bo pravi. Jasna Kontler Salamon. Delo, Ljubljana, 09. januar 2020**

Dr. Gregor Anderluh, direktor Kemijskega inštituta: Naše premoženje ohranjamo in krepimo predvsem z lastnimi sredstvi

<https://www.delo.si/novice/znanoteh/zelo-zazelen-zakon-a-le-ce-bo-pravi-266596.html>

Povod za naše dosedanje pogovore z dr. Gregorjem Anderluhom, direktorjem Kemijskega inštituta, so bili izjemni raziskovalni dosežki, inštitutski in njegovi. Tokrat pa je v ospredju njegova vpetost v pripravo novega zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti. Bil je član delovne skupine za pripravo tega zakona, ki je pred kratkim končala svoje delo, je tudi predsednik interesnega združenja slovenskih raziskovalnih inštitutov (Kosris). [Kemijski inštitut ter Institut Jožef Stefan sta 3. januarja objavila tudi javno izjavo, s katero sta opozorila na, po njihovi oceni, škodljive posledice odstopanja od predhodno dogovorjene vsebine omenjenega zakona.](#)

- Špansko sodišče ni odobrilo izpustitve Junquerasa iz zapora. STA. Delo, Ljubljana, 09. januar 2020

Oriol Junqueras je bil oktobra obsojen na 13 let zapora zaradi vstajništva in zlorabe javnih sredstev.

<https://www.delo.si/novice/svet/spansko-sodisce-ni-odobrilo-izpustitve-junquerasa-iz-zapora-267242.html>

»Sodišče ugotavlja, da Junqueras [ne sme biti izpuščen po njegovih oktobrski obsodbi](#), ki pomeni suspenz njegovega statusa evropskega poslanca,« so pojasnili na španskem vrhovnem sodišču. Poudarili so, da vprašanje njegove imunitete evropskega poslanca ne obstaja več, saj je bil že obsojen in je dobil prepoved opravljanja javnih funkcij. Zato ne nameravajo sprožiti uradnega postopka, v katerem bi Evropski parlament zaprosili za dovoljenje, da bi sodili Junquerasu. Obsodba na 13 let zapora zaradi njegove vloge v poskusu katalonske odcepitve od Španije je namreč že pravnomočna. S tem so zavrnili zahtevo njegove obrambe, da razveljavi sodbo, piše katalonska tiskovna agencija *Catalan News*.

Tako niso upoštevali mnenja španskega državnega pravobranilca, ki je vrhovno sodišče konec decembra pozval, naj Junquerasa začasno izpusti iz zapora, da bi lahko prevzel mandat evropskega poslanca. Pravni zastopnik španske vlade je v mnenju zapisal, naj vrhovno sodišče pozove Evropski parlament, naj kar se da hitro odvzame imuniteto katalonskemu politiku.

- Zagrebško trenje evropskih orehov. Peter Žerjavič. Delo, Ljubljana, 10. januar 2020

Južna sosedba se želi zagnano lotiti vprašanj na bruseljskem dnevnem redu, očitke o nasilju nad prebežniki pa odločno zavrača.

<https://www.delo.si/novice/svet/zagrebsko-trenje-evropskih-orehov-267152.html>

Zagreb – Hrvaška se na začetku svojega predsedovanja Svetu EU osredotoča tako na žgoča evropska vprašanja, ki bodo v ospredju v prihodnjih mesecih, kot tudi na posamezna vprašanja, ki so povezana z njenim položajem, denimo demografijo.

V Zagrebu bodo danes gostili kolegij evropske komisije, sinoči je bila v Hrvaškem narodnem gledališču slovesnost ob začetku predsedovanja. Zaradi tradicionalnih smučarskih počitnic je v mestu manj gneče, okoli 50 zagrebškim spomenikom so naredi kravate kot enega od zaščitnih znakov države, po mestu vozi tramvaj s simboli predsedovanja. Najpomembnejši dogodki bodo v Nacionalni in univerzitetni knjižnici. Začetek hrvaškega dela zaznamuje kriza na Bližnjem vzhodu, zaradi katere je celotna evropska diplomacija na trnih.

Poleg tega potekajo priprave na pogajanja o prihodnjih odnosih z Združenim kraljestvom po brexitu in pogajanja o prihodnjem poročunu EU. »Smo v skrajno zanimivem in kočljivem času za EU,« je na srečanju z bruseljskimi dopisniki povedal hrvaški premier **Andrej Plenković**. Za vrhunec predsedovanja šteje vrh EU in Zahodnega Balkana maja v Zagrebu.

Želje Hrvaške

Samo predsedstvo je sicer kot pošteni posrednik, ki naj bi bil nevtralen, Hrvaška pa ima nekaj lastnih želja. Glede proračuna opozarja na svoj specifični položaj pri koheziji, saj kot najmlajša članica le kratek čas prejema denar iz bruseljske blagajne. Zato si želi, da bi bila manj izpostavljena pri napovedanih rezih manj razvitim regijam. Hrvaška si sicer prizadeva, da bi na poti v evro čim prej vstopila v mehanizem tečajev ERM2. Plenković ni hotel ugibati, kdaj bi lahko postali del schengenskega območja, saj je vprašanje že tako povezano z azilno-migracijsko reformo EU, ki je zadnja leta v slepi ulici.

- »Evropski parlament naj Puigdemontu odvzame imuniteto«. STA. Delo, Ljubljana, 10. januar 2020

Špansko vrhovno sodišče zahteva odvzem imunitete evropskega poslanca Puigdemontu in Cominu.

<https://www.delo.si/novice/svet/evropski-parlament-naj-puigdemontu-odvzame-imuniteto-268119.html>

Špansko vrhovno sodišče je danes pozvalo Evropski parlament, naj nekdanjemu katalonskemu predsedniku **Carlesu Puigdemontu** in nekdanjemu katalonskemu ministru **Toniju Cominu** [odvzame imuniteto evropskega poslanca](#). Pri tem je ponovilo zahtevo belgijskim oblastem, naj ju izročijo Španiji, poročajo tuje tiskovne agencije.

Puigdemont in Comin sta leta 2017 pobegnila v Belgijo, da bi se izognila sodnemu pregonu španskega pravosodja zaradi svoje vloge pri poskusu katalonske odcepitve od Španije leta 2017. Na lanskih evropskih volitvah sta bila izvoljena v Evropski parlament, vendar sta akreditaciji lahko prevzela šele konec lanskega decembra, potem ko je Sodišče EU odločilo, da jima pripada poslanska imuniteta.

- **Obstoj Slovenije. Dr. Dimitrij Rupel. Delo, Ljubljana, 11. januar 2020**

Geopolitika in nacionalno vprašanje

<https://www.delo.si/sobotna-priloga/obstoj-slovenije-267102.html>

Ko se izteka tretje desetletje obstoja slovenske države, se pojavljajo tudi vprašanja o zanesljivosti tega obstoja. Zakaj se sprašujemo o tem? Najprej iz preprostega razloga, ker na tem svetu in v slovenski zgodovini ni veliko zanesljivosti. Različni sodobni pojavi zasilnosti, zaostalosti in improvizacije, predvsem pa pojavi nestabilnosti in napetosti v mednarodni skupnosti nas svarijo, da tega obstoja ne moremo imeti za nekaj normalnega in samoumevnega.

V mednarodni skupnosti imamo po ameriških, navsezadnje pa tudi francoskih kritikah na račun Nata in Evropske skupnosti kar precej zadreg. Nova evropska komisija se seveda še ni mogla izkazati, iz njenih izjav pa lahko razberemo brezbržnost do Zahodnega Balkana in nerazumevanje članic, ki so v EU vstopile leta 2004 ali pozneje. »Stara Evropa« prav nič ne upošteva, da je bila »nova Evropa« 45 let v komunističnem ujetništvu. Nič kaj obetavna niso znamenja, ki prihajajo iz Rusije, in nič ne kaže, da se približujemo rešitvi migrantskega vprašanja. Predvsem pa nas mora skrbeti izstop Združenega kraljestva. Kar zadeva Slovenijo, je pri zunanjih zadevah precej nebogljen in nedejavna. Da bi bile stvari še resnejše, tupatam poskrbijo različni jurišni oddelki »sorodstva iz ozadja«, ki kar naravnost napadajo slovenske dosežke, povezane z demokracijo, samoodločbo, modernim gospodarstvom, doslej nespornim položajem v zahodni skupnosti in nacionalno zavestjo. Pojavlja se domotožje po Jugoslaviji in socialističnem samoupravljanju. Z najvišjih vrhov se zbuja in spodbujajo simpatije do Rusije.

Ta miselnost je nespodbudna, če ni celo nevarna, ker vsebuje znane stalinistične, leninistične ali vsaj kardeljevske koncepte razmerja med državo in narodom. Kot je leta 1913 v znani razpravi *Marksizem in narodno vprašanje* zapisal Stalin, je mogoče proti nacionalizmu nastopati z internacionalizmom. Človeštvo se ne deli v narodnostno omejene skupnosti; narodnostne omejitve se podirajo, ne pa krepijo, piše Stalin. Vrhovna oblast proletariata bo spodbudila stapljanje in izginotje narodov, sicer pa – kot je povedal že Marx – »delavci nimajo domovine«. V predavanju *Politične naloge univerze vzhodnih narodov* na moskovski Komunistični univerzi delavcev Vzhoda (leta 1925) je Stalin napovedal, da bodo na tretji, najvišji stopnji obdobja svetovne proletarske diktature – ko bo svetovni socialistični sistem primerno urejen in ko se bo v praksi pokazala prednost skupnega mednarodnega jezika – narodne razlike in narodni jeziki izginili. Nastal bo en sam narod s skupnim jezikom in skupno kulturo. Edvard Kardelj je bil podobno prepričan, da bodo ljudje v prihodnosti postali »direktni občani sveta«.

- **Zagrebska obleka za očaranje. Peter Žerjavič. Delo, Ljubljana, 13. januar 2020**

Začetek je bil pozitivno ocenjen. Hrvaška bo pred večjimi preizkušnjami v prihodnjih mesecih.
<https://www.delo.si/novice/svet/zagrebska-obleka-za-ocaranje-267549.html>

Reka, Zagreb – Sproščena, ambiciozna, močno proevropsko usmerjena. Tako se je Hrvaška predstavljala na začetku svojega prvega predsedovanja svetu EU v tednu, ko je gostila vrh bruseljske politike in dopisnike vodilnih evropskih medijev.

Ker delo predsedstva narekujejo siceršnje žgoče evropske teme (brexit, večletni finančni okvir, balkanska širitev), so bolj v ozadju lastni program in prednostni cilji. Dopisniški kolegi hrvaški začetek ocenjujejo pozitivno. Za koga je morda že tako celoten nekoč socialistični del Evrope neznanka, kaj šele zapleteni odnosi med državami na območju nekdanje Jugoslavije. Hrvaška je najmlajša članica in kot vsaka manjša članica v Bruslju med bolj neopaznimi. Na začetku je bila očitna želja, da se predstavijo ne samo kot delavni in ambiciozni, ampak da se radi zabavajo in lahko tudi kaj uspešno improvizirajo.

Celina in obala

Plitviška jezera so se odločili pokazati kot eno največjih znamenitosti države, pokazali so tudi priljubljeno letovišče Opatijo in preobrazbo pristaniško-industrijske Reke. V središču kratkega izleta so bile tako srednjeevropske kot sredozemske razsežnosti Hrvaške. Poudarjeno je bilo, da je Hrvaška domovina kravate. Glede sodobnih tehnologij so bili v ospredju uspešni projekti na področju bioznanosti. Bruseljski vrh na čelu s predsednico evropske komisije **Ursulo von der Leyen** so gostili na slavnostnem koncertu v Hrvaškem narodnem gledališču. Program je vključeval hrvaški del, tudi iz opere *Ero z onega sveta* **Jakova Gotovca**.

- **Prvi Slovenci iz Venezuele že v domovini. P. V., STA. Delo, Ljubljana, 14. januar 2020**

Po uradnih podatkih v Venezueli živi 335 slovenskih državljanov oziroma do tisoč ljudi slovenskega rodu.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/prvi-slovenci-iz-venezuele-ze-v-domovini-269129.html>

Repatriacija [Slovencev iz Venezuele](#) je v teku, nekateri so v Slovenijo že prispeli, drugi bodo v kratkem, tretji pa potrebujejo nekaj več časa, so danes sporočili iz [urada za Slovence v zamejstvu in po svetu](#). Koliko jih je že prispelo v Slovenijo, niso razkrili, je pa današnji [Dnevnik](#) poročal, da jih je šest – štiričlanska družina in zakonski par.

Vlada je novembra lani sprejela [akcijski načrt za repatriacijo](#), s katerim je Slovencem v Venezueli in njihovim družinskim članom zaradi težkih življenjskih razmer v tej južnoameriški državi omogočila vrnitev v Slovenijo. V uradu so takrat sporočili, da so prejeli prošnje za repatriacijo 53 oseb.

Danes so za STA poudarili, da ni gotovo, da bo repatriiranih ravno toliko oseb, saj da vsako prošnjo preučujejo individualno. Kateri od prosilcev namreč morda ne bo izpolnjeval pogojev, drugi pa ne vedo, ali bodo lahko repatriirani zaradi osebnih in družinskih pogojev, so pojasnili.

V uradu so izrazili zadovoljstvo, da se do zdaj repatriirani rojaki v Sloveniji dobro počutijo in se že lepo vključujejo v slovensko okolje. Čeprav je repatriacija zelo zahteven proces, je vse k sreči minilo brez večjih zapletov, so pojasnili. Ob tem so se zahvalili številnim prostovoljcem, ki so pomagali pri urejanju vsega potrebnega za dobro počutje repatriiranih oseb.

- **Center Simona Wiesenthala protestira zaradi 'sramotne' razveljavitve obsodbe generala Rupnika. STA. Delo, Ljubljana, 14. januar 2020**

»Ta sramotna odločitev pomeni pretresljivo izkrivljanje zgodovine holokavsta ter grozljivo žalitev številnih Rupnikovih žrtev in njihovih družin,« je izpostavil direktor za vzhodnoevropske zadeve pri centru Simona Wiesenthala.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/center-simona-wiesenthala-protestira-zaradi-sramotne-razveljavitve-obsodbe-general-a-rupnika-269228.html>

Center Simona Wiesenthala je danes pri slovenski veleposlanici v Izraelu ostro protestiral zaradi razveljavitve obsodbe domobranskega generala **Leona Rupnika iz leta 1946**. Kot poudarjajo v centru, »ta sramotna odločitev pomeni pretresljivo izkrivljanje zgodovine holokavsta in grozljivo žalitev številnih Rupnikovih žrtev in njihovih družin«.

Slovensko vrhovno sodišče je sodbo zoper generala Rupnika, ki so ga zaradi izdaje in sodelovanja z okupatorjem septembra 1946 usmrtili pod Golovcem, razveljavilo in zadevo vrnilo Okrožnemu sodišču v Ljubljani v novo sojenje.

Center Simona Wiesenthala v izjavi, objavljeni na svoji spletni strani, ostro kritizira nedavno odločitev slovenskega vrhovnega sodišča o razveljavitvi obsodbe »zloglasnega antisemita Leona Rupnika, ki je vodil začasno vlado okupirane Ljubljanske pokrajine in imel glavno vlogo pri aretaciji in deportaciji Judov iz Ljubljane v letih 1943 in 1944«.

V pismu, ki ga je danes poslal slovenski veleposlanici v Izraelu **Andreji Purkart Martinez**, je direktor za vzhodnoevropske zadeve pri centru Simona Wiesenthala **Efraim Zuroff** izpostavil aktivno sodelovanje Rupnika v zločinih holokavsta in kritiziral »sramotno odločitev sodišča«.

»Ta sramotna odločitev pomeni pretresljivo izkrivljanje zgodovine holokavsta ter grozljivo žalitev številnih Rupnikovih žrtev in njihovih družin. Prosimo vas, da nemudoma posredujete naš protest pristojnim slovenskim oblastem, da bi lahko bili sprejeti ustrezni ukrepi za odpravo ogromne škode, ki jo je povzročila ta krivična odločitev slovenskega vrhovnega sodišča«, je poudaril Zuroff.

- **»Če smo v Sloveniji, potem moramo znati slovensko«**. Aljaž Vrabc. Delo, Ljubljana, 16. januar 2020

<https://www.delo.si/novice/slovenija/ce-smo-v-sloveniji-potem-moramo-znati-slovensko-269330.html>

Repatriacija poteka, nekateri so v Slovenijo že prišli, med njimi je tudi družina Hočevar.

Selitev na drugi konec sveta nikoli ni preprosta, toda v štiričlanski družini Hočevar upajo, da je najhujše za njimi. »Karkoli se bo zdaj zgodilo, bo boljše od tega, kar smo imeli v **Venezueli**,« je rekel 34-letni Andrés Hočevar. Z njim so prispele še sestra Daniela (26 let), žena Amal (34 let) in hči Sofia (5 let).

Slovenski priimek imajo po dedku; v Venezuelo je prišel leta 1950, se poročil in si tam ustvaril življenje. »Sedemdeset let pozneje se vračamo mi,« pravi Andrés. »Smo iz Méride, kjer so prav tako hribi, ampak ko v Venezueli govorimo o mrazu, to pomeni petnajst ali sedemnajst stopinj,« se je nasmehnila sestra Daniela. »Že dedek nam je govoril, da Mérida spominja na Slovenijo. Skupaj sva Slovenijo obiskala leta 2000, štirinajst let pozneje sva na obisk prišla še s sestro,« je dodal Andrés.

Možnost repatriacije v Slovenijo so jim prvič predstavili lani in kmalu so privolili. »Hitro smo sklenili, da moramo unovčiti priložnost,« je razkrila žena Amal. »Glavni vzrok za selitev je bilo zdravje in varnost hčere.«

Čeprav so v Sloveniji šele nekaj dni, so že imeli prve pogovore za delo. Za koordinacijo skrbi urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, hkrati jim bo država 15 mesecev krila osnovne življenjske stroške, osnovno zdravstveno oskrbo ter jim priskrbela začasno stanovanje; seveda, če si prej sami ne bodo priskrbeli zaposlitve. **Repatriacijo** je sicer pripravila medresorska delovna skupina, vodila jo je Olga Belec, državna sekretarka na uradu.

- **Zadeva Rupnik razburja tudi koroške Slovence. Novica Mihajlovič. Delo, Ljubljana, 16. januar 2020**

Društvo slovenskih pravnikov na Koroškem izraža nerazumevanje za razveljavitveno sodbo slovenskega vrhovnega sodišča v zadevi generala Leona Rupnika.

<https://www.delo.si/novice/slovenija/zadeva-rupnik-razburja-tudi-koroske-slovence-269882.html>

Razveljavitvena sodba vrhovnega sodišča v zadevi domobranskega generala **Leona Rupnika** je odmevala tudi zunaj slovenskih meja. Potem ko so se v torek na sodbo odzvali v Jeruzalemu, je včeraj odziv slovenskih pravnikov na avstrijskem Koroškem poslal tudi med koroškimi Slovenci dobro znani in priljubljeni odvetnik **Rudi Vouk**.

Vouk je kot predsednik Društva slovenskih pravnikov na Koroškem izrazil nerazumevanje za omenjeno sodbo. »Če slovensko pravo odpira možnost, da se iz formalnih razlogov razveljavljajo obsodbe oseb, ki so prostovoljno, aktivno in zavestno podpirale nacistično okupacijo Slovenije, ki so bile soodgovorne za deportacijo Judov iz Slovenije in ki so dejansko delovale proti osvoboditvi, potem nekaj ni v redu s slovenskim pravom,« je povedal Vouk.

Celovški odvetnik Vouk je v slovenski javnosti v zadnjih letih najbolj znan po svojem uspešnem boju proti diskriminatorni avstrijski protidampinški zakonodaji, ki je ovirala delo slovenskih podjetij na avstrijskem trgu.

Se lahko sproži Sloveniji škodljiv plaz?

Vouk je opozoril, da bi po logiki, ki jo je vrhovno sodišče uporabilo v oprostilni sodbi za generala Rupnika, lahko prišli do oprostilne sodbe v procesu gauleiterja **Friedricha Rainerja** in drugih nacističnih vojnih zločincev. Instrument zahteve za varstvo zakonitosti naj bo na voljo žrtvam totalitarnih sistemov, ne sme pa služiti rehabilitaciji ali videzu rehabilitacije storilcev.

»Verjamemo, da je Vrhovno sodišče Republike Slovenije postopalo strogo po veljavni slovenski zakonodaji. Zato pa je slovenski zakonodajalec pozvan, da poskrbi za to, da ne bo prišlo do nadaljnjih razsodb, ki škodijo ugledu Republike Slovenije v svetu in spodbujajo zgodovinski revanšizem.«

Spomnimo, da so v torek iz centra Simon Wiesenthal v Jeruzalemu veleposlanici Slovenije v Izraelu **Andreji Purkart Martinez** poslali pismo, v katerem ostro protestirajo proti po njihovi oceni sramotni razveljavitvi sodbe antisemitu Rupniku. Sodbo so med drugim označili za šokantno izkrivljanje zgodovine holokavsta in grozljivo žalitev za številne Rupnikove žrtve in njihove družine.

- **Haradinaj na zatožni klopi zaradi razžalitve Rame. Vili Einspieler. Delo, Ljubljana, 16. januar 2020**

Kosovski premier je javno obtoževal albanskega kolega, da spada med pobudnike ideje o zamenjavi ozemelj med Srbijo in Kosovom.

<https://www.delo.si/novice/svet/haradinaj-na-zatozni-klopi-zaradi-razzalitve-rame-269905.html>

Albanski premier **Edi Rama** je na prištinskem sodišču vložil tožbo proti svojemu kosovskemu kolegu **Ramushu Haradinaju** zaradi žalitev. Ker je Haradinaj uvrstil Ramo med tvorce ideje o zamenjavi ozemelj med Srbijo in Kosovom, Rama zaradi prizadete časti, ugleda in dostojanstva zahteva odškodnino.

Ramush Haradinaj je lani odstopil s položaja predsednika vlade, ker so ga kot osumljenca in nekdanjega poveljnika Osvobodilne vojske Kosova (OVK) poklicali na zaslišanje na posebno sodišče za vojne zločine na Kosovu. V tem tednu je Haradinaj odstopil tudi s položaja predsednika Zveze za

prihodnost Kosova (AAK), ker se mu ni izšel račun, da z rušenjem vlade in predčasnimi parlamentarnimi volitvami utrdi svoj položaj v kosovski politični nomenklaturi.

Izdaja po naročilu Beograda

Po navedbah časnika *Gazeta Express* je Edi Rama v tožbi, ki obsega kar 30 strani, poudaril, da ga je Haradinaj v svojih javnih nastopih večkrat obtožil, da je skupaj s kosovskim in srbskim predsednikom, **Hashimom Thaçijem** in **Aleksandrom Vučićem** sprožil idejo o zamenjavi ozemelj med Srbijo in Kosovom. Rama je še ocenil, da je Haradinaj z javnim širjenjem teh obtožb ustvaril v javnosti lažno sliko, da je albanski premier v službi ideje, ki škodi interesom celotnega albanskega naroda in Kosovu.

Dnevnik, Ljubljana

- **Minister Pikalo bo usklajeval interese šolnikov in znanstvenikov. Uroš Škerl Kramberger. Dnevnik, Ljubljana, 3. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918474/slovenija/minister-pikalo-bo-usklajeval-interese-solnikov-in-znanstvenikov>

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport bo letos moralo doseči napredek pri izpolnjevanju odločbe ustavnega sodišča o financiranju zasebnih šol. Na potezi je delovna skupina, ki naj bi dosegla soglasje parlamentarnih strank. Zadeva hkrati še ni končana niti na ustavnem sodišču. Pri denarju pa se zapleta tudi priprava zakona o znanstvenoraziskovalni dejavnosti.

V letu 2020 bo prva naloga ministra za izobraževanje **Jerneja Pikala** (še vedno) uskladitev zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) z odločbo ustavnega sodišča iz leta 2014. Novi poskus urejanja financiranja zasebnih osnovnih šol bo tokrat izvajala posebna delovna skupina, ki jo je jeseni lani sklical minister Pikalo. »Delovna skupina za pripravo predloga zakonske rešitve ZOFVI za odpravo neskladnosti z ustavo je sestavljena iz predstavnikov ministrstva, zavoda za šolstvo, vseh poslanskih skupin, ravnateljev osnovnih in srednjih šol, sindikata, predstavnikov zasebnih šol in strokovnjakov s področja vzgoje in izobraževanja,« so nam pred novim letom pojasnili na ministrstvu. »Njen namen je poiskati strokovni in politični konsenz, ki bo nakazoval podporo zadostne parlamentarne večine,« so dodali. Doslej se je skupina sestala enkrat, delovala pa bo, dokler ne bo »izvršila zastavljene naloge«, so zagotovili na ministrstvu.

- **Se bo Hrvaška med polletnim slavlje predsedovanja EU izognila mejnemu vprašanju? Aleš Gaube. Dnevnik, Ljubljana, 3. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918482/svet/se-bo-hrvaska-med-polletnim-slavlje-predsedovanja-eu-izognila-mejnemu-vprasanju>

Slovenska diplomacija bo prihodnjega pol leta skrbno opazovala, ali bo hotela Hrvaška svoje predsedovanje Evropski uniji izkoristiti za izboljšanje svojega položaja pri mejnem vprašanju in vstopanju v schengen.

Hrvaška je z januarjem od Finske prevzela predsedovanje Svetu EU. To bo njeno prvo polletno predsedovanje, odkar je leta 2013 postala članica Evropske unije. Njene prednostne naloge so oblikovane v sklopih Evropa, ki razvija, povezuje, ščiti ter vplivna Evropa. S svojim predsedovanjem želijo pripomoči k boljšim življenjskim razmeram vseh evropskih državljanov ter uravnoteženi in trajnostni gospodarski rasti. Prav tako želijo vplivati na boljšo povezanost Evrope na prometnem, energetske in tehnološkem področju. S trajnostno migracijsko politiko in krepitvijo

demokratskih vrednot bodo zagovarjali varnost vseh evropskih državljanov. Zavzemali se bodo tudi za močnejšo vlogo Evrope v svetu, tako politično kot gospodarsko.

- **Avstrijski konservativci soglasno za koalicijo z Zelenimi. STA. Dnevnik, Ljubljana, 3. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918543/svet/avstrijski-konservativci-soglasno-za-koalicijo-z-zelenimi>

Vodstvo Avstrijske ljudske stranke (ÖVP) je danes soglasno potrdilo koalicijski dogovor z Zelenimi. Potrdili so tudi kandidate za položaje v vladi. "Obe stranki bi lahko uresničili glavne volilne obljube. To je dober program," je izjavil vodja ÖVP in prihodnji kancler Sebastian Kurz. "Veseli nas, da bomo lahko delali za našo lepo deželo," je dodal.

Konservativci in Zeleni so koalicijski sporazum sklenili v sredo. Avstrija bo imela tako prvič turkizno zeleno koalicijo na državni ravni.

Zeleni bodo o koalicijskem sporazumu odločali na sobotnem kongresu. Pričakovati je, da bodo dogovor potrdili.

Če bodo Zeleni prižgali zeleno luč koaliciji, bi lahko Avstrija novo vlado dobila že v začetku prihodnjega tedna. Na kanclerski položaj se vrača 33-letni Kurz, ki je bil v prejšnjem mandatu v koaliciji s svobodnjaki (FPÖ).

Kurz ni želel ugibati, kako se bo njegova stranka odzvala, če bodo Zeleni na kongresu postavili dodatne zahteve. »Domnevam, da bo na kongresu Zelenih močna podpora,« je odgovoril na vprašanje o morebitnih dodatnih pogajanjih, poroča nemška tiskovna agencija dpa.

- **Premier Severne Makedonije odstopil pred predčasnimi volitvami. STA. Dnevnik, Ljubljana, 3. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918516/svet/premier-severne-makedonije-odstopil-pred-predcasnimi-volitvami>

Premier Severne Makedonije Zoran Zaev je danes odstopil. S tem je odprl pot začasni tehnični vladi, katere glavna naloga bo organizacija predčasnih parlamentarnih volitev 12. aprila, poročajo tuje tiskovne agencije. Parlament v Skopju je potrdil, da je prejel odstopno pismo Zaeva.

Volitve so razpisali oktobra lani na pobudo Zaeva po tistem, ko država oktobra na vrhu EU ni dobila datuma za začetek pristopnih pogajanj s povezavo, čeprav je spremenila ime države v skladu s zgodovinskim sporazumom z Grčijo.

Kot je tedaj poudaril Zaev, se bodo državljani na volitvah odločili za pot, ki jo bo ubrala država.

Makedonski predsednik Stevo Pendarovski bo po odstopu Zaeva po napovedih za tehničnega premierja še danes imenoval sedanjega notranjega ministra Oliverja Spasovskega, ki bo vlado vodil do volitev. Parlament v Skopju mora tehnično vlado potrditi danes do polnoči.

- **Predsedniške volitve bodo krojile tudi zimske počitnice. Goran Ivanović. Dnevnik, Ljubljana, 4. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918607/svet/predsedniske-volitve-bodo-krojile-tudi-zimske-pocitnice>

Hrvaška predsednica Kolinda Grabar Kitarović in nekdanji hrvaški premier Zoran Milanović se bosta danes pomerila v zelo negotovem drugem krogu predsedniških volitev.

Kandidat opozicijske SDP s podporo še dvanajstih manjših strank **Zoran Milanović** je v prvem krogu 22. decembra zmagal s približno tremi odstotki prednosti pred kandidatko HDZ **Kolinda Grabar Kitarović**, ki jo podpirajo še nekatere stranke vladne koalicije, a tudi mnogi posamezniki iz hrvaškega javnega življenja, med katerimi so tudi takšni s spornimi življenjepisi.

Grabar-Kitarovičeva je na četrtkovem strankarskem shodu v enem izmed zagrebških predmestij že razglasila volilno zmago in napovedala nov petletni mandat v predsedniškem uradu na Pantovčaku. Na shodu je bilo čutiti splošno mobilizacijo najmočnejše hrvaške politične stranke, ki panično poskuša zagnati nekoč zmagoviti volilni stroj, ki pa ni bil tako brezhiben niti na lanskih evropskih volitvah niti v tokratnem prvem krogu predsedniških volitev. Celo predsednik hrvaške vlade in HDZ **Andrej Plenković** je odvrigel svoj birokratski oklep in gromko, kot nikoli prej, z visoko dvignjenimi rokami na sklepnem zagrebškem shodu pozival k podpori Grabar-Kitarovičevi.

- **Grabar-Kitarovičeva in Milanović v zadnjem soočenju z ostrimi besedami. STA. Dnevnik, Ljubljana, 4. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918610/svet/grabarkitaroviceva-in-milanovic-v-zadnjem-soocenju-z-ostrimi-besedami>

Hrvaška predsednica Kolinda Grabar-Kitarović in nekdanji hrvaški premier Zoran Milanović sta v petek v zadnjem predvolilnem televizijskem soočenju izmenjala največ ostrih besed doslej. Veliko očitkov je bilo glede stanja v obveščevalnih službah in vojaškem letalstvu. Najnovejša javnomnenjska raziskava je medtem potrdila rahlo prednost Milanovića.

Še posebej ostra je bila na komercialni televiziji Nova TV Grabar-Kitarovičeva, ki v prejšnjih dveh soočenjih tekmeča ni toliko napadala na osebni ravni. Milanovića je med drugim označila za mimožo ter političnega zombija. Očitala mu je, da je nekompetenten in neuspešen politik, elitist ter da nima predvolilnega programa temveč državljanom ponuja zgolj svoj "težki značaj". Obtožila ga je še, da vnaša razdor med hrvaškimi državljani.

Milanović je ocenil, da je Grabar-Kitarovičeva Guliver pri besedah ter liliputanka pri dosežkih. Tudi on je tekmici očitil, da nima nobenega programa temveč le ideje, ki jih na Hrvaškem ni mogoče finančno uresničiti. Ponovil je tudi očitek, da se Grabar-Kitarovičeva med svojim predsedniškim mandatom giblje v korupcijskem in kriminalnem okolju.

Veliko ostrih besed sta si kandidata izrekla, ko gre za stanje v hrvaških obveščevalnih službah in vojaškem letalstvu, pa tudi pri vprašanih o svojih zasluhkih, stanovanjskih posojilih in političnih karierah. Poleg tega sta se medsebojno obtoževala za neresnične navedbe ter se hvalila s svojimi poznanstvi v mednarodni politiki.

Proti koncu sta odgovarjala tudi na bolj sproščena vprašanja o priljubljeni glasbi, filmih in knjigah. Grabar-Kitarovičeva ima rada Oliverja Dragojevića, Milanović pa je zvest glasbi novega vala iz prve polovice 80. let. Grabar-Kitarovičeva je volivcem predlagala ogled filma Dan neodvisnosti, Milanović pa Bilo je nekoč v Ameriki. Grabar-Kitarovičevi je najboljša knjiga Mali princ, medtem ko je Milanović dejal, da celo življenje bere knjige.

Milanović je v sklepni besedi pozval volivce, naj pridejo v nedeljo na volišča. Izpostavil, da bo dober predsednik države ter da ljubezen do domovine predvsem pomeni spoštovanje zakonov. Ni čas za revolucijo, a je čas za radikalne spremembe, ker je Hrvaška talka korupcije, je dejal.

Grabar-Kitarovičeva pa je izpostavila, da si želi Hrvaško, kjer se živi bolje ter da si bo še naprej prizadevala za to. Med drugim je obljubila boj proti korupciji, sodelovanje z vlado in ponujanje predlogov za rešitve za socialne probleme. Izrazila je tudi željo, da bi se mladi vrnili na Hrvaško, ki jim bo ponujala možnosti, kakršne imajo tam, kamor so se preselili. "Jaz sem vaša Kolinda, ki vas nikoli ni delila", je še sporočila volivcem.

- **Pogled beguncev: iskanje rešitev na napačnem koncu. Ana Kalin. Dnevnik, Ljubljana, priloga Objektiv, 4. januar 2020**

Ana Kalin je nekdanja diplomatka in strokovnjakinja za razvojne ter migracijske politike.

<https://www.dnevnik.si/1042918535/svet/pogled-beguncev-iskanje-resitev-na-napacnem-koncu>

Z begunci je tako, da nimajo izbire. Prisiljeni so zapustiti svoj dom, svoje življenje, svojo identiteto.

Z dnem, ko začnejo bežati, postanejo del brezoblične gmote, ki smo ji nadeli ime »begunci« in v kateri ime, poklic, izkušnje, zanimanja in pretekla prijateljstva izgubijo pomen. Namesto tega njihovo usodo začnejo krojiti mednarodni dogovori in volja politikov. Včeraj voznik avtobusa v glavnem mestu, študentka ekonomije, kmet z vrtom, kurami in eno kravo, fizioterapevtka z dvema hčerkama, ginekolog, ki pričakuje otroka, in umetnica, ki je prvič razstavila svoje fotografije – danes begunec in begunka, odvisna od drugih.

Mednarodno pravo določa obveznosti držav glede beguncev, toda v zadnjih letih politika vedno pogosteje predstavlja jeziček na tehtnici begunskega življenja. Vojne in konflikti širom po svetu od leta 2014 dalje politike postavljajo pred preizkušnjo glede upravljanja z velikimi migracijskimi gibanji. Leta po tistem smo začeli šteti za novo obdobje: obdobje begunske krize. Nastopila je popolna paraliza pri iskanju rešitev za to tako imenovano krizo in kopičiti so se začele smrtne žrtve, ki so z nekaj več kot 8000 migrantskimi smrtmi leta 2016 doživele svoj vrhunec. Združeni narodi, neke vrste globalen mediator, so bili prisiljeni v ukrepanje in konec lanskega leta sta bila sprejeta globalna dogovora o beguncih in o upravljanju migracij. Da bi ponovno obveljala dogovorjena pravila igre, namesto politike strahu.

- **Severna Makedonija: Stabilnost zagotavlja balkanskemu tigru nov razvoj. Aleš Gaube. Dnevnik, Ljubljana, 4. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918597/Posel/severna-makedonija-stabilnost-zagotavlja-balkanskemu-tigru-nov-razvoj>

Čeprav Makedonija ne sodi med najpomembnejše slovenske naložbene cilje na Balkanu, je tamkajšnji trg vse od časov Jugoslavije tradicionalno zanimiv za slovenske vlagatelje.

Povezovanje države v evroatlantske integracije bo gospodarsko okolje naredilo še bolj privlačno za naložbe.

Severna Makedonija, ki zaradi francoskega veta kljub vsem opravljenim nalogam še vedno čaka na začetek pogajalskega procesa za vstop v EU, je dolgo veljala za enega izmed balkanskih gospodarskih tigrov. Že pred poldrugim desetletjem je vlada izvedla številne strukturne reforme, s katerimi je hotela izboljšati poslovno okolje v državi in ga narediti atraktivnejše za tuje vlagatelje. Toda politične negotovosti v regiji in stagnacija državnih evroatlantskih teženj so se odražale tudi na njenem gospodarstvu. V zadnjih dveh letih si je država predvsem s sklenitvijo prespanskega dogovora vendarle nekoliko opomogla od politične negotovosti, s tem pa tudi izboljšala obete za gospodarstvenike. Po podatkih makedonske vlade se je krepko znižala brezposelnost, ki sedaj še znaša 17 odstotkov, močno se je povečal izvoz, okrepila pa so se tudi tuja vlaganja v državo.

- **#foto Zoranu Milanoviću gladka zmaga. Goran Ivanović. Dnevnik, Ljubljana, 5. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918667/svet/foto-na-hrvaskem-do-1130-ure-glas-oddalo-slabih-19-odstotkov-volivcev>

Hrvaški volilci so na nedeljskih volitvah pokazali, da si želijo sprememb v predsedniškem uradu, in na Pantovčak poslali nekdanjega premierja ter voditelja SDP Zorana Milanovića.

Hrvaška predsednica Kolinda Grabar - Kitarović je sledila svojemu predhodniku **Ivu Josipoviću**, ki je bil tudi poražen po prvem petletnem predsedniškem mandatu. Kandidat največje hrvaške opozicijske stranke SDP in še 12 strank **Zoran Milanović** jo je v današnjem odločilnem krogu

hrvaških predsedniških volitev prepričljivo premagal. Dobil je več kot milijon glasov ali približno 100.000 glasov več kot dosedanja predsednica ob skoraj 55-odstotni udeležbi. Milanović je možnost za zmago nakazal že v prvem krogu 22. decembra, ko je zmagal s tremi odstotki prednosti pred Grabar-Kitarovićevo. Danes je prednost podvojil in vrnil Pantovčak v roke socialdemokratskih kandidatov. Mandat Grabar-Kitarovićeve bo potekel 18. februarja. Milanović bo peti hrvaški predsednik od osamosvojitve sosednje države. Bil je deseti hrvaški premier in je vodil dvanajsto hrvaško vlado.

- **Starejše bi ohranili v znanosti, a bi omejili vodenje znanstvenih skupin. Uroš Škerl Kramberger. Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918796/slovenija/starejse-bi-ohranili-v-znanosti-a-bi-omejili-vodenje-znanstvenih-skupin>

Svet za znanost in tehnologijo je podal negativno mnenje o dveh predvidenih določbah zakona o znanstvenoraziskovalni dejavnosti: prenosu nepremičnin raziskovalnih inštitutov na državo in omejitvi zaposlovanja starejših znanstvenikov, ki bi se že lahko upokojili. Svetniki pa so se strinjali z omejitvijo starejših pri vodenju znanstvenih skupin.

Svet za znanost in tehnologijo Republike Slovenije je danes obravnaval osnutek zakona o znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Z zakonom želi ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pod vodstvom ministra **Jerneja Pikala** izboljšati položaj znanosti, ki je – primerjalno – slabši kot v konkurenčnih evropskih državah. Člani sveta, predstavniki znanstvenoraziskovalnih inštitucij, znanstveniki in gospodarstveniki, so v mnenju o zakonu zapisali, da zakon med drugim uvaja »korenite spremembe pri javnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti prek stabilnega, institucionalnega financiranja«. Na tak način naj bi država raziskovalnim inštitucijam dodelila del sredstev, s katerimi bi zaposlenim znanstvenikom zagotovila (vsaj delno) stabilno delovanje. Ena večjih težav znanstvenikov je namreč odvisnost od vsakokratnih znanstvenih razpisov, ki v preteklih letih niti niso bili povsem redni.

- **Starejše znanstvenike bi odstavili z vrha in zaposlili polovično, 4. Gregor Anderluh. Dnevnik, Ljubljana, Odprta stran, 6. januar 2020**

Prof. dr. Gregor Anderluh, Kemijski inštitut, predsednik Kosrisa

<https://www.dnevnik.si/1042918682/mnenja/odprta-stran/starejse-znanstvenike-bi-odstavili-z-vrha-in-zaposlili-polovicno-4>

Predstavniki visokošolskega sindikata prof. dr. Marko Marinčič je pod zgornjim naslovom predstavil (Dnevnik, 27. decembra) poglede glede členov, ki omejujejo pravico zaposlitve raziskovalcem, ki izpolnjujejo pogoje za upokojeitev v zadnjem predlogu zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti. Te spremembe so, poleg nekaterih drugih kot denimo ureditev premoženja raziskovalnih inštitutov in ureditev stabilnega financiranja znanosti, najbolj sporne v zadnjem predlogu zakona. Raziskovalni inštituti z nestrpnostjo pričakujemo sprejetje zakona, saj naj bi končno uredil avtonomijo delovanja inštitutov in ustvaril sistem, ki bo podpiral odlične raziskovalce, raziskovalne skupine in institucije.

Predlog sindikata, ki ga je ministrstvo nekritično vključilo v predlog zakona, ne sledi temu, je neustaven, izrazito populističen in niti ne v skladu s trenutnimi podatki. Prof. dr. Marinčič potrdi, da je glavni motiv prepovedi kandidiranja starejših uveljavljenih raziskovalcev za raziskovalne projekte, omejitvi plače iz javnih sredstev na 50 odstotkov in posledičnemu prisilnem upokojevanju, da naj bi bili na tak način mlajši raziskovalci v enakopravnem položaju s starejšimi. Ni jasno, kako naj bi to zagotovilo enakopravnost, saj mlajšim raziskovalcem ni prepovedano

kandidirati za projekte, ki so izbrani meritokratsko, na osnovi mednarodne recenzije. V predlogih projektov vodja poleg predloga raziskav navede pet najpomembnejših dosežkov, ki jih zagotovo lahko izkažejo tudi mlajši raziskovalci. Uspešnost za podoktorske projekte in za projekte mladih doktorjev je zaradi usmerjanja sredstev ARRS že zdaj višja kot za druge temeljne projekte. Iz podatkov na spletni strani ARRS pa je razvidno, da raziskovalci, starejši od 65 let, vodijo slabih šest odstotkov temeljnih projektov in predstavljajo manj kot pet odstotkov sredstev v programih ARRS, največ vodij temeljnih projektov pa je v starostni skupini od 35 do 40 let.

- **MNZ tehta policijska pooblastila vojske na južni meji. Uroš Škerl Kramberger. Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918718/slovenija/mnz-tehta-policijska-pooblastila-vojske-na-juzni-meji>

Na ministrstvu za notranje zadeve že od avgusta tehtajo, ali bi bilo treba vojski ponovno podeliti policijska pooblastila za delo z migranti. V zimskem času, ko je prehodov meje manj, to sicer še ni potrebno, pravi minister Poklukar. V Slovenski vojski so nam pojasnili, da je 66 vojakov za takšne naloge usposobljenih že od leta 2016.

Sredi decembra so poslanci državnega zbora na skupni seji odborov za obrambo in za notranje zadeve razpravljali o morebitnem ponovnem podeljevanju policijskih pooblastil vojakom, ki v mešanih patroljah s policisti nadzorujejo mejo s Hrvaško. Na seji je minister za notranje zadeve **Boštjan Poklukar** povedal, da že od lanskega avgusta zaradi povečanega prihoda migrantov proučujejo možnosti za aktivacijo člena v zakonu o obrambi, s katerim lahko državni zbor vojski začasno podeli pravico, da opozarjajo, napotujejo, začasno omejujejo gibanje oseb ter sodelujejo pri obvladovanju skupin in množic.

- **Sosedi od Milanovića pričakujejo resno delo in otoplitve. STA. Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918760/svet/hrvaska-volilna-komisija-uradno-potrdila-milanovicevo-zmago>

Po zmagi Zorana Milanovića na hrvaških predsedniških volitvah so prišli tudi odzivi sosednjih držav. Pričakujejo boljše sodelovanje z uradnim Zagrebom, a so za to tudi pogoji.

Potem ko je hrvaška volilna komisija tudi uradno potrdila zmago **Zorana Milanovića** na nedeljskih predsedniških volitvah na Hrvaškem, so začeli prihajati odzivi iz sosednjih držav, tudi Slovenije. Predsednik **Borut Pahor** je Milanoviću v telefonskem pogovoru dejal, da ima v njem prijatelja pri poskusih izboljšanja odnosov med državama, ki jih je napovedoval med kampanjo. Vendar je tudi jasno, da izboljšanju na poti stoji trd oreh arbitražne odločbe. Pahor je namreč Milanoviću po lastnih besedah dejal, da seveda njegova stališča glede arbitražnega sporazuma pozna in da jih mora upoštevati, zato torej upa na uveljavitev arbitražne odločbe. Hrvaški analitiki ob tem pričakujejo skorajšnje uradno srečanje obeh predsednikov, sicer pa je Pahor napovedal udeležbo na Milanovićevo prisegi februarja.

- **Zoran Milanović: Divji deček iz Trnja na Pantovčaku. Dejan Kovač, Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918803/svet/zoran-milanovic-divji-decek-iz-trnja-na-pantovcaku>

Zoran Milanović, peti hrvaški predsednik, je hkrati drugi, ki je v svoj življenjepis, podobno kot v Sloveniji Drnovšek in Pahor, vpisal premierski položaj. Na njem se je še posebej zapisal kot vzkipljiv in nestrpen politik, tega značaja ni prikrival med volilno kampanjo, je pa ob izvolitvi v govoru nakazal, da bo v novi funkciji obvladan in spravljen. A to je bil seveda samo zmagovalni govor.

Volk dlako menja, nravi nikoli, pravi tudi hrvaški pregovor in treba bo počakati dlje od zmagovitega večera, da bo znano, kakšnega predsednika so v nedeljo izbrali sosedje, potem ko so obrnili hrbet populizmu bolj predani Kolindi Grabar - Kitarović. **Zoran Milanović**, bivši premier, ki se ni mogel pohvaliti z vidnimi gospodarskimi rezultati zaradi širše svetovne krize, s katero je sovpadala njegova »kukuriku« koalicija (2011–2016), ostaja Slovencem v spominu predvsem po tem, da je imel prste pri prisluškovalnem rušenju arbitražnega sporazuma med državama. Dveletni umik v svetovalno sfero po volilnem porazu socialdemokratov jeseni 2016 pa očitno ni zatrl njegovih političnih ambicij. Na sceno se je vrnil kot neodvisni predsedniški kandidat, kar daje slutiti, da se bo distanciral od svoje bivše stranke SDP, čeprav ji je brez dvoma dvignil politične delnice pred parlamentarnimi volitvami letošnjo jesen.

- **Šuklje zadržan glede Milanovićevih napovedi o izboljšanju odnosov s Slovenijo. STA. Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918755/svet/hrvaski-analitiki-napovedujejo-skorajsnje-srecanje-pahorja-in-milanovica>

Politični analitik Borut Šuklje je v oceni hrvaških predsedniških volitev opozoril, da je treba biti zadržan glede napovedi zmagovalca Zorana Milanovića o izboljšanju odnosov s Slovenijo in spomnil na njegova pretekla dejanja in stališča. Treba bo opazovati, kaj se bo zgodilo v naslednjih mesecih, je menil Šuklje.

V analizi volitev Šuklje sicer meni, da sta zmagovalca dva - ob zmagovalcu volitev Milanoviću tudi predsednik hrvaške vlade **Andrej Plenković**. "Milanović, ker je premagal dosedanjo predsednico Kolindo Grabar-Kitarović, ki je vsaj zadnji dve leti svojega aktualnega mandata namenila pripravam na nove volitve, Plenković pa, ker je s potrebno politično spretnostjo uspel v podporo novim predsedniškim željam Grabar-Kitarovićeve vključiti tudi vse svoje nasprotnike znotraj stranke," pojasnjuje.

- **Hrvaška ima predsednika, HDZ probleme. Zoran Senković. Dnevnik, Ljubljana, 6. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042918723/mnenja/komentarji/hrvaska-ima-predsednika-hdz-probleme>

Negotovost glede končnega izida predsedniških volitev na Hrvaškem se je nadaljevala tudi na volilni dan. Javnomnenjske ankete so po prvem krogu ves čas kazale rahlo prednost Zorana Milanovića, kandidata SDP in nekaj manjših levih strank, pred Kolindo Grabar - Kitarović, sedanjo predsednico in kandidatko HDZ in desnih strank. Volilna udeležba in dogajanja na voliščih pa so dajali prednost zdaj enemu, zdaj drugemu kandidatu.

Milanović je lahko z nasmehom spremljal podatke o visoki udeležbi na severozahodu države, ki mu je bil, skupaj z Istro in velikimi mesti, naklonjen tudi v prvem krogu. Mrščil pa se je lahko ob podatku, da so v Hercegovini, predvsem v Mostarju, in v nekaterih drugih krajih Bosne volilci, tradicionalno bolj naklonjeni HDZ, trumoma prihajali na volišča z brezplačnimi avtobusi in čakali v vrstah, še preden so volišča sploh odprli. Še so namreč sveži spomini na poraz Iva Josipovića, ki je tesno izgubil predvsem zaradi glasov bosanskih Hrvatov. So pa prizori iz Hercegovine kajpak razveselili Kolindo Grabar - Kitarović.

Dokaj visoka udeležba v Dalmaciji je prinesla nasmeh na obraz aktualne predsednice, saj se ji trdnjava HDZ ni izneverila, čelo pa je lahko nagrbnčila ob podatkih iz Slavonije. Nizka udeležba v Slavoniji, ki je v prvem krogu dala prednost njenemu konkurentu na desni Miroslavu Škoru, je pomenila izpad glasov za Kolindo Grabar - Kitarović. Prav njihovi glasovi bi lahko pokrili primanjkljaj iz prvega kroga. Če bi oddali glas zanjo. Pa niso. Užaljeni so bili, ker je bila sedanja predsednica v

predvolilnem boju včasih celo bolj strupena do njihovega kandidata Škora kot do levičarja Milanovića.

- Na Dunaju prisegla nova avstrijska vlada. STA. Dnevnik, Ljubljana, 7. januar 2020

<https://www.dnevnik.si/1042918846/svet/na-dunaju-prisegla-nova-avstrijska-vlada>

Na Dunaju je položaj uradno prevzela prva turkizno-zelena vlada. Pred predsednikom države Alexandrom Van der Bellnom je prisegla 17-članska vladna ekipa Avstrijske ljudske stranke in Zelenih, na čelu katere je Sebastian Kurz. Kot je dejal Van der Bellen, imajo Avstrijci od vlade velika pričakovanja.

Vlada bi se morala »hitro, mirno in vestno« lotiti dela in zlasti poskrbeti za zaupanje državljanov. »To zaupanje državljanov ni samoumevno,« je dejal Van der Bellen.

ÖVP ima v novi vladi v skladu z volilnim izidom največ ministrov, in sicer deset, ter še kanclerski položaj. Zelenim pa so pripadli štiri ministrski položaji. Predsednik Zelenih Werner Kogler bo postal podkancler, vodil pa bo tudi ministrstvo za šport.

Gre za prvo turkizno-zelena koalicijo na zvezni ravni, poleg tega je danes pred predsednikom države prvič priseglo več žensk kot moških - osem od 15 ministrskih položajev namreč zasedajo ženske.

Kurz je že drugič prisegel kot avstrijski kancler, a je s 33 leti še vedno deset let mlajši od drugega najmlajšega kanclerja v zgodovini druge avstrijske republike.

ÖVP in Zeleni so začeli pogajanja v začetku novembra, potem ko je ljudska stranka na predčasnih volitvah 29. septembra prejela največ glasov, Zeleni pa so se zmagovito vrnili v parlament.

Sklenitev koalicijskega dogovora sta Kurz in Kogler naznanila 1. januarja zvečer. Koalicija ima v 183-članskem parlamentu 97 poslancev.

Novi ministri bodo posle prevzeli od prehodne vlade pod vodstvom kanclerke Brigitte Bierlein, ki je državo vodila od junija lani. Po propadu koalicije med ÖVP in svobodnjaki (FPÖ) zaradi afere Ibiza je namreč parlament Kurzu izglasoval nezaupnico.

- Avstrijska kvantna koalicija. Vojko Flegar. Dnevnik, Ljubljana, 7. januar 2020

<https://www.dnevnik.si/1042918800/mnenja/komentarji/avstrijska-quantna-koalicija>

Sebastian Kurz, nekdanji in novi avstrijski kancler, je mlad in rojen na Dunaju, a njega oziroma njegovo ljudsko stranko (ÖVP) so volili predvsem starejši (med njimi slaba polovica vseh avstrijskih upokojencev) in prebivalci avstrijskega podeželja. Werner Kogler, od danes podkancler, je malodane dvakrat starejši od Kurza in prihaja s štajerskega podeželja, njega in Zelene pa so volili predvsem mlajši in urbani volilci. Nova avstrijska vladna koalicija med ljudsko stranko in Zelenimi je brez velikega pretiravanja rečeno eno samo protislovje: stranki imata povsem različno volilno bazo in v marsičem nasprotna, v bistvu nezdržljiva stališča.

Vendar »eksperiment« avstrijske konservativno-zelene koalicije, o katerem zadnje dni z mislimi na domače razmere veliko razglablja predvsem nemški mediji, ni le v tem, da so konservativci kot najmočnejša stranka vlado sestavili z Zelenimi. Takšne koalicije na deželni ravni navsezadnje že delujejo ali so delovale tako v Nemčiji kot v Avstriji. Eksperiment, če gre zanj, je v koaliciji Kurz-Kogler (ljubkovalno-slabšalno že okrajšani v k.u.k., kar je bila svojčas kratica za habsburško dualno monarhijo) predvsem to, da se stranki s pogodbo nista niti trudili, da bi medsebojne razlike prikrili. Še drugače, program nove vladne koalicije in po svoje tudi razdelitev ministrskih resorjev sledi načelu živi in pusti živeti. Kjer sta stranki ocenili, da dogovor o skupni politiki ni mogoč, sta preprosto ostali pri svojih stališčih, ki jih bosta obe imeli v vladi možnost uresničiti po lastnih močeh. Dokazali smo, da je mogoče hkrati zavarovati meje in okolje, je to v eni od izjav povzel Kurz in Kogler mu ni ugovarjal.

- Evropa na preizkušnji vladavine prava. Aleš Gaube. Dnevnik, Ljubljana, 7. januar 2020

<https://www.dnevnik.si/1042918799/svet/evropa-na-preizkusnji-vladavine-prava>

Spoštovanje vladavine prava v državah članicah bo v tem letu ostalo eden ključnih izzivov za Evropsko unijo. Odprti postopki proti Poljski in Madžarski ter očitki o dvojnih standardih glede načenanja te temeljne vrednote Unije v drugih članicah bodo velika preizkušnja za integracijo. V zadnjem letu se postopka po 7. členu pogodbe o Evropski uniji zaradi očitanih kršitev vladavine prava proti Poljski in Madžarski v evropskem svetu nista premaknila z mrtve točke. Začela se je razprava o očitanih kršitvah, vendar je pri tem tudi ostalo. Za izvedbo celotnega postopka s tako imenovano jedrsko opcijo morebitne sprožitve sankcij proti tem državam namreč med državami članicami ni potrebnega soglasja. V času relativnega političnega zatišja pa je toliko glasnejše bilo sodstvo. Obe državi sta namreč pred sodiščem Evropske unije izgubljali sodne primere zaradi kršitev vladavine prava in načenanja evropskih vrednot.

- Starejše znanstvenike bi odstavili z vrha in zaposlili polovično, 5. Ivan Leban. Dnevnik, Ljubljana, Pisma bralcev, 9. januar 2020

Ivan Leban, nekdanji prorektor UL, Smrjene

<https://www.dnevnik.si/1042918983/mnenja/odprta-stran/starejse-znanstvenike-bi-odstavili-z-vrha-in-zaposlili-polovicno-5->

Kot upokojenec poskušam slediti vsem mnenjem o našem visokem šolstvu ter raziskovalni in inovacijski dejavnosti. Tako sem rahlo presenečen nad pobudo, da bi starejše znanstvenike upokojili in zaposlili polovično ter namenili preostali raziskovalni denar mlajšim generacijam. Mogoče se motim, vendar se mi nekako zdi, da bi pobudo v tej povezavi lahko poimenovali Zujf-2. Vendar, motiti se je človeško in tudi zgodovina se ponavlja. Naj pa na tem mestu opomnim na nekatera zgodovinska dejstva o naši znanosti in visokem šolstvu. Tole je moje osebno mnenje. Strategija raziskav in razvoja (R&R) v nekdanji Jugoslaviji in še nekaterih nerazvitih državah je bila dokaj enostavna. Slonela je pretežno na štirih poenostavljenih prioritetah: a) kako narediti jedrsko bombo, b) razvoj elektronike, c) razvoj farmacevtike in d) vesoljske raziskave. K sreči je tedaj pri nas zmanjkalo denarja za vesoljske raziskave, sedaj bojda ta denar je. Na osnovi prioritet so nastali trije državni inštituti – inštitut Borisa Kidriča v Vinči, v Zagrebu inštitut Rudjera Boškovića in v Ljubljani Inštitut Jožefa Stefana, ki so se ukvarjali z nuklearno fiziko in kemijo. Z razvojem elektronike je v Sloveniji nastala Iskra, razvoj farmacije nam je dal tovarni Krko in Lek. Vse te inštitucije so bile rezultat dela naših inženirjev in znanstvenikov. Kot vemo, smo Lek v ihti prehitro in neodgovorno prodali, deli Iskre so sedaj neprepoznavni, le Inštitut Jožefa Stefana je obstal in se razvijal v mega raziskovalni inštitut, pretežno financiran iz proračuna. (Naj pojasnim: tudi evropska sredstva, ki jih črpamo, prispeva država Slovenija). Da bi se ta dotok finančnih sredstev ohranil, je nastala Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS) pod vplivom določenega lobija. Ker pa raziskovalnih sredstev kmalu ni bilo dovolj, je IJS ustanovil še zasebno podiplomsko šolo in si s tem delno zagotovil tudi sredstva iz pedagoškega vira proračuna.

- Starejše znanstvenike bi odstavili z vrha in zaposlili polovično, 6. Prof. dr. Marko Marinčič. Dnevnik, Ljubljana, 10. januar 2020

Prof. dr. Marko Marinčič, predsednik Visokošolskega sindikata Slovenije

<https://www.dnevnik.si/1042919071/mnenja/odprta-stran/starejse-znanstvenike-bi-odstavili-z-vrha-in-zaposlili-polovicno-6->

Prof. dr. Gregor Anderluh je v *Dnevniku* 6. januarja 2020 objavil odgovor na odziv sindikata, ki je zadeval članek prof. dr. Romana Jerale z zgornjim naslovom (19. decembra 2019). Polemika se vrti okrog predloga o omejitvah proračunskih virov in vodenja v primeru, ko nekdo doseže

pogoje za upokojitev. Podobne ali še strožje omejitve obstajajo v večini evropskih držav. V sindikatu omejitve podpiramo. Po prvotnem predlogu bi šlo za omejevanje zaposlitve iz proračunskih virov RS na 20 odstotkov, po novem predlogu na kar 50 odstotkov, pri čemer bi bila v primeru evropskega projekta še vedno možna stoodstotna zaposlitev. Je to prisilna upokojitev?

Predvsem je čuden umetno ustvarjen vtis, da gre za edino točko zakona, o kateri smo se v sindikatu opredelili. Sindikat kljub dejstvu, da se približno polovica proračunskega denarja za raziskovanje steka na univerze, ni bil vključen v delovno skupino. S svojimi predlogi je sodeloval med javno razpravo in v usklajevanjih z ministrstvom. Nekateri so bili upoštevani, denimo tisti o avtonomnem oblikovanju programskih skupin neodvisno od agencije. Vendar bi bilo delovanje takega sistema odvisno od učinkovitosti evalvacij na ARRS, ki pa na tem področju kaže katastrofalne rezultate, saj sistem programskih skupin razume kot vzdrževanje statusa quo, ki zlasti na univerzah, a ne samo tam, pogosto pomeni fevdalne razmere, nezamenljive vodje skupin in vzdrževanje položajnih rent. Situacije, ko kakšna programska skupina postane manj varna, če ne kar nevarna, so redke in politično zanimive – primer Marko Noč.

- **Milan Rakovac, istrski pisatelj, pesnik, publicist: Tudi hrvaška levica ni videla same sebe. Intervju: Milan Rakovac. Pogovarjal se je: Ervin Hladnik Milharčič. Dnevnik, Ljubljana, priloga Objektiv, 11. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042919174/kultura/splosno/milan-rakovac-istrski-pisatelj-pesnik-publicist-tudi-hrvaska-levica-ni-videla-same-sebe>

Na hrvaških predsedniških volitvah je kar malo presenetljivo zmagal socialni demokrat Zoran Milanović, ki je nekoliko zameglil podobo Hrvaške kot države, ki je v primežu desnega nacionalizma in ustaške nostalgije. Hrvaški pisatelj Milan Rakovac pravi, da zmaga levega kandidata ne sme čuditi.

Kljub glasnosti desnice in nesporni popularnosti Thompsona obstaja tudi druga Hrvaška, ki svet razume popolnoma drugače. Rakovac je legendaren pisatelj, ki je v šestdesetih letih objavil prvo knjigo o izgonu italijansko govorečega prebivalstva iz Istre, iz emigrantskega pisatelja Fulvia Tomizze naredil čezmejni kulturni fenomen, iz istrskega dialekta pa hrvaški knjižni jezik. Rakovac je tudi neizprosni politični analitik, ki redno objavlja v tržaškem *Primorskem dnevniku* in *Primorskih novicah*. Kariero je začel kot poročnik bojne ladje na jugoslovanskih torpednih čolnih, napredoval do prvega oficirja na poveljniški ladji, v admirala flote, in od tam za vedno odšel v literaturo.

- **Kurz v Bruslju o Avstriji kot mostu med zahodnimi in vzhodnimi članicami EU. STA. Dnevnik, Ljubljana, 12. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042919310/svet/kurz-v-bruslju-o-avstriji-kot-mostu-med-zahodnimi-in-vzhodnimi-clanicami-eu>

Avstrijski kancler Sebastian Kurz je danes prvič po vnovičnem prevzemu vodenja vlade obiskal Bruselj. Po srečanju s predsednico Evropske komisije Ursulo von der Leyen je omenil, da mora Avstrija odigrati vlogo mostu med zahodnimi in vzhodnimi članicami EU. Von der Leynova od nove vlade pričakuje tudi konstruktivno vlogo pri migracijskih vprašanjih.

Kurz je po srečanju s prvo med evropskimi komisarji kot ključna vprašanja omenil krepitev gospodarske konkurenčnosti EU ter odločno politiko pri vprašanjih, povezanih s priseljivanjem in bojem proti podnebnim spremembam, poroča avstrijska tiskovna agencija APA.

Kurz, čigar ljudska stranka (ÖVP) bo po novem vladala z Zelenimi, se v odgovorih novinarjem ni želel vračati v obdobje prejšnje koalicije s svobodnjaško stranko (FPÖ), katere politika je v Bruslju in nekaterih drugih evropskih prestolnicah pogosto naletela na kritike in neodobravanje.

Po njegovem je pomembneje, da je pogled v prihodnost danes »veliko bolj optimističen« od njegovega prvega obiska Bruslja v kanclerski vlogi konec leta 2017, ko so EU, tako Kurz, pretresala vprašanja brexita, posledice napačne migracijske politike, napetosti z Rusijo in predvsem nesoglasja med zahodnimi in vzhodnimi članicami unije.

Ta prepad med zahodom in vzhodom povezave po Kurzovih besedah še vztraja, zato se bo po dogovoru s Von der Leynovno prihodnji četrtek udeležil vrha višegrajske skupine, ki jo sestavljajo do politik EU pogosto zelo kritične Poljska, Češka, Madžarska in Slovaška.

Avstrija mora kot »država v srcu EU« odigrati posredniško vlogo oz. »vlogo mostu« med zahodnim in vzhodnim delom, je udeležbo na prihajajočem srečanju v Pragi utemeljil Kurz in dodal, da je 30 let po padcu železne zavese treba zmanjšati na novo nastale razlike med obema deloma stare celine.

- **V Avstriji zahteva za oceno ustavnosti prepovedi nošenja naglavnih rut v šolah. STA. Dnevnik, Ljubljana, 14. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042919477/svet/v-avstriji-zahteva-za-oceno-ustavnosti-prepovedi-nosenja-naglavnih-rut-v-solah>

Islamska verska skupnost v Avstriji je v ponedeljek na avstrijsko ustavno sodišče vložila zahtevo za oceno ustavnosti prepovedi nošenja naglavnih rut v šolah, ki velja od začetka šolskega leta. Nova vlada ljudske stranke (ÖVP) in Zelenih želi sicer prepoved razširiti na deklice do 14. leta starosti.

Zakon, ki prepoveduje kakršnakoli ideološka ali verska oblačila, povezana s pokrivanjem glave, je začel veljati z začetkom šolskega leta v šolah, ki jih obiskujejo otroci do 10. leta starosti. Nova vlada pa namerava prepoved razširiti na deklice do 14. leta starosti.

Islamska verska skupnost meni, da prepoved nošenja naglavnih rut krši svobodo veroizpovedi in pravico staršev do vzgoje otrok, poroča avstrijska tiskovna agencija APA. Zahteva za oceno ustavnosti se nanaša na dva primera na Dunaju.

Od začetka lanskega septembra do novembra so zabeležili osem primerov, ko so deklice v šolo prišle z hidžabom. A so vsi starši upoštevali zakon, potem ko so jih šole opozorile na kršitev. Zanj je sicer v zakonu predvidena denarna kazen v višini 440 evrov.

- **Prvi Slovenci iz Venezuele so že doma. Aleš Gaube, Meta Roglič. Dnevnik, Ljubljana, 14. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042919447/slovenija/prvi-slovenci-iz-venezuele-so-ze-doma>

Repatriacija Slovencev iz Venezuele se je začela. Prvi Slovenci, ki jim je bila odobrena repatriacija iz te južnoameriške države, so že prispeli v domovino. V Sloveniji jih je že šest, nova skupina petnajstih repatriirancev naj bi prišla jutri.

Potem ko je vlada lanskega novembra sprejela repatriacijski načrt, s katerim je Slovencev v Venezueli in njihovim najožjim družinskim članom zaradi težkih življenjskih razmer v tej državi omogočila vrnitev v Slovenijo, so prvi repatriiranci že prišli v Slovenijo. Njihove vrnitve na uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki koordinira repatriacijske aktivnosti, niso razkrili, čeprav je to prva tovrstna velika repatriacija, ki se je loteva naša država. Repatriacijo so konec lanskega novembra odobrili 53 osebam. Od teh jih je po naših informacijah šest v dveh sklopih že prispelo v Slovenijo. Vrnila se je ena štiričlanska družina in en zakonski par. Naši viri iz vladnih krogov ne skrivajo zadovoljstva, saj da se zelo dobro prilagajajo na slovensko okolje. Na uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu pa nam včeraj kakršnih koli informacij ni uspelo pridobiti. Odgovore na naša vprašanja so nam obljubili za danes.

Po vrnitvi v Slovenijo bo država 15 mesecev repatriirancem krila osnovne življenjske stroške, zagotavljala osnovno zdravstveno oskrbo ter jim priskrbelo tudi začasno stanovanje – ali pri zasebnikih ali v kakšnih drugih nastanitvenih možnostih države. Pravice ožjih družinskih članov, ki jim je bil odobren prihod v Slovenijo, niso pa slovenskega rodu, bodo nekoliko manjše. Ker v Slovenijo prihajajo osebe različnih generacij, bodo deležni tudi različnih oblik pomoči.

- **Starejše znanstvenike bi odstavili z vrha in zaposlili polovično, 7. Roman Jerala. Dnevnik, Ljubljana, Pisma bralcev, 15. januar 2020**

Roman Jerala, Kemijski inštitut

<https://www.dnevnik.si/1042919519/mnenja/odprta-stran/starejse-znanstvenike-bi-odstavili-z-vrha-in-zaposlili-polovicno-7>

Predsednik visokošolskega sindikata Marko Marinčič v odgovoru (*Dnevnik*, 10. januarja) razširi komentar na druge vsebine predloga ZZRID, kjer se z nekaterimi strinjam, denimo, kar zadeva odprt dostop brez dodatnih zagotovljenih sredstev, sestavo razvojnega sveta (podobno slaba je rešitev tudi za UO in ZS ARRS), potrebo po financiranju programov po učinku, ne pa denimo, kar zadeva stimulatívno nagrajevanje raziskovalcev. Nobene besede pa ne reče o razkoraku med varno zagotovljeno plačo visokošolskih učiteljev na univerzi in raziskovalcev na JRZ, ki so odvisni od kompetitivno pridobljenih sredstev, o čemer je pisal predsednik Kosrisa, prof. dr. Gregor Andeluh.

Morda še kratek komentar k pismu prof. dr. Ivana Lešana, da JRZ niso nelojalna konkurenca, ampak z omogočanjem magisterijev in doktoratov pomembno prispevajo h kakovosti slovenskega visokega šolstva. Agencijo, kot je ARRS, imajo seveda vse razvite države, res pa ne vem, ali še kje pritožbe o neuspešnih prijavih obravnavajo v medijih ali celo v parlamentu.

Vseeno bi se rad osredotočil na temo, zaradi katere sem začel polemiko, o omejevanju dela uglednih starejših raziskovalcev, ki so, če drži poročilo z zadnje seje SZT v Dnevniku, delno še vedno aktualne.

Osnovni cilj zakona bi moral biti zelo enostaven – odlična znanost. Zakon bi moral omogočiti okolje, v katerem bomo v Sloveniji dobili čim več vrhunske znanosti, ker je ta ključnega pomena zaradi izjemnega razvojnega potenciala. Ni pomembno, kdo ali kje izvaja znanstvene raziskave, le da so vrhunske in relevantne. Omejevanje, še posebno vodenja projektov, je škodljivo, ker bi se na tak način odpovedali prispevku majhne, vendar doslej dokazano uspešne populacije raziskovalcev. Ta predlog je tudi diskriminatoren. Ni mi jasno, kako se lahko sindikat zavzema za (neoliberalistično) stališče, da starejši raziskovalci ne bi smeli kandidirati za javna sredstva, ampak bi morali sredstva za raziskave pridobiti na trgu. O tempora, o mores. Morda pa je ravno v tem fundamentalna revolucionarnost predstavnika sindikata? Naj si baroni in mandarini namesto varnega zavetja programov na trgu in v tujini zaslužijo plačo!

- **Spotikavec na napačnem naslovu. Neža Mrevlje. Dnevnik, Ljubljana, 16. januar 2020**

<https://www.dnevnik.si/1042919638/lokalno/ljubljana/spotikavec-na-napacnem-naslovu-neza-mrevlje->

Te dni se je na twitterju znašel zapis, v katerem se eden od uporabnikov sprašuje, kam so izginili spotikavci – spominska znamenja v poklon žrtvam holokavsta – na Beethovnovi ulici 14. A kot pojasnjuje vodja Judovskega kulturnega centra Ljubljana Robert Waltl, so jih pred časom le predstavili.

Gustavu, Trudi, Petru in Evi Kapper, ki so bili med drugo svetovno vojno ubiti v koncentracijskih taboriščih, so pred slabima dvema letoma spotikavce položili na Beethovnovi ulici. Prva tovrstna obeležja v spomin na žrtve holokavstva, ki veljajo za največji razpršeni spomenik, so v Ljubljani

postavili leta 2018. Kamnite tlakovce, prevlečene z medenino in vklesanimi imeni žrtev nacizma, je pred njihovim zadnjim domovanjem pred 28 leti začel postavljati Gunter Demnig. Prvi so svoje mesto dobili v Nemčiji, od takrat pa so spotikavci naselili že več sto mest po Evropi, med drugim tudi v Avstriji, na Češkem in Madžarskem, v Sloveniji pa so poleg Ljubljane našli mesto še v Mariboru, Lendavi in Murski Soboti. Prvim spotikavcem se je lani v Ljubljani pridružilo še 21 tovrstnih spominskih obeležij, ki jih je zdaj v mestu skupno 44.

Večer, Maribor

- **(ANALIZA) Po hrvaških volitvah ... Nič zelo novega. Ali pa novosti v HDZ in na politični sceni sicer. Tomaž Šaunik, politični analitik. Večer, Maribor, 03.01.2020**

<https://www.vecer.com/analiza-po-hrvaskih-volitvah-nic-zelo-novega-ali-pa-novosti-v-hdz-in-na-politichni-sceni-sicer-10110684>

Izid nedeljskih predsedniških volitev na Hrvaškem je ne glede na manjšo prednost Zorana Milanovića povsem nepredvidljiv. Predvsem zaradi dejstva, ker je v prvem krogu volila le dobra polovica volivcev. Drugo pomembno dejstvo je, da je desnica skupaj z glasovi sedanji predsednici Kolindi Grabar Kitarović in Miroslavu Škori prepričljivo dobila več glasov kot leva sredina. V nedeljo 5. januarja bo na Hrvaškem potekal drugi krog predsedniških volitev. Podobno kot v Sloveniji tudi na Hrvaškem predsednico/predsednika volijo neposredno. Razlika s Slovenijo je v tem, da so predsedniku na Hrvaškem ostale nekatere pristojnosti, ki jih je imel v prejšnjem polpredsedniškem sistemu prvi hrvaški predsednik Franjo Tuđman. Najpomembnejše so soodločanje o usmeritvi zunanje politike, imenovanje veleposlanikov, vodij obveščevalnih služb in poveljnika hrvaške vojske.

Tokrat sta se ob nekoliko več kot 50-odstotni volilni udeležbi v prvem krogu v drugi krog volitev uvrstila kandidata, ki sta kandidata osrednjih hrvaških političnih strank: desno konzervativne HDZ in sredinsko (kvazi) socialdemokratske SDP: dosedanja predsednica **Kolinda Grabar Kitarović** in nekdanji predsednik vlade **Zoran Milanović**. Slednji je v prvem krogu dobil največ glasov (29,55 odstotka), dosedanja predsednica pa 26,65 odstotka glasov. Le nekoliko manj, 24,45 odstotka glasov, je dobil pevec **Miroslav Škoro**, ki je nastopil kot samostojni kandidat in je s svojim populističnim programom zastopal politične interese radikalne konzervativne in nacionalistične politične desnice, predvsem pa z dobljenimi preko 450.000 glasovi množice razočaranih volivcev desnega političnega spektra.

- **(SPREMLJAMO) Na Hrvaškem odločilni krog predsedniških volitev: Rezultat nepredvidljiv. STA, M.D. Večer, Maribor, 05.01.2020**

<https://www.vecer.com/na-hrvaskem-odlocilni-krog-predsedniskih-volitev-rezultat-nepredvidljiv-10111176>

O novem predsedniku bo danes lahko odločalo okoli 3,8 milijona hrvaških državljanov. Nekaj več kot 6400 volišč bo odprtih od 7. do 19. ure.

Hrvaška predsednica **Kolinda Grabar-Kitarović** in nekdanji premier **Zoran Milanović** se bosta danes pomerila v drugem krogu predsedniških volitev. Milanović je tesno zmagal v prvem krogu 22. decembra. Javnomenjske raziskave mu kažejo zmago tudi v drugem krogu, a kljub temu je zmagovalca težko napovedati.

Hrvaški državljani bodo lahko glasovali tudi na 124 voliščih v 47 državah. V Sloveniji lahko glasujejo na hrvaškem veleposlaništvu v Ljubljani. V prvem krogu je približno tretjina od 131 hrvaških volivcev v Sloveniji glasovala za Milanovića, nekaj manj kot četrtnina pa za Grabar-Kitarovićevo.

Po poročanju hrvaških medijev gre za najbolj nepredvidljive predsedniške volitve v novejši zgodovini Hrvaške. Odločali bi lahko glasovi Hrvatov v tujini, ki so večinoma na strani kandidatke HDZ. V prid Grabar-Kitarovičevi naj bi šlo tudi dejstvo, da so številni Hrvati na smučanju v tujini, med njimi pa po ocenah prevladujejo podporniki leve sredine.

Zadnja raziskava javnega mnenja pred volitvami, ki jo je v petek objavila komercialna televizija Nova TV, kaže, da bi Milanovića, ki je kandidat SDP, podpira pa ga še 12 drugih strank, volilo 45 odstotkov Hrvatov, Grabar-Kitarovičevo pa 42 odstotkov.

Med prvimi se je volitev udeležil premier **Andrej Plenković**, ki je glas oddal v Zagrebu. "*Za krepitev hrvaške demokracije je pomembno, da se čim večje število državljanov udeleži volitev in izrazi zaupanje kandidatu, za katerega verjame, da lahko Hrvaško vodi v pozitivni smeri,*" je dejal novinarjem.

Volijo tudi hrvaški državljani v drugih državah. V Sloveniji lahko glasujejo na hrvaškem veleposlaništvu v Ljubljani. Največja gneča po odpiranju volišč je bila v Mostarju v Bosni in Hercegovini, kjer so številni volivci prišli na prizorišče še pred odpiranjem volišč, je potrdil DIP.

- **(SPREMLJAMO) Konec je, zmagovalec in nov predsednik je Milanović. Boris Jaušovec Zagreb (od našega poročevalca). Večer, Maribor, 05.01.2020**

<https://www.vecer.com/spremljamo-hrvati-volijo-predsednico-ali-predsednika-visja-volilna-udelezba-verbalni-napadi-10111311>

Po zaprtju volišč so hrvaške televizije z nacionalno koncesijo objavile izide vzporednih volitev, ki kažejo zmago Zorana Milanovića. Po 21. uri je jasno, da je nekdanji premier novi predsednik Hrvaške.

Zagreb, 21.50

Nekaj minut pred 22. uro je nocoj svoje podpornike, več kot tisoč se jih je zbralo v središču Zagreba v Tvornici kulture oziroma Delavskem domu Đuro Salaj, nagovoril novi hrvaški predsednik Zoran Milanović. Ko je ob silovitih vzklikih: "Zmaga, zmaga!" le prišel do besede, je med drugim dejal: "Kot predsednik bom uho in glava za vsakega državljanu in ne rame za njegov stok. Kakršen sem bil kot kandidat v predvolilni kampanji, takšen bom tudi kot predsednik. Ker nočem izneveriti zaupanja, ki ste mi ga dali. Štirje milijoni iščemo mesto pod soncem, pa v Evropski uniji, ki je kljub vsemu še zmeraj najboljša, najbolj mirna celina na svetu. V njej mora Hrvaška najti svoje mesto in interese. Z našo izvršilno oblastjo nameravam iskreno sodelovati, saj kot nekdanji premier, ko marsikomu nisem bil po volji, vem, kako je, če tega ni. Nerealnih obljub nisem nikoli dajal, zato vam pravim, ocenjujete moje predsedniško delo od prvega dne. Pri čemer nikoli ne bom delil naših državljanov po tisti ločnici, ki je zanje najbolj boleča. Mogoče do tega spoznanja kot premier še nisem prišel. Zdaj bo drugače, saj ste glasovali za spremembo. A trudil se bom za enakopravno, pravično, solidarno, napredno Hrvaško."

Nato je z odra sestopil med občinstvo, ki ga zasulo s čestitkami, iz zvočnikov pa se je ta večer zaslila prva in edina hrvaška pesem Tvoja zemlja. Fenomenalnega Vice Vukova.

Zagreb, 21.01

Hrvaški mediji poročajo, da je zdaj že jasno, da je nov predsednik Hrvaške Zoran Milanović. Po prešteti glasovih na več kot 80 odstotkih volišč ima Milanović 852.241 glasov, aktualna predsednica pa 755.568 glasov. V HDZ-ju so priznali poraz, v SDP-ju slavijo novega predsednika.

Zagreb, 20.20

Po prešteti dveh tretjinah glasov je rezultat podoben neuradnemu rezultatu vzporednih volitev - Milanović 53,57 %, Grabar Kitarović 46,42 %.

- **Milanović premagal predsednico. Boris Jaušovec. Večer, Maribor, 05.01.2020**

<https://www.vecer.com/milanovic-premagal-predsednico-1011377>

Do konca negotova volilna tekma pri sosedih

V drugem krogu predsedniških volitev na Hrvaškem je slavil izzivalec dosedanje predsednice **Kolinde Grabar-Kitarović Zoran Milanović**. "Zoki, Zoki," je točno ob 19. uri, ko se je zaprlo 6409 volišč na Hrvaškem, odjeknilo v Tvornci kulture v središču Zagreba, kjer so se zbrali pristaši oziroma člani socialdemokratske stranke SDP nekdanjega premiera Milanovića. Kvišku se je navdušeno pognalo na stotine parov rok. Na velikem platnu so namreč projicirali izid vzporednih volitev, ki jih je na okoli 150 voliščih v državi za hrvaško radiotelevizijo pripravila agencija Ipsos plus. O tem, kako so volili, je povprašala 11.711 volivcev. Dovolj reprezentativen vzorec torej. Medtem je volilni štab Kolinde Grabar-Kitarović zajela zgovorna tišina, kot so mi od tam sporočili novinarski kolegi, ki so se ušteli v prognozi.

Nekaj minut pred 22. uro je nocoj svoje podpornike, več kot tisoč se jih je zbralo v središču Zagreba v Tvornci kulture oziroma Delavskem domu Đuro Salaj, nagovoril novi hrvaški predsednik Zoran Milanović. Ko je ob silovitih vzklikih: "Zmaga, zmaga!" le prišel do besede, je med drugim dejal: "Kot predsednik bom uho in glava za vsakega državljanu in ne rame za njegov stok. Kakršen sem bil kot kandidat v predvolilni kampanji, takšen bom tudi kot predsednik. Ker nočem izneveriti zaupanja, ki ste mi ga dali. Štirje milijoni iščemo mesto pod soncem, pa v Evropski uniji, ki je kljub vsemu še zmeraj najboljša, najbolj mirna celina na svetu. V njej mora Hrvaška najti svoje mesto in interese. Z našo izvršilno oblastjo nameravam iskreno sodelovati, saj kot nekdanji premier, ko marsikomu nisem bil po volji, vem, kako je, če tega ni. Nerealnih obljub nisem nikoli dajal, zato vam pravim, ocenjujete moje predsedniško delo od prvega dne. Pri čemer nikoli ne bom delil naših državljanov po tisti ločnici, ki je zanje najbolj boleča. Mogoče do tega spoznanja kot premier še nisem prišel. Zdaj bo drugače, saj ste glasovali za spremembo. A trudil se bom za enakopravno, pravično, solidarno, napredno Hrvaško."

Nato je z odra sestopil med občinstvo, ki ga zasulo s čestitkami, iz zvočnikov pa se je ta večer zaslišala prva in edina hrvaška pesem Tvoja zemlja. Fenomenalnega Vice Vukova.

- **Zora(n) je. Rok Kajzer. Večer, Maribor, 05.01.2020**

<https://www.vecer.com/zora-n-je-1011350>

Ni bolj prikladne skladbe za slavje Zorana Milanovića, kot je tista iz leta 1985, ki jo je za Nedo Ukraden ustvaril skladatelj Đorđe Novković. "Zora je" bi lahko pomenila, da je naposled tudi hrvaškim volivcem "svanulo", čeprav za začetek s funkcijo šefa države. A "svanuti" ima po razlagi hrvaškega jezikovnega portala več (pomenljivih) pomenov - v prenesenem pomenu tudi, da gre nekaj na bolje ali da je nekdo končno nekaj spoznal. No, Hrvati bodo Milanovića zdaj spoznali še v drugi funkciji. Ko je kot (še danes arogantni) predsednik vlade med letoma 2011 in 2016 vodil tako imenovano kukuriku koalicijo, ni ravno blestel, se pa je vseeno vpisal med rešitelje razsute države. Levosredinski pol je tako dobil novo priložnost, saj je po smrti avtokrata Franja Tuđmana brez težav obvladoval Pantovčak, najprej s Stjepanom Mesićem in nato še Ivom Josipovićem, a je sedež predsednikov nad Zagrebom pred petimi leti zavzela Kolinda Grabar-Kitarović. Še slabšo statistiko ima levosredinski pol na vladnem področju. Pred dvajsetimi leti je ministrski kabinet prevzel Ivica Račan, ki je sicer delno detuđmaniziral državo, a v spominu ostal kot premier, katerega politika je bila združena v dve besedi: "odločno morda" (tudi glede sporazuma Drnovšek-Račan). Šele osem let kasneje je SDP (in to prav Milanoviću) uspelo znova naseliti Banske dvore.

- **Migracije: Brez zakonitih preselitev in premestitev se spodbuja tihotapljenje ljudi.**
Kristina Božič. Večer, Maribor, 06.01.2020

<https://www.vecer.com/proti-tihotapcem-ljudi-z-relokacijo-10111266>

Ministrstvo za notranje zadeve poudarja pomen boja proti tihotapcem z ljudmi. A vzpostavitev legalnih poti iz drugih držav, da bi v Sloveniji zatočišče našli ljudje, ki potrebujejo mednarodno zaščito, še ne načrtuje.

Stanje, ki so ga članice EU ustvarile zaradi migracij, je rezultat političnih odločitev. In situacija bi lahko bila drugačna. Evropa ponuja zatočišče zgolj peščici vseh razseljenih na svetu, a vendar je Sredozemsko morje najbolj smrtonosen del migracijskih poti, razmere v evropskih taboriščih pa slabše kot marsikje po svetu. Tudi zato je sredi decembra grški premier **Kyriakos Mitsotakis** pozval članice EU, naj pristopijo k porazdelitvi dela prosilcev za azil, ki jih grške oblasti premeščajo z grških otokov na celino. Organizacija Zdravniki brez meja opozarja, da že 8- in 9-letni otroci v tamkajšnjih taboriščih govorijo, da bi zaradi grozljivih razmer najraje umrli. Grška vlada je že novembra pozvala članice EU k sprejetju 4000 mladoletnih otrok brez spremstva, a je prejela le en odziv. Nemška vlada je poziv, ki ga je podprla tudi Evropska komisija, zavrnila, a so se temu uprle štiri zvezne države, med njimi najodločneje zvezna država Thuringia, ki je sporočila, da so pripravljene sprejeti otroke tudi brez podpore nemške vlade. Sredi decembra je Francija sporočila, da je pripravljena sprejeti 400 beguncev iz Grčije.

- **Je kaj upanja za otoplitev? Boris Jaušovec. Večer, Maribor, 06.01.2020**

<https://www.vecer.com/je-kaj-upanja-za-otoplitev-10111755>

Nekdanji premier je dosedanjo predsednico ugnal prepričljiveje, kot so mu napovedovale ankete Privrženci novega hrvaškega predsednika **Zorana Milanovića** so v nedeljo zmago nad dosedanjo predsednico **Kolindo Grabar-Kitarović** v drugem krogu predsedniških volitev v koncertni dvorani Tvornica kulture oziroma Delavskem domu Đuro Salaj v Zagrebu slavili dolgo v noč. Hrvaška državna volilna komisija je včeraj objavila tudi uradne izide. Milanović, s podporo socialdemokratov SDP in neakterih drugih levih strank, je prejel 1,034.389 oziroma 52,7 odstotka glasov, Grabar-Kitarovićeva, za katero je stala vladajoča HDZ, pa 929.488 glasov, torej 47,3 odstotka. Razlika med rivaloma je bila še enkrat večja od napovedi predvolilnih anket.

Ko je zmagovalec nekaj minut pred 22. uro stopil pred več kot tisočglavo množico, je ob silovitih vzklikih "Zmaga, zmaga!" komaj prišel do besede. Najprej se je zahvalil vsem, ki so prišli na volišča, še posebej tistim, ki so volili zanj. Potem ko se je zahvalil tudi protikandidatki, pa je moral množico prositi, naj neha žvižgati. In nadaljeval: "Kot predsednik bom uho in glava za vsakega državljan in ne rame za njegovo tarnanje. Kakršen sem bil kot kandidat, takšen bom tudi kot predsednik. Nočem izneveriti zaupanja, ki ste mi ga dali. Štirje milijoni iščemo mesto pod soncem, iščemo ga v Evropski uniji, ki je kljub vsemu še zmeraj najboljša, najbolj mirna celina na svetu. Z našo vlado bom sodeloval, saj kot nekdanji premier, ko marsikomu nisem bil po volji, vem, kako je, če tega ni. Nerealnih obljub nisem dajal, zato ocenjujte moje predsedniško delo od prvega dne. Državljanov na bom delil po tisti ločnici, ki je zanje najbolj boleča. Mogoče do tega spoznanja kot premier še nisem prišel. Zdaj bo drugače, saj ste glasovali za spremembo. A trudil se bom za enakopravno, pravično, solidarno, napredno Hrvaško." Dodal je, da se zaveda, da se z njegovo zmago mnogi ne morejo sprijazniti, toda: "Hrvatov nas je premalo, da bi se delili na tak način. Bodimo enotni v različnosti!" In sklenil: "Če je moja tesna, a poštena zmaga prinesla kaj vere v to družbo, sem srečen človek." Nato je z odra sestopil med občinstvo, ki ga je zasulo s čestitkami, iz zvočnikov pa se je ta večer zaslišala prva in edina hrvaška pesem Tvoja zemlja fenomenalnega Vice Vukova.

- **(POGLED K SOSEDOM) Novi in stari sogovornik Ljubljane v Zagrebu. Tomaž Šaunik. Večer, Maribor, 07.01.2020**

Tomaž Šaunik, politični analitik

<https://www.vecer.com/pogled-k-sosedom-novi-in-stari-sogovornik-ljubljane-v-zagrebu-10111815>

Rezultat nedeljskih predsedniških volitev na Hrvaškem so lahko, a tudi niso presenečenje.

Ugotovitev je resda zelo stereotipna, vendar v resnici točno povzema zelo negotove razmere pred volitvami in sam potek volitev. Bolj kot sam poraz dosedanje predsednice Kolinde Grabar Kitarović, za katerega nosi sama zelo veliko odgovornost, zlasti s svojim neprimernim obnašanjem ter škandaloznimi izjavami, preseneča nekaj drugega. Namreč nemoč HDZ in njegovega "političnega stroja", ki je do sedaj deloval, z izjemo krajšega časa takoj po smrti Franje Tuđmana, zanesljivo kot švicarska ura in neusmiljeno kot tank hkrati.

To je bilo lahko videti po prvem krogu volitev, ko je postalo jasno, da je "vrag odnesel šalo" in je vodstvo HDZ v angažiranje volivcev vključil vse svoje prekaljene "mojstre" zakulisnih iger, neredko tudi s pritiski na meji legalnosti. To velja zlasti za člane HDZ in za zaposlene v državnih institucijah. Metoda, ki je bila preizkušena in je redno bila uspešna. Do te nedelje. HDZ enostavno ne deluje več tako kot je v minulih desetletjih. Vzrok ni samo v pogosto od realnosti odmaknjenem predsedniku stranke in vlade Andreju Plenkoviću, ampak v dejstvu, da ima vse več ljudi stranke, ki je pravzaprav gibanje in je premrežena s korupcijo ter nepotizmom, enostavno dovolj.

Hkrati pa ravno Plenkoviću ni uspel projekt preoblikovanja HDZ iz gibanja kot skupka najrazličnejših interesnih skupin v stranko desnega centra z demokrščansko usmeritvijo. Stranko kot nekakšno regionalno, seveda "mutatis mutandur" bavarske CSU ali nemške zvezne CDU, kot so si to zamislil v Berlinu. Nedeljski rezultati in zmaga Milanovića zato niso toliko znak priljubljenosti samega Milanovića in še manj moči socialnih demokratov kot stranke. Ravno obratno. Velik del glasov za Milanovića so bili glasovi proti HDZ kot danes vlada na Hrvaškem.

Uradna Ljubljana ne more kar tako preko zgodovine hrvaško-slovenskih odnosov in nacionalnih interesov Slovenije. A pogovarjati se je potrebno.

- **Prisegla druga Kurzeva vlada. Zur. Večer, Maribor, 07.01.2020**

<https://www.vecer.com/prisegla-druga-kurzeva-vlada-10112118>

Eden od poglobitnih ciljev nove turkizno-zelene vlade je, da Avstrija do leta 2040 postane ogljično nevtralna država, visoko na seznamu so še davčne razbremenitve in boj proti nezakonitim migracijam

Na Dunaju je danes položaj uradno prevzela prva turkizno-zelena vlada. Pred predsednikom države **Alexandrom Van der Bellnom** je prisegla 17-članska vladna ekipa Avstrijske ljudske stranke (ÖVP) in Zelenih, na čelu katere je **Sebastian Kurz**. Kot je dejal Van der Bellen, imajo Avstrijci od vlade veliko pričakujejo.

Vlada bi se morala "hitro, mirno in vestno" lotiti dela in zlasti poskrbeti za zaupanje državljanov.

"To zaupanje državljanov ni samoumevno," je dejal Van der Bellen. ÖVP ima v novi vladi v skladu z volilnim izidom največ ministrov, deset, in še kanclerski položaj. Zelenim pa so pripadli štirje ministrski položaji. Predsednik Zelenih **Werner Kogler** je postal podkancler, vodil pa bo tudi ministrstvo za šport. Eden od poglobitnih ciljev vlade bo, da Avstrija do leta 2040 postane ogljično nevtralna država, visoko na seznamu so še davčne razbremenitve in boj proti nezakonitim migracijam. Gre za prvo turkizno-zelena koalicijo na zvezni ravni, poleg tega je danes pred predsednikom države prvič priseglo več žensk kot moških - 8 ministrskih položajev od 15 namreč

zasedajo ženske. Kurz je že drugič prisegel kot avstrijski kancler, a je s 33 leti še vedno deset let mlajši od drugega najmlajšega kanclerja v zgodovini druge avstrijske republike.

ÖVP in Zeleni so začeli pogajanja v začetku novembra, potem ko je ljudska stranka na predčasnih volitvah 29. septembra prejela največ glasov, Zeleni pa so se zmagovito vrnili v parlament.

Sklenitev koalicijskega dogovora sta Kurz in Kogler naznanila 1. januarja zvečer. Koalicija ima v 183-članskem parlamentu 97 poslancev.

Novi ministri posle prevzemajo od prehodne vlade pod vodstvom kanclerke **Brigitte Bierlein**, ki je državo vodila od junija lani. Po propadu koalicije med ÖVP in svobodnjaki (FPÖ) zaradi afere Ibiza je namreč parlament Kurzu izglasoval nezaupnico. (zur)

- **Sodišče EU: Pravobranilec o dopustnosti tožbe. Boris Jaušovec. Večer, Maribor, 09.12.2019**

<https://www.vecer.com/sodisce-eu-pravobranilec-o-dopustnosti-tozbe-10101621>

Tudi če bo Estonec v sredo v Luksemburgu menil, da Slovenija ne more tožiti Hrvaške zaradi neizvajanja arbitražnega sporazuma o meji, to ne bo pomenilo, da arbitražna ne velja več

Generalni pravobranilec, Estonec **Priit Pikamäe**, bo v sredo na Sodišču Evropske unije v Luxembourg predstavljal svoje mnenje o dopustnosti slovenske tožbe proti Hrvaški. Kot je znano, Slovenija južno sosedo toži pred omenjenim sodiščem zavljo kršenja evropskega pravnega reda, ki je posledica njenega nepriznavanja arbitražne rzsodbe o meji med državama.

Pravobranilec ima tri možnosti. Lahko se izreče, da je slovenska tožba dopustna, lahko oceni, da je zgolj delno dopustna, recimo glede izvajanja schengenskega režima na meji, ne pa nemara glede ribištva, ali pa da tožba ni dopustna. Tudi če se odloči za slednje, to ne pomeni, da arbitražna rzsodba iz Haaga neha veljati. Ne gre namreč za odločanje o njeni veljavnosti, pač o odločitvi, ali nespoštovanje arbitraže načinja evropski pravni red. Arbitražna rzsodba bo kot del mednarodnega prava tudi po sredi v Luksemburgu za Slovenijo še naprej veljavna, za Hrvaško pa pač ne. Zagreb namreč vztraja, da je bil arbitražni postopek s prepovedanim sodelovanjem med slovensko agentko in arbitrom nepovratno kontaminiran, čeprav so v Haagu v vmesni sodbi odločili drugače. Še nekaj. Kakorkoli že se bo Estonec v sredo odločil, to ne pomeni, da se kasneje veliki senat sodišča ne bi mogel odločiti drugače. Kar polovica je primerov, ko se je zgodilo prav to, nazadnje v tožbi Avstrije zoper Nemčijo, ko je pravobranilec menil, da prodaja nemških avtocestnih vinjet zgolj tujcem ni diskriminatorna. Veliki senat je odločil drugače.

- **(PORTRET TEDNA) Zoran Milanović: Od fakina z ulice do predsednika države. Boris Jaušovec. Večer, Maribor, 11.01.2020**

<https://www.vecer.com/portret-tedna-zoran-milanovic-od-fakina-z-ulice-do-predsednika-drzave-10114191>

Zoran Milanović ni zmagal, ker je obljubljal, da bo predsednik s karakterjem, temveč zato, ker so mu hrvaški volivci dali glas iz protesta zoper dosedanjo predsednico Kolindo Grabar-Kitarović **Zoran Milanović**, nekdanji šef hrvaške socialdemokracije (SDP) in bivši hrvaški premier med letoma 2011 in 2016, je z zmago nad dosedanjo hrvaško predsednico **Kolindo Grabar-Kitarović** v drugem krogu predsedniških volitev 5. januarja uspešno obnovil politično kariero. Na Pantovčak, kjer je hrvaški predsedniški urad, se bo vselil predvidoma 18. februarja.

Hrvaški politični analitiki so si precej edini, da Milanović ni zmagal toliko zavljo tega, ker se je v polletni volilni kampanji, ki jo je začel z več kot desetodstotnim zaostankom za predsednico, predstavljal kot "predsednik z značajem", temveč so ga Hrvati izvolili zato, ker so z glasom zanj prvenstveno glasovali proti Kolindi Grabar-Kitarović. Ta se je v maratonski kampanji vse bolj pogrezala v neprimerne, celo neumne in nerazumljive izjave, ki so pokazale, da v resnici nima

pojma ne o političnem in ne ekonomskem ustroju lastne države, še manj o zgodovini. Pa je tarnala, da je v bivši Jugi bila na voljo le ena vrsta jogurta, svečano je zaznamovala obletnico haaškega samomora vojnega zločinca generala Slobodana Praljaka, Vukovar je obiskala s svojimi otroki, ampak še preden so bili ti rojeni, hvalila se je s podporo **Julienne Bušić**, odgovorne za ugrabitev letala in soodgovorne za smrt ameriškega policista leta 1976, Hrvatom je obljubljala delo od doma za plačo 8000 evrov mesečno itd.

Milanović je v predvolilni kampanji napovedal, da bo urejanje sporov s Slovenijo njegova prednostna naloga

- **Hiša iz kart. Rok Kajzer. Večer, Maribor, 11.01.2020**

<https://www.vecer.com/hisa-iz-kart-10114035>

Drugi krog hrvaških volitev, na katerih je slavil nekdanji premier Zoran Milanović, je simbolično "padel" v polletno predsedovanje Hrvaške Evropski uniji.

Po svoje prav tragično, saj je padec dosedanje predsednice Kolinde Grabar-Kitarović naznanil bolj kakor ne gotov zaton njenega zaveznika, premiera Andreja Plenkovića, ki bo pol leta formalno vodil povezavo. In ko bi lahko Plenković blesetel pod evropskimi zvezdicami, kar sicer izjemno rad počne, se bo moral bolj kot z unijo ukvarjati s svojo stranko. V kateri bo desna, nacionalistična in skrajno desna struja brez dvoma začela pohod na vrh te najpomembnejše hrvaške stranke.

Padec predsednice in Milanovićevega zmaga sta namreč predvsem poraz Plenkovića in njegove gradnje podobe uspešne evropske države, ki pa z resničnostjo nima veliko zveze. Je zgolj posledica tega, da je Plenković, kot ga imenujejo na Hrvaškem, večino svoje energije pustil v Bruslju, kjer je partnerjem in sogovornikom projiciral virtualno podobo svoje države. Torej nekaj takega, kot bi urejal svojo osebno facebook stran, s katere veje vse najlepše, čeprav prijatelji in sorodniki vedo, da so objave nekaj, realnost pa nekaj povsem drugega. Premieru je sicer uspelo, da je Bruslju vsilil podobo vzorne članice, ki da je celo zgled balkanskim državam ... A vsilil je le podobo.

Hrvaški predsedniki in predsednice so bili v začetkih naklonjeni Sloveniji, nato pa potonili v domači politični folklori

Hrvaška je - ne glede na strateški položaj, izjemne turistične in druge (z)možnosti - država v razvojnem krču in zastoju, s šibkim gospodarstvom, in če govorimo o vzoru na Balkanu, v sporu z vsemi svojimi sosedi. Četudi dejstvo, da je hrvaški politično-obveščevalni aparat vse sile strnil v rušenju arbitražnega postopka in da - kot že ničkolikokrat prej - ne izpolnjuje danih zavez (zadnja je povezana z implementacijo arbitražne sodbe in spoštovanjem mednarodnega prava), pustimo ob strani, se Plenković ni in ne bo mogel izogniti nič kaj virtualnemu dejstvu, da dom ni ne uspešen ne snažen. Hrvaški volivci so Plenkoviću in HDZ pred nekaj dnevi izstavili račun za zatiskanje oči pred socialnimi stiskami ljudi, ki se iz Hrvaške množično izseljujejo, zaradi česar ima Hrvaška danes kar 700 tisoč prebivalcev manj kot ob osamosvojitvi. Mladi, kreativni, izobraženi in uspešni zapuščajo državo. Irsko, kamor se (tudi) odlivajo možgani, nekateri ironično imenujejo kar "druga Hrvaška".

A tako kot je Plenković dober promotor navidezne uspešnosti svoje države, tako je bila Grabar-Kitarovićeve - če izvzamemo preštevilne neumnosti, ki jih je izrekla - odlična pri samopromociji. Udeležbe na športnih dogodkih, objemanje zmagovalcev, prepevanje domoljubnih pesmi in številni obiski na tujem, kjer je prodajala mit o uspešni državi, ki jo vodi ... A kaj, ko so se vsi ti njeni "dosežki" na volilno januarsko nedeljo sesuli kot hiša iz kart, s čimer je na eno ključnih državnih pozicij potisnila prav Milanovića, zelo zaslužnega, da se je Hrvaška, ko je bil premier, na novo ali pa dodatno sprla s svojimi sosedi. Žal nas dogodki doma, kaj šele pri sosedah, preHITEVAJO in zgodovinska dejstva ostajajo nekje v ozadju. A ta so neizpodbitna - sistematično in obveščevalno je bil v njegovem času podlo napaden arbitražni sporazum s Slovenijo in s figo v žepu je bil podpisan

memorandum z Mokric, ki naj bi zavaroval določila nasledstvenega sporazuma naslednic SFRJ in interese LB na Hrvaškem, pa jih seveda ni. In da je, če smo povsem odkriti, Slovenija zaradi njegovega ravnanja ob begunski krizi na meji začela postavljati žično ograjo.

- **Slovenska manjšina v Avstriji: Vladni program, ki obeta. Boris Jaušovec. Večer, Maribor, 14.01.2020**

<https://www.vecer.com/slovenska-manjsina-v-avstriji-vladni-program-ki-obeta-10115235>

Slovenski manjšini v Avstriji se pod drugo Kurzevo vlado, v kateri so tudi Zeleni, končno obeta več finančnih podpor in tudi več javne oziroma vidne slovenščine.

Nova avstrijska koalicijska vlada, drugič pod vodstvom mladega, šele 33-letnega **Sebastiana Kurza**, priteguje pozornost cele Evrope, čeprav v dveh tednih seveda še ni mogla storiti nič izjemnega. Toda njene obljube so velike. To je sicer značilnost vseh vlad, čim pridejo za krmilo. Toda avstrijska vlada je redka posebnost v Evropi, tako rekoč eksperiment, saj je vladna koalicija sestavljena iz konservativne, kanclerjeve turkizne Ljudske stranke, in stranke Zelenih, ki seveda, vsaj pri naših severnih sosedih, spada precej bolj na levi politični rob.

Več dvojezične oskrbe

Konec minulega tedna se je Kurz mudil v Bruslju pri novi predsednici Evropske komisije, Nemki **Ursuli von der Leyen**. Po srečanju z njo je izjavil, da "bo Avstrija odigrala vlogo mosta med zahodnimi in vzhodnimi članicami EU". Zato se bo jutri udeležil tudi vrha Višegradske skupine v Pragi. Med drugim zelo odločen, da bi bilo treba državam Zahodnega Balkana omogočiti obljubljeni jim "evropsko perspektivo". Posebej je v mislih imel Severno Makedonijo: "Nesprejemljivo je, da je ta država po vsem, kar je storila, zaradi zadržkov Francije ostala brez te perspektive." Med glavnimi cilji nove avstrijske vlade je zamisel, da država do leta 2040 postane ogljivo nevtralna, torej desetletje prej, kot to komisija želi za vso povezavo. Poleg boja zoper podnebne grožnje, recimo z davki, pri čemer naj bi bili ti v splošnem celo nižji, pa je zraven še zoperstavitve nezakonitim migracijam. Avstrija se zavzema za učinkovito zaščito zunanjih, schengenskih meja EU.

- **Plenković v Evropskem parlamentu deležen kritik zaradi ravnanja policije z migranti. STA, A.L. Dnevnik, Ljubljana, 14.01.2020**

<https://www.vecer.com/plenkovic-v-evropskem-parlamentu-delezen-kritik-zaradi-ravnanja-policije-z-migranti-10115166?Inlarticle>

Hrvaški premier Andrej Plenković je danes ob predstavitvi prioritet hrvaškega predsedovanja Svetu EU v Evropskem parlamentu izpostavil večletni proračun EU, brexit in širitev unije. Evropski poslanci so mu poleg pohval namenili tudi nekaj kritik, predvsem zaradi nasilnega ravnanja hrvaške policije z migranti na meji z BiH.

Večletni finančni okvir bo moral po besedah **Plenkovića** zadovoljiti pričakovanja vseh državljanov v vseh članicah, moral pa bo odgovoriti tudi na prihodnje izzive. "*Če nam ne uspe, bo to okrepilo tiste, ki nočejo močne EU. In tega ne smemo dovoliti,*" je opozoril. Zavzel se je tudi za učinkovitejšo EU, ki bo bolj vidna v svetu.

V zvezi z izstopom Združenega kraljestva iz EU je hrvaški premier dejal, da naj bi bilo to novo izhodišče za izgradnjo novih odnosov med Brusljem in Londonom. Ob tem je opozoril, da je predvideno prehodno obdobje 11 mesecev zelo kratko in da bo potrebnih res veliko naporov, da bo stranema to uspelo.

Zavzel se je tudi za to, da se Severna Makedonija in Albanija začneta pogajati o članstvu v EU. Dosežki kandidatki bi morali po njegovem postati osrednja os politike širitve.

Hrvaška bo kot predsedujoča Svetu EU tudi varovala vladavino prava kot temeljno vrednoto

Med pomembnimi nalogami je omenil tudi konferenco o prihodnosti Evrope. Kot je dejal, je pomembno, da se svet, komisija in parlament uskladijo glede ciljev konference, ki mora biti vključujoča in odprta. "*Konferenca je nova priložnost, da se Evropa približa državljanom,*" je poudaril.

Omenil je tudi štiri sklope programa predsedovanja, v katerih je poudarek na Evropi, ki se razvija, povezuje, varuje in je vplivna na globalni ravni. Pri Evropi, ki varuje, je omenil tudi nujnost skupne rešitve glede migracijske politike ter napovedal, da bo Hrvaška kot predsedujoča Svetu EU tudi varovala vladavino prava kot temeljno vrednoto.

Predsednica Evropske komisije **Ursula Von der Leyen** pa je poudarila, da bo EU potrebovala energijo, enotnost in odločenost, kakršno so jo v preteklosti pokazali Hrvati, ki so v "*le treh desetletjih prišli od prelivanja krvi do krmila EU*".

Hrvaška po besedah predsednice komisije bolje od večine članic ve, kako pomembna je evropska perspektiva, koliko dobrega lahko EU naredi z investiranjem v državah. "*V nekaj tednih bomo oblikovali širitveno metodologijo,*" je napovedala.

Evropski poslanci so v razpravi, ki je sledila, izpostavljali, da je Hrvaška predsedovanje Svetu EU prevzela v zahtevnem času za EU.

- **Eritrejski prosilci za azil: Ne bomo sprejeli slovenske politike odganjanja. Kristina Božič. Večer, Maribor, 15.01.2020**

<https://www.vecer.com/eritrejski-prosilci-za-azil-ne-bomo-sprejeli-slovenske-politike-odganjanja-10115760>

Eritrejski prosilci za azil so postali zadnja žrtev evropske politike odvrčanja za vsako ceno. Slovensko notranje ministrstvo je lani izdalo zgolj pet odločb - in te so v nasprotju s 77 statusi beguncev, ki so jih odobrili v treh letih prej, vse zavrnilne. Pri tem slovenski odločevalci v njih zatrjujejo dejstva, ki nasprotujejo tudi dokumentom evropskih organov.

Na silvestrovo je eritrejsko skupnost v Sloveniji šokiralo in zmrazilo pet odločb ministrstva za notranje zadeve. Gre za edinih pet vsebinskih odločb, ki jih je notranje ministrstvo v primerih prosilcev za azil iz Eritreje uspelo izdati v celem lanskem letu. V Sloveniji jih na odločitev še vedno čaka nekje med dvajset in trideset. "*Vemo, da so takšno sporočilo, naj odidejo iz Slovenije, oblasti z negativni pred leti poslale afganistanskim prosilcem za azil,*" so pred azilnim domom dejali Eritrejci in Eritrejka. V skupni izjavi so opozorili, da takšno ravnanje notranjega ministrstva mnoge osebe obsoja na to, da živijo v Evropi in Sloveniji brez urejenih dokumentov, kar jih še dodatno izpostavlja možnemu izkoriščanju in trgovini z ljudmi.

"*Čakamo že več kot leto dni. Boli,*" so pojasnili, da v zavrnilnih odločbah vidijo v resnici politične odločitve, ki ignorirajo dejstvo, da Eritreja ostaja ena najtrših diktatur v Afriki, poimenovana tudi Severna Koreja Afrike. "*Ne vemo, kaj se nam bo zgodilo, če nas vrnejo v Eritrejo. Morda nas bodo usmrtili, morda nas bodo zaprli. Državo vodijo policija in predsednik,*" so opisali prosilci, ki so se nato odpravili skozi mesto do notranjega ministrstva, da bi svoje pismo predali notranjemu ministru **Boštjanu Poklukarju**. "*V Eritreji smo ljudje sužnji režimu,*" so dejali. Od slovenskih oblasti zahtevajo hitrejše odločanje, skladno s slovensko zakonodajo, pa tudi pravične odločitve, ki bodo upoštevale mednarodno pravo in standarde človekovih pravic.

Vestnik, Murska Sobota

- **Pohod v spomin na dr. Antona Trstenjaka. M.V. Vestnik, Murska Sobota, 7. 1. 2020**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/pohod-v-spomin-na-dr-antona-trstenjaka-750448>

Člani Planinskega društva Radgona, Turističnega društva Majolka in Turističnega društva Negova – Spodnji Ivanjci so tudi letos organizirali pohod v spomin na profesorja, teologa, psihologa, akademika in častnega občana dr. Antona Trstenjaka.

Okoli dvesto petdeset pohodnikov iz celotne Slovenije se je zbralo prvo letošnje soboto, pred spomenikom dr. Antona Trstenjaka ob cerkvi svetega Petra v Gornji Radgoni. Pot jih je vodila do njegove, dobrih sedem kilometrov oddaljene, rojstne hiše v Rodmoščih.

»Petnajsti Trstenjakov pohod je trajal pet ur, vmes pa smo se večkrat okrepčali z malico in toplimi napitki,« je povedal Tonček Mlinarič, predsednik Planinskega društva Gornja Radgona. Ob rojstni hiši akademika Trstenjaka so jim člani planinskega krožka iz Osnovne šole Gornja Radgona pripravili tudi krajši kulturni program ob sto štirinajsti obletnici Trstenjakovega rojstva. S tem so se pohodniki ponovno poklonili dr. Antonu Trstenjaku, ki je bogato zaznamoval slovensko kulturo in duhovno zgodovino.

- **Ni prav, da vedno pljuvamo po sebi. A. Nana Rituper Rodež, Vestnik, Murska Sobota, 8. 1. 2020**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/ni-prav-da-vedno-pljuvamo-po-sebi-750535>

Potem ko smo pred leti v Murski Soboti na Trgu kulture dobili muzo, postavljanje javnih plastik in spomenikov ni več takšno, kot je bilo. Vsak nov vedno vnaša vprašanja o smislu še enega. Ob tem da se na vlaganja v kulturo in umetnost zlahka gleda kot na strošek in da se vedno najde kdo, ki ob tem spomni na lakoto, brezposelne in luknje v cestah. Pozabljamo pa, kako visoko ceno bomo plačevali kot družba, če v kulturo ne bomo vlagali.

Tudi postavitev spomenika Mirsada Begića ob stoti obletnici priključitve Prekmurja in Rastoče knjige Mirka Bratuše v središču Murske Sobote je dvignila veliko prahu. Namesto da bi prisluhnili, čemu so ju postavili in kaj nam sporočata, so nekateri že vzeli v roke jajca, da bi jih zalučali. Akademski slikar Sandi Červek pravi, da ga v zadnjem času mnogi sprašujejo, ali ni Bratuševa plastika malo čudna. »Čudna da, zelo čudna, sploh če ne veš in ne razumeš,« odgovarja in doda, da je pri razumevanju treba pogledati širše.

- **Umrli Ernest Ružič, slovenski novinar, pesnik in pisatelj. Vestnik, Murska Sobota, 11. 1. 2020**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/umrl-ernest-ruzic-slovenski-novinar-pesnik-in-pisatelj-751259>

Rodil se je 4. aprila 1941 v Peskovcih na Goričkem. Prve štiri razrede osnovne šole je obiskoval v OŠ Adrijanci, druge štiri razrede pa v Šalovcih. Srednješolsko izobraževanje je nadaljeval na srednji kmetijski šoli Rakičan, nato se je podal na študij na mariborsko pedagoško akademijo, kjer je študiral slovenski, srbohrvaški in makedonski jezik.

Za svojo poklicno pot je izbral novinarstvo, dolga leta je namreč bil novinar RTV Slovenija, najprej kot dopisnik Radia Slovenija iz Pomurja, nato pa še kot novinar v uredništvu oddaj za Slovence po svetu. Med bogato novinarsko kariero je deloval tudi kot dopisnik TV Slovenija iz Pomurja in kot redaktor TV oddaje Mostovi-Hidak, delal je namreč kot specializiran novinar za manjšine in kulturo, bil pa je tudi prvi stalni RTV dopisnik iz Madžarske in madžarskega zamejstva, je moč prebrati na spletu.

Poleg novinarstva se je ukvarjal tudi z leposlovjem, najprej kot pesnik, kasneje tudi kot avtor krajših pripovedi in romanov. Leta 1998 je izdal roman Erd, ki mu je leta 2012 sledilo nadaljevanje Predor pod Hortobagyem, leta 2010 pa je v avstrijskem Gradcu izšla pripoved Portret s hkratnim nemškimi prevodom.

Ernest Ružič je bil leta 2011 s strani takratnega predsednika Republike Slovenije Danila Türka odlikovan z redom za zasluge Republike Slovenije za razvoj in ohranjanje Slovencev na Madžarskem in za ustvarjanje plodnih stikov in sodelovanja med Republiko Madžarsko in Republiko Slovenijo.

- **Leto z Malim princem. Silva Eöry. Vestnik, Murska Sobota, 11. 1. 2020**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/let-z-malim-princem-751219>

V razstavnih prostorih Slovenskega doma v Monoštru so odprli razstavo z naslovom Leto z Malim Princem.

Do 24. januarja si poleg kopij naslovnih številnih jezikovnih različic Malega princa lahko ogledate tudi likovna dela, ki so jih na to temopoustvarili učenci II. Osnovne šole iz Rogaške Slatine, na kateri kot učiteljica angleščine poučuje Jožica Nuč, ki je že vrsto let strastna zbirateljica svetovno priljubljene knjige Mali princ, avtorja Antoina de Saint-Exuperyja.

Nučeva je pojasnila, da je do zdaj zbrala že 350 jezikovnih različic Malega princa in to v 119 jezikih sveta, zbirka pa je iz dneva v dan večja. Lani, ko je minilo 75 let od pisateljeve smrti, je pripravila priložnostno razstavo, ki je zdaj obiskala še Porabje. Na otvoritvi razstave, ki so jo tokrat pripravili v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem, sta odlomka iz najbolj znanega dela Antoina de Saint-Exuperyja prebrala tudi Akoš Anton Dončec in Branko Pintarič, avtor in urednik Malega kraliča, prekmurske različice Malega Princa, ki je izšla pred dvema letoma. Prav omenjeni prevod ju je povezal z zbirateljico, ki je vesela, da ima zdaj še več možnosti za to, da izmenjuje različne jezikovne različice.

- **Let v svobodo: Iskrena izpoved o begu iz Prekmurja v Budimpešto po drugi svetovni vojni. Jože Gabor, Vestnik, Murska Sobota, 16. 1. 2020**

<https://vestnik.si/clanek/aktualno/let-v-svobodo-753622>

V knjigi z naslovom Let v svobodo Ivan Koncut iz Lendave piše o usodi sester iz madžarske družine, ki sta po drugi svetovni vojni iz Prekmurja pobegnili na Madžarsko.

Gre za iskreno izpoved ene od sester, Iren, s katero se je avtor srečal v Budimpešti. Prvi del zgodbe se dogaja v Prekmurju in na Madžarskem v svinčenih časih po drugi svetovni vojni, govori pa tudi o drugi generaciji, ki je bila že rojena v Budimpešti. Po drugi svetovni vojni, ko sta madžarska in nemška vojska zapustili Prekmurje, sta prišli ruska in jugoslovanska vojska. Bilo je veliko zmede, strahu in negotovosti, zato so mnogi videli izhod v begu. Temu oblasti v Prekmurju niso nasprotovale, a je bila pot zelo tvegana in negotova, saj so jih do meje in čez njo večkrat spremljali ruski vojaki, ki so znali biti do poražencev zelo kruti. Ivan Koncut je knjigo na 158 straneh ustvarjal štiri leta, izdal jo je pri zavodu za kulturo in umetnost Volosov hram, uredil pa jo je Robert Titan Felix. Ivan Koncut že vrsto let ljubiteljsko raziskuje zgodovino Lendave in piše svoje spomine. Še posebej o Glavni ulici v starem mestnem jedru, kjer je preživel otroštvo in mladost. Tudi o tej ulici želi izdati knjigo, poleg svojih spominov ima o njej zbranih veliko pričevanj drugih ljudi in dokumentarnega gradiva.

Ivan Koncut se dogovarja, da bi knjigo izdali tudi v madžarskem jeziku. Zanimive zgodbe pa imajo tudi nekateri sorodniki, ki so pobegnili ali odšli v tujino, v Avstrijo in Francijo.

»Pravzaprav sem pisal o starem mestnem jedru v Lendavi in svojem otroštvu in mladosti v njem, o svojih doživetjih in ljudeh, ki so živeli v tej ulici, ko se je ob obisku v Budimpešti pojavila ta zanimiva zgodba,« pravi Ivan Koncut. Srečal je Iren, ki je iz Lakoša po drugi svetovni vojni pobegnila v Budimpešto. Ko se je vračal domov, je pomislil, da bi bila to odlična zgodba za knjigo in film, in ko jo je po enem letu spet obiskal, je s sabo nesel tudi diktafon in njeno zelo zanimivo in natančno pripovedovanje tudi posnel.

Idejo, da bi odšli na Madžarsko, je dala njena sestra, katere mož je bil iz Nagykanizse in žandar v Lendavi, a je po vojni ostal brez službe. Ko se je njena sestra odločila, da gre na Madžarsko, je sklenila, da bo šla z njo. Na poti se je Iren poročila s partnerjem Gezo, ki je šel z njo.

Primorske novice, Koper

- **Katja Kirn Vodopivec. Duhovnik iz Brkinov, ki je bil nadvse predan Istri: pri Goriški Mohorjevi družbi so se s knjigo Spomini na Istro poklonili spominu na neuklonjivega primorskega duhovnika Štefana Ceka.** Primorske novice, št. 8, 11. 1. 2020, str. 14.
<https://www.primorske.si/plus/sobota/duhovnik-iz-brkinov-ki-je-bil-nadvse-predan-istri>
- **Denis Sabadin. Svinčena leta so bila le za peščico: zgodovinar Jure Ramšak iz koprskega Znanstveno-raziskovalnega središča (ZRS) je napisal knjigo o družbeni kritiki v poznem socializmu v Sloveniji.** Primorske novice, št. 7, 10. 1. 2020, str. 12-14.
<https://www.primorske.si/plus/7-val/svincena-leta-so-bila-le-za-pecsico>
- **Davorin Koron. Spregledani graditelj svobodne Primorske: obujen spomin na primorskega domoljuba, partizana, politika in publicista Julija Beltrama – Janka.** Primorske novice, št. 7, 10. 1. 2020, str. 16-17.
<https://www.primorske.si/2020/01/09/spregledani-graditelj-svobodne-primorske>

Mladina, Ljubljana

- **Ursula von der Leyen: »Združene države Evrope so projekt za moje otroke. Pot do tja bo dolga.«** Intervju: Ursula von der Leyen. Pogovarjali so se: Markus Becker, Peter Müller, Martin Knobbe. Foto: Profimedia. Mladina, Ljubljana, št. 1, 3. 1. 2020

<https://www.mladina.si/195102/ursula-von-der-leyen-zdruzene-drzave-evrope-so-projekt-za-moje-otroke-pot-do-tja-bo-dolga/>

Predsednica evropske komisije Ursula von der Leyen je kritično spregovorila o Donaldu Trumpu, radikalni podnebni politiki in pristopu do spletkarjev v evropski skupnosti

Z Ursulo von der Leyen smo se pogovarjali v pisarni predstavništva evropske komisije na Pariškem trgu v Berlinu. V prostoru stoji stara lesena pisalna miza, za katero je nekoč delal tudi Walter Hallstein, prvi Nемец na čelu komisije. V njegovih časih je von der Leynova še hodila v šolo v Bruslju. V prestolnico EU se je vrnila, ko so jo predsedniki držav in vlad junija presenetljivo izvolili za predsednico komisije. Po kadrovskih težavah je nekdanja nemška ministrica za družino, delo in obrambo položaj uradno prevzela 1. decembra, mesec dni pozneje, kot je bilo načrtovano. Gospa predsednica, ko ste leta 2011 v velikem intervjuju za Spiegel razpravljali o EU, ste zagovarjali združene države Evrope. Je to zdaj cilj vašega mandata kot predsednice komisije?

- **Hrvaška: Je Kolinda izgubila volitve? Uredništvo, STA. Mladina, Ljubljana, 5. 1. 2020**

<https://www.mladina.si/195171/hrvaska-je-kolinda-izgubila-volitve/>

Glede na vzporedne izide je zmagovalec drugega kroga predsedniških volitev na Hrvaškem Zoran Milanović, ki je osvojil 53 % glasov, protikandidatka Kolinda Grabar-Kitarović pa slabih 47 % glasov

Nekdanji predsednik hrvaške vlade in voditelj SDP Zoran Milanović je zmagovalec hrvaških predsedniških volitev. Tako kažejo vzporedne volitve, ki so jih po zaprtju volišč objavile hrvaške televizije. Milanović je v današnjem drugem krogu prejel 53,25 odstotka glasov, Kolinda Grabar-Kitarović pa 46,75 odstotka, kažejo zbrani podatki. Vzporedne izide je za televizije HRT, Novo TV in RTL na vzorcu 11.711 ljudi zbrala javnomnenjska družba Ipsos. Prvi delni uradni izidi bodo znani [čez nekaj ur](#).

V taboru Milanovića že slavijo in ocenjujejo, da Kolinda Grabar-Kitarović razlike ne more več nadoknaditi.

O novem predsedniku oziroma predsednici je odločalo okoli 3,8 milijona hrvaških državljanov in državljanov. Nekaj več kot 6.400 volišč je bilo odprtih od 7. do 19. ure, drugega kroga volitev pa se je do 16.30 udeležilo 43,52 odstotka volivcev, kar je skoraj za pet odstotnih točk oziroma 190.000 volivcev več kot v prvem krogu 22. decembra.

- **Zoran Milanović je novi hrvaški predsednik. IK, STA. Mladina, Ljubljana, 5. 1. 2020**

<https://www.mladina.si/195172/zoran-milanovic-je-novi-hrvaski-predsednik/>

Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov glasov

Nekdanji predsednik hrvaške vlade in SDP Zoran Milanović ima več kot 100.000 glasov prednosti pred aktualno predsednico Kolindo Grabar-Kitarović, kažejo delni neuradni izidi, ki jih na spletni strani objavlja hrvaška državna volilna komisija. Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov glasov.

Volilna udeležba je bila glede na podatke z volišč, kjer so glasove že prešteli, skoraj 55 odstotna, kar je nekoliko več kot v prvem krogu predsedniških volitev 22. decembra, ko je bil Milanović relativni zmagovalec s tremi odstotki prednosti pred Grabar-Kitarovićevo.

Milanovićevo zmago z več kot šest odstotki prednosti so napovedale tudi vzporedne volitve, ki so jih objavili po zaprtju volišč ob 19. uri.

Današnje volitve so prav tako potrdile trende, ki so jih v zadnjih mesecih kazale javnomnenjske raziskave. Potem ko je imela Grabar-Kitarovićeva od poletja v anketah tudi deset in več odstotkov prednosti pred prvima zasledovalcema, so ankete pred prvim in drugim krogom volitev napovedale največ glasov Milanoviću.

- **Prvo dejanje razpada Jugoslavije. Dr. Božo Repe. Mladina, Ljubljana, št. 2, 10. 1. 2020**

Dr. Božo Repe, zgodovinar

<https://www.mladina.si/195260/prvo-dejanje-razpada-jugoslavije/>

Od 20. do 22. januarja 1990 je v Centru Sava v Beogradu potekal 14. izredni kongres Zveze komunistov Jugoslavije, katerega posledica je bil njen razpad

Že zdaj so vidni obrisi, kako bodo stvari potekale v »zdravljičarskem« obdobju, ki se v prihodnjih dveh letih napoveduje ob različnih obletnicah, povezanih z osamosvojitvijo. Kakšnih velikih presenečenj pač ni pričakovati. V ospredju bo, kot vedno doslej, boj za osamosvojitvene zasluge, ki je hkrati še zmeraj boj za politični vpliv. Ne pa več za politični monopol. No, tudi boj za politični vpliv z menjavo generacij slabi in se s političnega odra seli na splet, poteka pa med veteranskimi organizacijami na eni strani in strankarskimi derivati na drugi. Te druge po inerciji še vedno obilno financira država, politično podporo pa jim dajejo desne stranke in predsednik države, ki pri tem nima težav niti z legitimiranjem ponarejanja zgodovine. Seveda lahko ponovno pričakujemo tudi fragmentarne prikaze zgodovine z obrnjeno piramido: v središču sveta bo Slovenija.

- **Kolinda za svoj poraz krivi novinarje, ki jo po njenem zasmehujejo zato, ker je ženska. IK, STA. Mladina, Ljubljana, 13. 1. 2020**

<https://www.mladina.si/195314/kolinda-za-svoj-poraz-krivi-novinarje-ki-jo-po-njenem-zasmehu-je-zato-ker-je-zenska/>

Hrvaška predsednica v odhajanju Kolinda Grabar-Kitarović za svoj poraz na predsedniških volitvah krivi negativno obravnavo v medijih, ki se po njenem dogaja zato, ker je ženska
Hrvaška predsednica **Kolinda Grabar-Kitarović** je ob koncu mandata kritična do negativne obravnave v medijih, ki jo pripisuje dejstvu, da je ženska. Kot je poudarila v pogovoru s skupino bruseljskih dopisnikov na obisku v Zagrebu, je to slabo za državo in upa, da se bodo mediji umirili, zdaj ko bo na predsedniškem položaju moški.

Grabar-Kitarovićeva 18. februarja odhaja s predsedniškega položaja. Na nedavnih volitvah je zmagal socialdemokrat, nekdanji premier **Zoran Milanović**.

O izidu volitev predsednica pravi, da obstajajo analize, da je bil to dejansko glas proti obstoječi vladi. Sicer pa izpostavlja, da v minulih petih letih za medije nobeno njeno dejanje ni bilo dovolj dobro, temveč je bilo celo označeno kot neumno ali sramotno za državo.

Reporter, Ljubljana

- **Milanović odnose s Slovenijo v soočenju s Kolindo vzpostavil kot prioriteto. STA. Reporter, Ljubljana, 03. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/milanovic-odnose-s-slovenijo-v-soocenju-s-kolindo-zpostavil-kot-prioriteto-749744>

Nekdanji hrvaški premier **Zoran Milanović** je v četrtkovem predvolilnem soočenju s predsednico **Kolindo Grabar-Kitarović** na HTV med drugim dejal, da bo urejanje odnosov s Slovenijo med prednostnimi nalogami, če bo postal predsednik države. **Grabar-Kitarovićeva** pa mu je očitala, da je v času vodenja vlade uničil hrvaško zunanjo politiko.

Grabar-Kitarovićeva je v več kot uro in pol dolgem soočenju med drugim očitala **Milanoviću**, da se je med letoma 2011 in 2015, ko je bil premier, sprl z vsemi sosednimi državami. To je, kot je dejala, prineslo tudi žico z rezili na hrvaških mejah s Slovenijo in Madžarsko.

Očitala mu je še, da je uničil hrvaško zunanjo politiko, ki da jo je ona morala znova zgraditi.

Omenila je, da je njen slovenski kolega, ki ga sicer ni poimensko imenovala, povedal o **Milanoviću**, da je bil "izrazito nekorekten" med begunsko krizo.

Milanović je na to odgovoril, da ima Hrvaška danes dobre odnose zgolj z madžarskim premierjem **Viktorjem Orbanom**, z vsemi ostalimi hrvaškimi sosedami, vključno s Slovenijo, pa so slabi.

"Odnosi s Slovenijo so slabi. Zagotovo bom dvignil odnose s Slovenijo na veliko višjo raven. To bo ena mojih zunanjepolitičnih prednostnih nalog," je izpostavil **Milanović**. Povedal je, da so v času njegove vlade prepeljali čez Hrvaško v Slovenijo in na Madžarsko skoraj 700.000 beguncev in migrantov, da ne bi del teh ljudi ostal na Hrvaškem, kot so to nekateri zahtevali od Zagreba.

Grabar-Kitarovićeva je kot največjo zaveznico Hrvaške izpostavila ZDA, **Milanović** pa Evropsko unijo. **Milanović** je še povedal, da bi nemudoma umaknil hrvaške vojake iz Afganistana, **Grabar-Kitarovićeva** pa bi vztrajala pri zavezništvu in skupnih odločitvah zveze Nato.

- **Slovensko ali angleško? Slovenski jezik bo degradiran v jezik, primeren samo za neizobražene. Borut Korun. Reporter, Ljubljana, 04. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/kolumnisti/bostjan-m-turk-slovensko-ali-anglesko-749945>

Lani, leta 2019 smo praznovali stoletnico ustanovitve prve slovenske univerze. Na to smo, kot majhen narod, upravičeno ponosni. V vsakem pogledu smo dohiteli večje evropske narode, ki

imajo svoje univerze že stoletja. (Za resnično svoje jih lahko štejejo seveda šele od takrat, ko so na njih začeli predavati v njihovem, nacionalnem jeziku, po tem, ko je iz univerz izginila latinščina). Univerza, na kateri predavajo v nacionalnem jeziku, je dokaz civilizacijske zrelosti nekega naroda, pogoj za to, da tak narod »spregovori« tudi v najbolj sofisticirani govornici, da lahko pripadniki takega naroda berejo tako filozofske razprave kot članke iz področja astrofizike v svojem jeziku. Slovenci vse to zmoremo zahvaljujoč generacijam naših narodnih buditeljev, pisateljev, duhovnikov in znanstvenikov. Izrazna sposobnost slovenščine je nastajala od Trubarja naprej. Nikakor ni kar »padla z neba«. S pripadnikom nekega pragozdnega plemena ne bomo mogli razpravljati govoriti o zgradbi vesolja. Z marsikaterim Afričanom pa bi to šlo samo v angleščini, to pa zato, ker njegovo pleme ali ljudstvo ni živelo v Evropi, ni gradilo svoje civilizacije na intelektualnih dosežkih starih Grkov in predvsem ker ni imelo svojega Primoža Trubarja. Jezik in civilizacija nastajata vzporedno. Rast civilizacije pomeni rast jezika in njegovih izraznih možnosti. Vzporedno s tem kakor se širi človekovo vedenje in duhovno obzorje, se širi tudi možnost o tem spregovoriti, razpravljati. In seveda pisati.

Od Trubarja naprej je nastajal in še nastaja ta zapleteni fenomen, slovenski duhovno – jezikovni svet, v katerem je prostora tako za knjige o tem, »kako striči ovce do razprav o velikem poku. Seveda je treba ta virtualni prostor idej, predstav in izrazov stalno dopolnjevati, jezikovno je treba ostajati vstric hitrega miselnega razvoja predstav in idej v svetu.

Temu procesu pa sedaj grozi nevarnost. Procesi globalizacije posegajo tudi v področje našega jezika. Jezik globalizacije, angleščina vse bolj agresivno prihaja v naš prostor. Po eni strani jo našim otrokom vsiljujemo že v vrtcih, po drugi strani pa se oglašajo globalisti, ki nam hočejo angleščino vsiliti kot jezik univerzitetnega pouka. Tokrat to niso kaki okupatorji, kakor se je to dogajalo v preteklosti, ampak nas hočejo jezikovno globalizirati naši ljudje, Slovenci.

- **Avstrijski Zeleni naj bi potrdili vstop v Kurzevo koalicijo. STA. Reporter, Ljubljana, 04. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/avstrijski-zeleni-naj-bi-potrdili-vstop-v-kurzevo-koalicijo-749915>

Avstrijski Zeleni bodo danes na kongresu stranke v Salzburgu odločali o vstopu v vladno koalicijo s konservativno ljudsko stranko (ÖVP). Presenečenj ni pričakovati; vodstvo stranke pričakuje jasno potrditev sporazuma, ki ga je predsednik stranke Werner Kogler v sredo sklenil z bodočim kanclerjem Sebastianom Kurzom.

O sporazumu bo danes odločalo 275 delegatov stranke. Kongres se bo začel ob 10. uri, že nekaj ur kasneje pa naj bi bila znana odločitev, navaja avstrijska tiskovna agencija APA.

Bodoči podkancler Kogler, ki bo v novi vladi pristojen za šport, javno upravo, umetnost in kulturo, posebnih težav glede potrditve dogovora ne pričakuje. "Imeli bomo razpravo. Ne bomo dosegli 95- ali 99-odstotne večine, vendar se bo dobro izšlo," je v četrtek napovedal vodja Zelenih.

Če se bodo njegove napovedi uresničile, bo pot za zaprisego nove turkizno-zelene vlade pod vodstvom Sebastiana Kurza pred predsednikom republike Alexandrom Van der Bellnom prosta. To naj bi se zgodilo že takoj v začetku prihodnjega tedna.

V novi vladi bo ob Kurzu in Koglerju še 13 ministrov - deset iz vrst ÖVP in trije iz vrst Zelenih.

Stranki bosta imeli še vsaka po enega državnega sekretarja oz. državno sekretarko.

Iz vrst Zelenih bodo v prihodnji avstrijski vladi Leonore Gewessler, ki bo ministrica za okolje, infrastrukturo in promet, Rudolf Anschober bo minister za socialo, zdravstvo in zaščito

potrošnikov, Alma Zadić, ki je v Avstrijo prišla kot begunka iz BiH, pa bo ministrica za pravosodje.

Državna sekretarka za umetnost in kulturo pa bo Ulrike Lunacek.

Zeleni bodo sicer prvič doslej vstopili v avstrijsko zvezno vlado. Eden od poglobitvenih ciljev nove

vlade bo, da Avstrija do leta 2040 postane ogljično nevtralna država. Pomembna točka vladnega programa bodo tudi davčne razbremenitve in boj proti nezakonitim migracijam.

- **Glavno vodilo nove Kurzeve vlade bo "ekologizacija". STA. Reporter, Ljubljana, 04. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/avstrijska-vlada-za-bolj-povezan-javni-prevoz-in-vec-elektricnih-avtomobilov-749967>

Nova avstrijska vladna koalicija med ljudsko stranko (ÖVP) in Zelenimi si je na okoljskem področju po mnenju analitikov zastavila ambiciozne cilje. Na področju javnega prometa med drugim načrtuje cenejši in bolj povezan javni prevoz, javni sektor pa bo moral po načrtih do leta 2027 preiti na električna vozila.

Avstrijcem bo po načrtih nove vladne koalicije, o kateri so ÖVP in Zeleni dogovor dosegli v četrtek, na voljo enotna vozovnica za javni prevoz v celotni državi, s katero bodo lahko brez dodatnih plačil prestopali med različnimi sredstvi javnega prevoza, je poročala avstrijska tiskovna agencija APA. Za vozovnico, ki bo veljala v celotni državi, je predvidena cena tri evre na dan oz. 1095 evrov letno. Za prevoz v eni zvezni deželi bo treba odšteti en evro na dan, za prevoz v dveh pa dva evra. Za mlade je predviden popust. Uresničenje načrta je sicer v veliki meri odvisno od razpleta pogajanj z zveznimi deželami.

Davek na letalsko vozovnico bo po predlogu iz koalicijske pogodbe odslej enoten in bo znašal 12 evrov. Za lete na kratkih razdaljah to pomeni 240-odstotno povečanje v primerjavi s trenutnim davkom, na srednjih razdaljah 60-odstotno, leti na dolgih razdaljah pa bodo v tem primeru obdavčeni 30 odstotkov manj kot doslej.

S tem želijo potnike odvrti od letov na krajših razdaljah, kjer je mogoče poiskati učinkovite alternative v drugih prevoznih sredstvih. Letalski promet namreč velja za velikega onesnaževalca okolja.

Kljub temu vlada ne načrtuje uvedbe davka na kerozin, letalske vozovnice pa bodo še naprej oproščene davka na dodano vrednost.

- **Hrvati izbirajo: predsednik Zoran ali predsednica Kolinda? STA. Reporter, Ljubljana, 05. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/hrvati-izbirajo-predsednik-zoran-ali-predsednica-kolinda-750014>

Na Hrvaškem na več kot 6400 voliščih danes poteka odločilni krog na sedmih predsedniških volitvah od osamosvojitve. V tesni volilni tekmi moči merita predsednica države in kandidatka HDZ Kolinda Grabar-Kitarović ter nekdanji premier in kandidat SDP Zoran Milanović. Volišča bodo zaprli ob 19. uri.

Po podatkih hrvaške državne volilne komisije (DIP) so na Hrvaškem ob 7. uri odprli več kot 6400 volišč za nekaj več kot 3,8 milijonov državljanov z volilno pravico.

Med prvimi se je volitev udeležil premier Andrej Plenković, ki je glas oddal v Zagrebu. "Za krepitev hrvaške demokracije je pomembno, da se čim večje število državljanov udeleži volitev in izrazi zaupanje kandidatu, za katerega verjame, da lahko Hrvaško vodi v pozitivni smeri," je dejal novinarjem.

Po poročanju hrvaških medijev gre za najbolj nepredvidljive predsedniške volitve v novejši zgodovini Hrvaške. Odločali bi lahko glasovi Hrvatov v tujini, ki so večinoma na strani kandidatke HDZ. V prid Grabar-Kitarovićevi naj bi šlo tudi dejstvo, da so številni Hrvati na smučanju v tujini, med njimi pa po ocenah prevladujejo podporniki leve sredine.

Zadnja raziskava javnega mnenja pred volitvami, ki jo je v petek objavila komercialna televizija Nova TV, kaže, da bi Milanovića, ki je kandidat SDP, podpira pa ga še 12 drugih strank, volilo 45 odstotkov Hrvatov, Grabar-Kitarovićevo pa 42 odstotkov.

Volijo tudi hrvaški državljani v drugih državah. V Sloveniji lahko glasujejo na hrvaškem veleposlaništvu v Ljubljani. Največja gneča po odpiranju volišč je bila v Mostarju v Bosni in Hercegovini, kjer so številni volivci prišli na prizorišče še pred odpiranjem volišč, je potrdil DIP. Prve podatke o udeležbi bodo objavili ob poldnevu.

Po zaprtju volišč bodo hrvaške televizije z nacionalno koncesijo objavili izide vzporednih volitev. Uro po zaprtju volišč bo na spletni strani volilne komisije možno spremljati preštevanje glasov. Začasne izide je pričakovati nekaj ur kasneje.

- **Uradno: Zoran Milanović je novi hrvaški predsednik. STA. Reporter, Ljubljana, 05. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/hrvaska-vzporedne-volitve-kazejo-na-zmago-milanovica-750110>

Nekdanji predsednik hrvaške vlade in SDP Zoran Milanović ima več kot 100.000 glasov prednosti pred aktualno predsednico Kolindo Grabar-Kitarović, kažejo delni neuradni izidi, ki jih na spletni strani objavlja hrvaška državna volilna komisija. Po prešteti glasovih z več kot 99 odstotkov volišč je Milanović prejel nekaj manj kot 53 odstotkov glasov.

Volilna udeležba je bila glede na podatke z volišč, kjer so glasove že prešteli, skoraj 55 odstotna, kar je nekoliko več kot v prvem krogu predsedniških volitev 22. decembra, ko je bil Milanović relativni zmagovalec s tremi odstotki prednosti pred Grabar-Kitarovićevo.

Milanovićevo zmago z več kot šestimi odstotki prednosti so napovedale tudi vzporedne volitve, ki so jih objavili po zaprtju volišč ob 19. uri.

Današnje volitve so prav tako potrdile trende, ki so jih v zadnjih mesecih kazale javnomnenjske raziskave. Potem ko je imela Grabar-Kitarovićevo od poletja v anketah tudi deset in več odstotkov prednosti pred prvima zasledovalcema, so ankete pred prvim in drugim krogom volitev napovedale največ glasov Milanoviću.

Po objavi izidov je Milanović stopil pred svoje privržence, ki so navdušeno slavili njegovo zmago v znanem zagrebškem koncertnem prostoru Tvornica kulture. Novoizvoljeni hrvaški predsednik se je predvsem zahvalil svojim volivcem, kot tudi vsem, ki so šli na volišča. Zahvalil se je tudi Grabar-Kitarovićevo ter prekinil žvižge, ki so spremljali omembo njenega imena.

Izpostavil je, da bo sledil ustavnim pooblastilom ter sodeloval z vsako hrvaško vlado, kot se spodobi v večstrankarski parlamentarni demokraciji. Kot je dodal, ni treba pričakovati njegovih nerealnih obljub, kot jih ni bilo niti med njegovim vodenjem hrvaške vlade.

- **Reporterjeva analiza hrvaških volitev: zmaga Milanovića, poraz Kitarovićeve in najava večjih sprememb na politični sceni. Nenad Glücks. Reporter, Ljubljana, 06. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/hrvaske-predsedniske-volitve-zmaga-milanovica-poraz-kitaroviceve-in-najava-vecjih-sprememb-na-politichni-sceni-750314>

V drugem krogu hrvaških predsedniških volitev je kandidat SDP Zoran Milanović precej prepričljivo premagal dosedanjo predsednico Kolindo Grabar Kitarović. A glavni problem HDZ, na čelu katere je hrvaški premier Andrej Plenković, ni stranka SDP, pač pa povsem novi igralec na političnem prizorišču: Miroslav Škoro.

Poraz Kolinde Grabar Kitarović, kandidatke vladajoče stranke HDZ na hrvaških predsedniških volitvah, je pokazal velike spremembe na političnem prizorišču naše južne sosedice. Desni politični pol, ki ga je do zdaj suvereno obvladovala HDZ, se je razklal. Dosedanja predsednica Kitarovićevo je pri soočenju s kandidatom levosredinske SDP Zoranom Milanovićem (nekdanji premier in nekdanji

predsednik SDP) izgubila s precej veliko razliko več kot petih odstotnih točk (52,7 odstotka proti 47,33 odstotka).

Ne, na Hrvaškem ni prišlo do občutnih sprememb pri politični orientaciji volivcev, volilno telo je še vedno rahlo nagnjeno na desno. Razlogu za poraz Kitarovićeve je ime Miroslav Škoro. Šlo je za kandidata tistega dela desnih volivcev, ki jih je HDZ razočarala. Prepričani so, da je tudi HDZ zgolj del političnega establišmenta, katerega del so tudi opozicijska SDP in druge parlamentarne stranke. Soodgovorna je za to, da sodi Hrvaška med najbolj korumpirane in hkrati najrevnejše države Evropske unije.

- **Šuklje svari pred Milanovićem: Kot premier je zahteval, naj Hrvaška razdre sporazum o arbitraži. STA. Reporter, Ljubljana, 06. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/slovenija/suklje-svari-pred-milanovicem-kot-premier-je-zahteval-naj-hrvaska-razdre-sporazum-o-arbitrazi-750256>

Politični analitik Borut Šuklje je za STA v oceni hrvaških predsedniških volitev opozoril, da je treba biti zadržan glede napovedi zmagovalca Zorana Milanovića o izboljšanju odnosov s Slovenijo in spomnil na njegova pretekla dejanja in stališča. Treba bo opazovati, kaj se bo zgodilo v naslednjih mesecih, je menil Šuklje.

V analizi volitev Šuklje sicer meni, da sta zmagovalca dva - ob zmagovalcu volitev Milanoviću tudi predsednik hrvaške vlade Andrej Plenković. "Milanović, ker je premagal dosedanjo predsednico Kolindo Grabar-Kitarović, ki je vsaj zadnji dve leti svojega aktualnega mandata namenila pripravam na nove volitve, Plenković pa, ker je s potrebno politično spretnostjo uspel v podporo novim predsedniškim željam Grabar-Kitarovićeve vključiti tudi vse svoje nasprotnike znotraj stranke," pojasnjuje.

"Če bi Grabar-Kitarovićeve zmagala, bi dober del zmagovalnih zaslug lahko pripisal sebi, ker da mu je uspelo ponovno poenotiti vodstvo stranke, sedaj, ko je volitve izgubila, bo lahko krivdo razdelil tudi na svoje strankarske nasprotnike. Ter jo bo tudi delil počasi in s stalnim opravičilom, da je hrvaško predsedovanje EU prva in edina prednostna naloga vlade," je prepričan Šuklje.

"Grabar-Kitarovićeve je uspelo izgubiti podporo v največjih mestih Hrvaške in tudi v prestolnici. Milanović pa je zmagal, ker so bili volivci naveličani Grabar-Kitarovićeve, njenega pojavljanja, prepevanja, poudarjanja lastne enostavnosti in ljudskosti, popačenega nogometnega zanosa in povezav z osebami, osumljenimi korupcije," pojasnjuje analitik.

Milanović je po njegovem mnenju zmagal tudi zato, ker je skorajda nekakšna stalnica hrvaških predsedniških volitev kohabitacija, torej delitev vpliva obeh velikih strank in ne poenotenje moči ene stranke na mestu predsednika vlade in predsednika države.

- **Na Dunaju prisegla nova avstrijska vlada Sebastiana Kurza. STA. Reporter, Ljubljana, 07. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/na-dunaju-prisegla-nova-avstrijska-vlada-sebastiana-kurza-750451>

Na Dunaju je položaj uradno prevzela prva turkizno-zelena vlada. Pred predsednikom države Alexandrom Van der Bellnom je prisegla 17-članska vladna ekipa Avstrijske ljudske stranke in Zelenih, na čelu katere je Sebastian Kurz. Kot je dejal Van der Bellen, imajo Avstrijci od vlade velika pričakovanja.

Vlada bi se morala "hitro, mirno in vestno" lotiti dela in zlasti poskrbeti za zaupanje državljanov. "To zaupanje državljanov ni samoumevno," je dejal Van der Bellen.

ÖVP ima v novi vladi v skladu z volilnim izidom največ ministrov, in sicer deset, ter še kanclerski položaj. Zelenim pa so pripadli štirje ministrski položaji. Predsednik Zelenih Werner Kogler bo

postal podkancler, vodil pa bo tudi ministrstvo za šport.

Gre za prvo turkizno-zelena koalicijo na zvezni ravni, poleg tega je danes pred predsednikom države prvič priseglo več žensk kot moških - osem od 15 ministrskih položajev namreč zasedajo ženske.

Kurz je že drugič prisegel kot avstrijski kancler, a je s 33 leti še vedno deset let mlajši od drugega najmlajšega kanclerja v zgodovini druge avstrijske republike.

ÖVP in Zeleni so začeli pogajanja v začetku novembra, potem ko je ljudska stranka na predčasnih volitvah 29. septembra prejela največ glasov, Zeleni pa so se zmagovito vrnili v parlament.

Sklenitev koalicijskega dogovora sta Kurz in Kogler naznanila 1. januarja zvečer. Koalicija ima v 183-članskem parlamentu 97 poslancev.

Novi ministri bodo posle prevzeli od prehodne vlade pod vodstvom kanclerke Brigitte Bierlein, ki je državo vodila od junija lani. Po propadu koalicije med ÖVP in svobodnjaki (FPÖ) zaradi afere Ibiza je namreč parlament Kurzu izglasoval nezaupnico.

- **Hrvaška prepričuje Slovenijo, da je njen vstop v schengen v slovenskem interesu. STA. Reporter, Ljubljana, 10. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/hrvaska-poudarja-da-je-njen-vstop-v-schengen-mocno-v-slovenskem-interesu-750956>

Vstop Hrvaške v schengenski prostor je močno v slovenskem interesu, so včeraj v Zagrebu poudarili viri pri hrvaškem predsedstvu. Brez dejavnosti hrvaške policije na meji bi bila Slovenija drugačna država, pa odgovarjajo na slovenska opozorila glede povečevanja nezakonitih prehodov meje.

Hrvaški viri izpostavljajo, da ima Hrvaška najdaljšo zunanjo mejo v EU, dolgo več kot 1350 kilometrov, in da je nadzor takšne meje izjemno zahteven.

Slovenska policija je po navedbah virov pri hrvaškem predsedstvu hvaležna hrvaški policiji. Obe strani uporabljata hitre postopke vračanja. Če bi Hrvaška tako sodelovala tudi z BiH, bi bili najsrečnejši na svetu, a nasprotno, oblasti v BiH nezakonite prehode celo spodbujajo, pravijo viri. Primer tega je bilo begunsko taborišče Vučjak. Od njegovega zaprtja se je položaj izboljšal, ponazarjajo.

V tem kontekstu na vprašanja o možnosti slovenske blokade vstopa Hrvaške v schengen viri izpostavljajo, da bi imeli največjo korist od vstopa Hrvaške v schengen slovenski državljani.

Na Hrvaškem sicer še vedno vztrajno zavračajo očitke glede slabega ravnanja policije na meji z migranti. Poudarjajo, da je naloga policistov na meji odvratanje nezakonitih prehodov. Tiste, ki izražajo zaskrbljenost zaradi ravnanja z migranti, pa sprašujejo, ali naj odprejo koridor do Slovenije in Madžarske. V tem primeru ne bi bili več tarče očitkov in vse bi bilo kot v letih 2015 in 2016, dodajajo.

- **Orban udaril po EPP, ki naj bi postajala vse "bolj liberalna, socialistična, levičarska in sredinska. STA. Reporter, Ljubljana, 10. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/orban-udaril-po-epp-ki-naj-bi-postajala-vse-bolj-liberalna-socialisticna-levicarska-in-sredinska-751002>

Madžarski premier Viktor Orban je na četrtkovi novinarski konferenci v Budimpešti kritiziral sedanje usmeritve Evropske ljudske stranke, največje politične skupine v Evropskem parlamentu, in poudaril, da bo njegov Fidesz ostal znotraj EPP samo v primeru, če bo skupina spremenila svojo politično usmeritev, poročajo tuje tiskovne agencije.

"EPP se krči, izgublja vpliv in položaj ter slabi," je na eni od svojih redkih novinarskih konferenc dejal Orban in dodal, da bo potrebna nova evropska, krščansko demokratska pobuda, če EPP ne bo

spremenil svoje politične usmeritve, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

Sedanja usmeritev EPP je po oceni Orbana slaba, skupina pa postaja "bolj liberalna, socialistična, levičarska in sredinska". "Ne branimo in ohranjamo naših vrednot," je dodal.

"V evropski politiki bomo zagnali nekaj novega, s čimer bi uravnotežili (francoskega predsednika Emmanuela) Macrona in njegovo novo politično gibanje, potrebujemo nekaj (...) na desnici," je poudaril predsednik madžarske vlade. Kot je še dejal po poročanju nemške tiskovne agencije dpa, sam podpira ostrejšo migrantsko politiko, ki bo varovala nacionalno kulturo in identiteto držav članic Evropske unije.

V zadnjem času so se okrepila ugibanja, da bo Fidesz izstopil iz EPP ter vstopil v skupino Evropskih konservativcev in reformistov. Orban je v zvezi s tem dejal, da se bo pred odločitvijo o prihodnosti Fidesza v Evropskem parlamentu sestal še z nemško kanclerko Angela Merkel, avstrijskim kanclerjem Sebastianom Kurzem in predsednikom EPP Donaldom Tuskom.

EPP je sicer marca lani sprejel odločitev o začasnem suspenzu Fidesza zaradi njegove sporne protimigracijske kampanje.

Na več ur trajajoči novinarski konferenci je Orban po navedbah AFP britanskega ministrskega predsednika Borisa Johnsona označil za enega od najpogumnejših politikov, ki je premagal "vplivne politične nasprotnike in pristranske medije". Dodal je, da bo po izstopu Velike Britanije iz Evropske unije potrebno "velikodušno in strateško sodelovanje", Združeno kraljestvo po brexitu pa bo po njegovi oceni "zgodba o uspehu".

- **Špansko vrhovno sodišče: Evropski parlament naj Puigdemontu odvzame imuniteto. STA. Reporter, Ljubljana, 11. jan. 2020**

<https://reporter.si/clanek/svet/spansko-vrhovno-sodisce-evropski-parlament-naj-puigdemontu-odvzame-imuniteto-751137>

Špansko vrhovno sodišče je pozvalo Evropski parlament, naj nekdanjemu katalonskemu predsedniku Carlesu Puigdemontu in nekdanjemu katalonskemu ministru Toniju Cominu odvzame imuniteto evropskega poslanca. Pri tem je ponovilo zahtevo belgijskim oblastem, naj ju izročijo Španiji, poročajo tuje tiskovne agencije.

Puigdemont in Comin sta leta 2017 pobegnila v Belgijo, da bi se izognila sodnemu pregonu španskega pravosodja zaradi svoje vloge pri poskusu katalonske odcepitve od Španije leta 2017. Na lanskih evropskih volitvah sta bila izvoljena v Evropski parlament, vendar sta akreditaciji lahko prevzela šele konec lanskega decembra, potem ko je Sodišče EU odločilo, da jima pripada poslanska imuniteta.

"Sodnik Pablo Llarena (...) se je odločil ohraniti nacionalni, evropski in mednarodni nalog za prijetje (...) Carlesa Puigdemonta in (...) Tonija Comina ter pozval Evropski parlament, naj jima odvzame imuniteto evropskega poslanca," je po poročanju francoske tiskovne agencije AFP v izjavi zapisalo špansko vrhovno sodišče.

Do odločitve prihaja potem, ko je odvetnik Puigdemonta prejšnji teden izjavil, da je belgijski sodnik na podlagi odločitve Sodišča EU ustavil obravnavo španskega naloga za njegovo in Cominovo izročitev. Po odločitvi Sodišča EU sta Puigdemont in Comin konec lanskega decembra lahko prevzela akreditacije evropskih poslancev.

Poleg Puigdemonta in Comina je bil v Evropski parlament izvoljen tudi nekdanji katalonski podpredsednik Oriol Junqueras, ki mandata evropskega poslanca prav tako ni mogel prevzeti, saj v Španiji prestaja zaporno kazen. Špansko vrhovno sodišče je v četrtek sporočilo, da Junquerasa ne priznava kot evropskega poslanca. Odločilo je, da ga ne bodo začasno izpustili iz zapora, da bi prevzel svoj mandat.

- Trn v peti županu Žitare vasi. Aleš Žužek. Foto: Primož Lavre. Reporter, Ljubljana, 13.1.2020, št. 2, letnik 13, str. 52 - 55

Žitara vas je občina v Podjuni na avstrijskem Koroškem, kjer se za slovenski jezik in dvojezične krajevne napise nepopustljivo bori Franc Kukoviča. To je tudi kraj, od koder prihajata novi koroški škof Jože Marketz in nova slovenska ministrica za kohezijo Angelika Mlinar.

Franc Kukoviča jih šteje že 86, a je še vedno bister in čil možakar. Za svoja leta ima še precej življenjske energije in je trmasto neuklonljiv, ko se je treba zavzeti za jezikovne pravice koroških Slovencev. Upokojeni učitelj in ravnatelj na dvojezični osnovni šoli v Žitari vasi je že nekaj let trn v peti županu Jakobu Straussu in njegovim somišljenikom. Kukoviča namreč ne popušča pri zahtevi, da njegova vas Sele, ki je del občine Žitara vas, dobi dvojezične krajevne napise. Začelo se je leta 2012, ko sta kar dve tretjini prebivalcev Sel podprli postavitve dvojezičnih krajevnih napisov, ki bi jih financirala občina. Podpise vaščanov je zbiral prav Kukoviča, ki je šel od hiše do hiše. »Spraševal sem po družinah. Eden v družini je podpisal in pri tem navedel vse v njej. Še devet vaščanov nas je podprlo, a so nam rekli, da ne bodo podpisali. Ljudje se namreč bojijo izpostaviti, še zlasti starejše ženske. Ena od njih, zdaj je že pokojna, ta rajna, kot pravimo pri nas, je bila med drugo svetovno vojno celo zaprta v koncentracijskem taborišču,« je razložil Kukoviča.

Periodične publikacije - kazala

- Prispievki za novejšo zgodovino / Contributions to Contemporary History
Inštitut za novejšo zgodovino, Letn. 59 Št. 3 (2019)

<http://ojs.inz.si/pnz>

- International Journal of the Sociology of Language, Ed. by Fishman, Joshua A. / Garcia Otheguy, Ofelia
Volume 2019, Issue 259
Special Issue: Literacy in the study of social change: Lusophone perspectives, Editors:

Marilyn Martin-Jones,

Izabel Magalhães and Mike Baynham

<https://www.degruyter.com/view/j/ijsl.2019.2019.issue-259/issue-files/ijsl.2019.2019.issue-259.xml>

- International Journal of the Sociology of Language, Ed. by Fishman, Joshua A. / Garcia Otheguy, Ofelia
Volume 2019, Issue 260

Singles Issue: Adapting to changing landscapes: Language standardization, revitalization, digitalization. Issue

Editor: Florian Coulmas

<https://www.degruyter.com/view/j/ijsl.2019.2019.issue-260/issue-files/ijsl.2019.2019.issue-260.xml>

- Mladika, Trst, 10/2019

<http://www.mladika.com/revija-mladika/>

<http://www.mladika.com/izdelek/revija-mladika/>

<http://www.mladika.com/katalog/revija-mladika/mladika-102019/>

- Carinthia I, Zeitschrift für geschichtliche Landeskunde von Kärnten, 2019
Geschichtsverein für Kärnten

[http://www.geschichtsverein.ktn.gv.at/231942_DE-Publikationen-Carinthia I Register CD-Rom-Ausgabe](http://www.geschichtsverein.ktn.gv.at/231942_DE-Publikationen-Carinthia_I_Register_CD-Rom-Ausgabe).

<https://geschichtsverein.ktn.gv.at/publikationen/details?did=8&type=newrelease>

- Europa Ethnica, Zeitschrift für Minderheitenfragen, 1/2 2017

<http://www.europaethnica.at/home>

- Sopotja, glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
Reka, 2019, letnik 8, številka 3

<https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dsopotja+reka%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=2019>

<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-76X74MQY/ec025f73-9741-4b21-a27b-d875e2d49a22/PDF>

- Sopotja, glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
Reka, letn. 8, december 2019, št. 4

www.bazovica.hr

<http://www.bazovica.hr/?p=1088>

<https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Aascds%3AUS%3Abe75dee1-6ba2-42aa-bdf1-82d759b47fd3>